

quicquid eos toto animo vult impu-
ne redarguit. palam detegentes. et
cuncta dum tamen expletis saturnali-
bus atra venia nequaquam ad accusa-
tionem dominorum patronorumque prosiliat.
vult ergo libertate de ceteris et ius-
sione tunc obtemperans quod me et te
vult beneficio iuris communi fidenter
arguo. non necesse ratum veniam impe-
trare. in hijs que publice servantur vti-
litati et tunc sunt placita voluntati.

¶ Expliat liber septimus

¶ Incipiunt capitula libri octavi

¶ Quod gnatonica subest traioniane
et de septem principalibus vicijs et sequela
eorum secundum gregorium et quod inanis gloria
nobile ortum habet **¶** Capitulum primum

¶ Quod rarus est contemptor glorie et
de tribus locis a quibus laudis mate-
ria trahitur. et que sit laus vera. que
perfecta. que neutra. et de moderati-
one largitionum **¶** Capitulum secundum

¶ Quod omnis professio suos habet
traiones. et de personis que ad similitu-
dinem eunuchi teretiane sint apud in-
aniter glorianter. et quod vana gloria
meretricias more sequitur loculos.

¶ Capitulum tertium

¶ Quod nullum vitium peius auaricia
nec amari posse que suspecta est auari-
cie. et de duplici fonte liberalitatis.
et vter sit potior et de consilio et gil-
lia **¶** Capitulum quartum

¶ De duobus naturalibus affectibus
scilicet amore iusti et amore commo-
di et de sequela eorum. amore. scilicet libere-
tatis et amore dominandi. et de comparatione
tesaris et cathonis. et de alexandro
aristotile augusto et platone. et hijs
qui via deuia ad gloriam pergunt

¶ Capitulum quintum

¶ De luxuria et libidine et quinq-
partito introitu mortis. et quorum sen-
su sit voluptas perniciosior et tripli-
a genere conuiuio. secundum portunia-
num et perniciam gule. et de conuiuio di-
donis et enandri apud virgilium.

¶ Capitulum sextum

¶ De abarijs et sumptuarijs legi-
bus veterum ad intemperantiam moderan-
dam. et differentia eorum secundum portu-
nianum. et de intemperantia anthonij. et
frugalitate iulij cesaris de augusto
et nero et caligula. et vitellio et
metello. **¶** Capitulum septimum

¶ De conuiuio phico. et quod ei auile
conuicium est et de sumptuarijs le-
gibus eius. **¶** Capitulum octauum

¶ De eadem in sacra scriptura sunt op-
time auilitatis regule. et quod nichil
virtute auilius. et que sint regule
auilitatis in conuiujs obseruande.
et de verecundia **¶** Capitulum nonum

¶ De gula conuiuadi sensu et fere
bis macrobij sumptus de libro satur-
nalicorum **¶** Capitulum decimum

¶ De molestijs et oneribus con-
iugiorum secundum heronimum et ali-
os philosophos. et de perniciam libi-
dinis. de mulieris ephesine et simi-
lium fide **¶** Capitulum undecimum

¶ Quod brutis et insensibilibus quidam
appetunt conformari. et quod contra huma-
nitate cum seuis viuendum sit. et de
terium reliquorum sensuum volupta-
te. **¶** Capitulum duodecimum.

¶ De frugalitatis commedatione et
nota antiliani i senecam. et quomodo fruga-
liter possit auaricie suspicio deuitari

¶ Capitulum de amittere

Q nichil ad gloriā fructuosus est laude et fauore honozū et maxime scriptozū et q̄ turpiū familiaritas nō tā p̄dest q̄ obest. et q̄ vno b̄n̄fi no vel dō glā ppagat Ca. xiiij.

Honestate aut solā aut pze ceteris expetendā. et in ea tota liberalitati locū esse p̄cipuū. et contra auariā glorie plurimū aduersari Capitulū deāimūquintū

De quatuor flumibus que te fōte libidinis oriuntur epycuris. faciuntq; diluuiū quo fere mūdus mergatur. et de aquis contrarijs et de vrbibus esau Capitulū xvi.

In quo tyrannus a p̄nape differat. et de tyrannide sacerdotū et in quo pastor fur et mercenarius ab inuicē differunt Capitulū xvij.

Ministros dei esse tyrannos. et quid tyrān9 et de moribus gaicali gule. et neronis nepotis eius et de exitu vtriusq; Capitulū xvij.

De morte iulij cesaris et aliozū gentiliū tyrānoz Capitulū xix.

Quātoritate diuine pagine litū et glōsū sit tyrānos occidere. si tū fidelitate non sit tyrāno obnoxius interfector. aut alias iusticiā aut honestatē nō admittat Ca. xx.

Oim tyrānoz finē esse miseriam. quō in eos deus vindiciā exercet si manus cesset huāna. et hoc in iuliano apostata / et multis sacre scripturē patet exēplis Capitulū xxi.

De gedreone qui forma p̄sidentū est et anthiocho Capitū xxiij.

Consilio bzuti vtendū esse adūsos eos qui pro summo pontificatu non modo certant. sed scisinate di-

micant / et q̄ tyrannis nichil quietum Capitulū vice simūterciū.

Epicuros nūq; assequi finē suū Capitulū vice simūquartū.

Que via fidelissima sit ad sequēdū quod epycuri appetunt vel pollicentur Capitulū xxv.

Ināpit pzologus.

Olent q̄ mare nauigant illis habere gratiā et referre: quoz beneficio pericula euaserunt.

Accēdūē ignes.

et amores exātantur. eriguntur et signa / quibus scilicet vorago. turbo. canibdis. saxa latencia. tractus et tenacitas sicutū / a nauigantibus que ant salubriter dedināi. **D**ic et h̄is / qui ea inuicē denūciant. quib; salus p̄ditatur huāna. rectissime grā debetur ex merito et q̄ cā meritib; nō rep̄dit ingrāt9 beneficij. dign9 est salutis dispendiū sustinere. **N**ēo aut est qui salutē vicij; ne sciat impediri. eaq; ex amore pximoz notari ad fugā publice interest. **V**ita siquidē huāna quouis frecto pzolofiosior est. nec possunt deuicti crimina nisi suis denūciantur iudicijs. **A**d hāc v̄e operā publice utilitatis et tuc iusticijs stimulis vrgēoz. licet in me nichil agnosca; qd attētiōne puocet auditorū. hō vndiq; immunus et immunus. et cui nec vita ad conscientia. nec ad doctrinā scientia. nec opera suppetūt ad exemplū. **V**nde in me a plurib; cōdamatur et tacēā dicētib; q̄ nec eā virtutē speciosa laus est in ore peccatoris

Hoc hi soli faciunt quibus uicia
placent curantes in mortem nemine
reuocante. aut qui saluantur inuiti
Nam quibus bona placet non a quo
sed quid dicatur attendunt. et ex cau-
sis dicendi dicta pensantes. gratum
habent. quicquid unde cuique elicitur
proficiat ad virtutem. **N**on ergo quis
sed quid/qua uel de causa scribam.
diligens lector attendat. et ubi ma-
le dicta inuenere sincerus iudex. et
nec inuidie. nec odij. nec alterius
affectionis motu conuulsus. testimo-
nium de malo perhibeat. et ubi bene
dixero non me cedat. **N**ichil tamen pro
mimo est. si innocencie mee gratis
dehauritur a peruersis. quos emen-
dari uellem si me tamen benignita-
tis tue fauor exceperit. **Q**uicquid
autem a presentibus patitur. spero
auctore deo et caritate qua uigoro
ad scribendum mihi prestante fidu-
ciam quod labori meo gratia non deerit
posterorum. **O**dio siquidem uel a
more in partem alteram presen-
tium plurimumque in diuina prolabuntur
Nichil equidem presenti operi
ex proposito inferretur quod non sit
ratione uel precedentium auctoritate
scriptorum subnixum. **I**n quibus
tamen quid sequendum sit lectoris
relinquitur arbitrio. ut procul a
nomine meo faciam uicium. et no-
tam mentiendi. **H**ec haec hactenus
Nunc transeamus in epycurorum
castra. et quod ibi pro certo fuerit
exploratum. in medium proferatur.
Nam ad eorum sectam pertinere noscitur
indubitanter qui in omnibus proprie se ui-
uere uoluntati. **C**apitulum primum **D**e

gnatonica subest traconiane. et de
septem principalibus uicijs et sequela eor-
um secundum gregorium. et quod uanis gloria
nobilem ortum habet

In tota ergo epycurorum
familia insignis est
tracon. et licet non exierit
primus. aut omnium primus
habendus est. aut non minus inter pri-
mos. **E**tinamque licet ineptus sit. tota
gnatonorum factio famulatur. **E**t
forte comicus gnatonem ideo introduxit
ut seruum militis gloriosus. ut eleganter
innuere. quoniam et in uita hominum. et in as-
sertione morum gnatonica subest tracon-
niane. **A**ltera tamen pendet ex altera
a deo quidem ut inuice sine se esse non
possint. **N**am et gnatonis opera inu-
tilis est si non sit miles gloriosus. **E**t
forte traconis arrogancia quaescit
si non eam fallacia gnatonis excepit.
Conicia forte contempnis eunuchum.
sed in eunuchis fere omnium uitam expressit.
Et eo quidem liberius et eleganter om-
nes arguit quo cautius fictio argu-
mento sine lesione personarum uicia denu-
dauit. **S**i nobiliores queris auctores
multi praecedent cenodoxie repressores.
Est autem cenodoxia ut patribus placuit
ut gloria uanis que mentem inflat. et
aures. et nichil aliud emolumentum de
soliditate uirtutis mortalibus offert.
Cum autem supbia sit totius patri iniquum.
Hac de se prima sobole gignit. **A**b
hac si uulscata radice supbiae septem
principalia uicia oriuntur. quae quidem princi-
palia dicuntur respectu minorum quae ex hijs
uelut ydre capitibus multiplicat pul-
lulat. **Q**uorum ut notia et figure fidelis
us teneat. quae hanc pestiferam arboris

beatissimus papa gregozius. de pñ
 git i moralib9 si vacat paulisper at
 tende. **P**rimos ergo ramos hui9
 plante sic distinguit. vt sit prim9 i
 anis glia. **S**ecds iudicia. **T**ercius
 ica. **Q**uart9 tristitia. **Q**uintus aua
 ricia. **S**ext9 vctris ingluuies. **S**ep
 tim9 luxuria. **V**nde et saluator. qz
 nos hys supbie vicijs captiuos do
 luit. ad spirituale liberationis plū
 septiformis grē spū plenus venit.
Cū vero viciōz qnq; sint spiritua
 lia duo carnalia? vnūq; eoz tā
 ta sibi cognatione iūgitur. vt nō ni
 si de altero alterū generetur. **H**abet
 qz rami singuli de se ramuscūlos p
 reētes. tāta quidē amplitudine di
 latatos vt mundū fere totū in ma
 ligno positū pene operiat. **N**am et
 de inani glia/ iobediēcia. iactātia. +
 ypocrisis. contētiōnes. p̄tinaē. dis
 cordie. et nouitatū p̄sumptiones o
 riūtur. **D**e inuidia odiū. susurrati
 o. detractione exultatio i adūsie p̄xor
 imi. afflictio autē in prosperis nasci
 tur. **D**e ira t̄p̄e/ timor mēt̄is/ cōtus
 melle. clamor/ indignatio. blasphemie
 p̄ferunt. **D**e tristitia/ malicia.
 rāoz. pusillanimitas. desperatio.
 torpor circa p̄cepta. vagatio mēt̄is
 erga illicita p̄eunt. **D**e auaricia
 prodicio. fraud. fallacia. piuitia. inq̄
 etudo. violēcia. et cōtra miam obdu
 rationes cordis egrediūtur. **D**e v̄
 tris ingluuie/ inepta leticia. scurrili
 tas. imūdiā. multiloquia. hebetu
 do sensū circa itelligentiam propa
 gantur. **D**e luxuria. cōtās mēt̄is.
 inconsideratio. inconstātia. p̄cipitatio.
 amor sui. odiū dei. affect9 p̄ntis secu

li. horroz autē vel desperatio futuri
 generatur. **D**ed quō. ab inuicem
 p̄ncipalia p̄deant. idē doctoz expo
 nit. **P**rima namq; supbie soboles.
 dū oppressā mentē corripit? mox i
 uidiā gignit. qz nimirū dum vani
 nois potētia appetit. ne q̄s ali9 ad
 pisci valeat hāc intabescit. **I**nuidia
 quoq; iram generat. quia quāto in
 terno liuoris vulnere anim9 sauā
 tur tāto etiā māsuctudo trāquillita
 tis amittit. **E**t quia q̄si dolens mē
 bzū tangitur. idcirco oppositē ac
 tionis man9 velut graui9 pressa sen
 titur. **E**x ira quoq; tristitia ori
 tur. quia turbata mens quo inordi
 nate se conuertit. eo ad dicendum
 mala confugit. **E**t cū dulcedinem
 tranquillitatis amiserit nil hāc ni
 si ex p̄turbatiōe subsequēs meror
 patit. **T**ristitia quoq; ad auariti
 am diriuatur. quia dū confusū cor
 bonū leticiā in semetip̄o intus ami
 serit. vnde psolari de beat foris que
 rit? et tāto magis exteriora bona
 adipisci desiderat quāto gaudiū nō
 habet ad qd̄ it̄riscē9 recurrat. **E**t q̄
 de singula eoz sue p̄nicii offerunt
 fruct9. cū ianis glā deū. inuidia p̄xi
 mū. ira auferat et semetip̄z. **T**ristitia
 solaciū sit ignota. **A**uaricia dū p̄ ex
 teiora vagat. etiā tāta p̄suc macerat
 ieiunio. **D**e v̄o macici sue idigentia
 expleat. plabit ad duo carnis vi
 cia q̄ sequūt. **I**n q̄b9 liquet qd̄ de v̄
 tris ingluuie luxuria nascitur. dū in
 ip̄a distributiōe mēbzoz v̄tri geni
 talia videantur esse subnixa. **V**nde
 dum vnū inordinate reficiatur. aliud
 pauldubio ad p̄tumelias exatatur.

Hec quidem gregozii. pmo p gre
goriū spūs scūs. Ex quo pstat ei
q̄ ad salutē tendit p̄mā superbie so
bolem extinguentā. q̄ si paulisper
succreuerit. omniū viciōzū fructus
de se vt p̄dictum est gignit. Nam
si sit apud aliquē quandoq; p̄cipua
nequaq; possibile ē vt sit sola. Si
enim quemp̄iā inanis gloria stimu
lat. necesse est vt p̄ abrupta viciōzū
p̄p̄eruat. Hoc est autem qd̄ nobi
le censeatur viciū adeoq; humaē fra
gilitatis demulcet ingeniu. vt vix
sit vel a p̄dāris mētib; alienū. nā
et ortum nobilē habet sui; dispen
diū p̄cessum nescit anteq; a fastigio
corruat quod optauit. Nā et de sc̄m
uicem viciā oriūtur. at inanis glā
ciā in virtute originis sue figit ra
dicem. In quo enī quisq; p̄ ceteris
pollet. i eo nisi assit moderatur grā
facilius intumescit. Cplm̄ sc̄m dū
q̄ rar; est cōtēptoz glē. et de trib;
lois a q̄b; laudis materia trahit
et q̄ sit laus vera q̄ p̄fecta. q̄ neutra.
et de moderatione largitionū.

Que enī est q̄ vane glorie nō
insistat. et eā q̄ ab hoib; est
laudē nō querat. Ad hanc
ali; virtute. ali; virtutē ymaginē.
ali; fortune aut nature b̄nficio p̄
ascūtur. Ex hīs enī trib; loīs pla
cuit oratorib; laudis esse materiā.
Nā ab aīo aut corp̄e. aut extrapo
sitis peti debet. Porro animi bona
aut corp̄is. aut naturalit̄ insita st.
aut studio cōpata aut casualiter et
causaliter accesserūt. Et in hīs cer
ti sūt gradus p̄ dignitate eoz in q̄
bus consistūt. et a quibus petuntur.

Prim; siquidē cōmēdationis grad; 9
est qui ab aīmi dote puenit. sc̄m d; 9
et mediū q̄ corp̄is valitudine ap
p̄obatur et venustate. Tertius idēq;
nouissim; q̄ exterior; cōtinet laudē
qd̄ et apulciū docuisse super; retuli.
Et laus quidē aīmi vera est sepe
q; p̄fecta. si tamē ei tenaciter bona
q̄ in ipso amēdatur inhēseāt a deo
quidē vt sint inseparabilia. Certū est
enī quia inuito auferri nō possūt. ali
as quidē vera fortasse. sed p̄fecta
esse nō potest. Corp̄is autē versi
milis est amēdatio. s; p̄fecta nūq;
Nam bona ei; queūt semp̄ auferri
inuito. natura enī ei; et debilitari
potest iugiter et corūpi. Aduētiā
tūm vero p̄functoria est grā. et nec
verā nec p̄fectā habent laudē. pmo
nec verisimilē. Sufficiat eis si vel
p̄babilē imitēt. si q̄dem in vtrāq;
p̄tem flexunt facile. et nisi possiden
tiū iuuetur vsu. nō tam ad laudem
sūt. q̄ ad vituperationē p̄notiora.
Nam diuiciē. potētia et gratia cum
plurimū viciū dent in vtrāq; parte
certissimū faciūt experimētū mox.
sit q; possessor ab eis q̄nq; melior.
interdū peior. Ceterū opera ipsa
mentis aut corp̄is. et si simpliciter
bona vel absolute mala sint vitupe
rationē interdū aut laudē cōtrahūt
p̄ arbitrio iudicātis. Vnde et inter
esse plurimū putat aristoteles. vbi
quicqd̄ laudetur. vel vitupetur. Nā
plurimū refert q̄ sint audientū mo
tes. q̄ publice recepta p̄suasio. docet
q; in rethorice. vt illa maxime q̄ p̄
bet eē i eo q̄ laudabit̄ publice creāt
ā i eo q̄ que dicit̄ ea q̄ oēs odenūt.

Entq; quociens fieri poterit singu-
 loꝝ doct̃a utilitas. Quod ei expe-
 dit omnes approbant ⁊ si honestū
 aliud alijs videatur. **Studia** laꝝ
 min⁹ honozis mētetur lazedemoni
 e/ q̃ archenis. forte plus patientia.
 fortitudo. hys raptō viuere honestū.
 alijs cura legum. fugalitas
 apd sibaritas fortassis odio foret.
 veterib⁹ romanis sūmū luxuria crī-
 mē **Eius** quoq; qui laudatur ha-
 benda ratio aī operib⁹ necessarijs q̃
 tuita recte facta laudē p̃cipiant. ⁊ p̃
 rāione p̃sonaz res plerūq; habeat
 vl honesta vl turpis **Si** ergo rec-
 ta via id ē virtute sibi q̃s laudē cōi-
 liat. suo laudis innitiatur fundamen-
 to. si vero aliūde glām querat/ pla-
 ne desipit. nec ad eam quā videtur
 affectare ptinget **At** inter ip̃a vir-
 tutis opa censentur gr̃e amplioris
 que de liberalitatis / aut magnitū-
 tatis fonte proueniunt. **Ea** enim
 fauore populari dānis efferantur
 ⁊ videntur esse p̃cipua / que ma-
 gis ardua sunt. vel que pluribus p̃-
 sunt. **In** hys tamen longe liberali-
 tas antecellit que ⁊ animi indigna-
 tionem nutigat detrahentium lin-
 guas obtundit ⁊ prohibet eā man⁹
 hostiles ⁊ a facie hominū opit mul-
 titudinem p̃cōꝝ **Qui** ergo lin-
 guas hoīm aut captant/ aut metu-
 unt effundunt patrimonialia sua mē-
 tunt in vulgus nullilia. cōuiuia ex-
 trahūt. pusillis ⁊ maiorib⁹ adulanē
Et plerūq; potū potius agentes q̃
 hominē. cōmestationib⁹ ⁊ ebrieta-
 tibus insistūt. mimos ⁊ hystiones
 frequent. nequissimas artes remune-

rant/ admittūt nebulones. maledi-
 coꝝ exātant linguas. ad ip̃lētā
 p̃uocātatis sue maliciā. dū silen-
 cium eozum aut vitulēta dicātis /
 male merito donatur p̃nio **Hūc**
 q̃ in hys maxi⁹ ⁊ fere solū diuiciaꝝ
 reputat vsū. si multiplicēt ollas car-
 nium conuersiones exerceāt co-
 tidianas. si nec modum cōuiuij nec
 numez nouerint cōuiuiaz. nec ali-
 quā habeāt regende familie rationē
Quā si forte videris conuenisse. fo-
 tum cōuocatum cedes / non p̃zāden-
 tium. aut cenāu turbam. **Hoc** ta-
 mē apud diuissimos licet et manus
 inferoz ī eo pro modulo suo p̃zpo-
 tenāu vestigia inueteret. **Quis**que
 enī fame petitor est. vires suas ex-
 cedit. et non quid possit. sed quid a
 lijs placeat attēdit. ⁊ illud festinat
 implere **Hec** esto vt ad famam
 pot⁹ q̃ ad conscientiam quis libe-
 ralitatem exerceat. quia nulli virtu-
 ti p̃cedēda est via / mimos tamē
 et professiones obscenas fouere be-
 neficijs / illiatum est ⁊ infame
Refert volerius q̃ ciuitas massi-
 liensium tantē grauitatē custos ex-
 titeit vt nullum aditū daret nimis
 in cena. quozum argumēta maiore
 ex parte suprozum continēt acus-
 ne talia spectādi consuetudo etiam
 imitādi licentiam faceret. **Nūquid**
 ergo honestum est illos a xp̃istia-
 nis imo ⁊ clericis audiri in cena. q̃
 nec a gentilibus audiebatur in sca-
 na? **Lacedemonij** libros archilochi
 e ciuitate sua exportari iusserunt q̃
 eozum patrum verā tam ac pudicā
 lectigē arbitrabat. **Noluerit** ei ea

sive philippus sive alius popularis
huius professionis imoderationem
rehibuit. que quidem gloria videtur
afferre s; more meretricio cui res de se
erant euasit. Nam gratie qua
non virtus sed fortuna conaliat: &
amor meretricius rectissime compa
ratur.

Capitulum tertium. Quis ois profes
sio suos habet rationes. & de perso
nis que ad similitudinem eunuchi te
nancie sint opud inaniter glorian
tes: & quod vana gloria meretricis mo
re sequitur loculos

Et ut diximus in quavis
professione inuenire multum
gloriosum quod obsequijs et mu
neribus sua thaidem id est nomen ce
lebre. et quasi fame gratiam captat.
Sed ei nec gnato ut decipiat. nec
phedria qui laudem propriam. nec qui
dona corrumpat adolescens. aut ser
uus parmeno qui desipientem iride
at deest. Apud eunuchum conuia au
di gnationem. et an ipsam in familia
gloriantium videas diligenter at
tende. Est inquit genus hominum qui
esse primum se omnium rerum velint.
nec sunt. Hos confector / hysce e
go ut rideant me non comparo.
sed hys vltro ardeat et eorum inge
nia amicos. simul quicquid dicunt lau
do. id rursum si negat laudo. id quoque
negat quis: nego ait: ayo. Postre
mo imperavi egomet michi omnia
assentari. is questus nunc est mul
to uberimus. **T**ale ne vidisti
alibi. Imo nec quepiam illos qui
felices esse videntur sine huiusmodi
manipio agnouisti? A deo quod scitum

hocim ubique reperies. qui homines ex
stultis (ut ait parmeno) proorsus in
sanos facit. Vide et quid sentiat
de se traso. **I**stud inquit est datum pro
fecto ut gratia michi sint omnia que
facio. vel rex michi semper maximas
agebat gratias quicquid fecerat. Ali
is non ita. **H**ec semper habebat in oca
lis / omnem credebat exercitum. qsilia et
ubi eum sciebat hominum aut negotiorum.
si quando odium ceperat. requiescere
ubi volebat. ut illam expueret miseri
am ex animo. tamen me conuicia
solu abducat sibi. **I**nuidere michi
omnes morderent dantulum / ego flocci
pendebam. **I**lli inuidere misere. ego ali
os pariam reprehendebam alios ego
mordaciter iridebam ut risu emoretur
tur omnes qui aderant. **D**enique me
tuebant omnes iam me. **P**rofecto
magnum est hic in oculis suis. &
non est ei similis in tota comedia.
Dignus est ergo qui intronittatur
ad thaidem. excluso phedria qui in
ea non minus insanit. **D**olet exclu
sus a seruo docetur sobrio ut recedat
a meretrice bonoque animo sit / quia
si ad ignem accesserit tale fiet plus sa
tis. nec patiatur contumelias me
tricia. que terna falsa lacrimula qua
oculos misere terendo vix vix expres
serunt restinguent amantis bilem /
et vltro accusantes id agent ut vl
teroneum supplicium prestet. **N**am
sapienter amare nemo potest facili
us quam ratione insanire. hinc ergo phe
drie et thaidis ea conditione introst
verbis / ut quod verum audient taceat
& contineat optime. **D**in falsum aut
vanum aut fictum continuo palam effudit

Plenus rimatū est. hac atq; illac
effluit. venūq; arguit iradet venūq;
quoniam alterū fallere. alterū videt
irreuocabiliter insanire. ¶ **Ait** quo
q; exclusus. et gemens pze dolore/
o thais vtinā esset michi pars equa
amoris teā. ac pariter fieret. vt aut
hoc tibi doleret aut ego istuc abste
factum nichilipendere. **Thais** ad
hec **De** cecūa te obsecro anime mi
phedria non pol quo quēq; plus a
mem/aut plus diligam/eo fea. sed
ita erat res/ faciendum fuit. **Plane**
credo inquit parmēno misera pze a
more exclusit hunc foris. ¶ **Quid**
multa? **Id** agit fallacia metē. rias.
vt vnus amantiū alteri priores par
tes cedat per aliquot dies. dum de
terius rebus amissis emūgatur ad
missus. **Hos** enī gerendus est tha
idi/ que profusiores et perditiores
admittit. **Interim** quid donare que
ant. aut mittere. exclusi deliberant.
Nam potissim⁹ est apud eā qui no
uissima mittit. vbi vero pōre emū
ent redit alter. exclusi q; pōre. dele
gat ei mestam doloris sui prouina
am. **Insanit** ergo miles et impetu
doloris potius vel moriendū esse de
cernit q̄ in se contumeliam tam in
signem accipiat familiā quocāt. et
disponit bellū et psibulū collectis
viab⁹ expugnare deernit. **Progre**
ditur/ mēte et ore reuoluit iuriā. lo
quitur grandia et minus feruet. sed
cū ad p̄ficiū accedit memoz amoris
p̄stini/ p̄ceptū recollit inuitare.
quo ex auctoritate scipionis liquet.
quia omnia p̄us experiri q̄ arnis sa
pientis deere. ¶ **Thaidem** ergo su

am ex pacto sic cōuenit iure nō vici
bus agens. p̄sumū thais hoc michi
responde. cū tibi do istam virgine in
dixisti hos michi dies solidare te?
Thais Quid tū postea? p̄cedere vi
detur q̄ non negat **Thraso** At mi
chi ante oculos corā amatorem ad
duxisti tuū **Et** illa **Quid** cū illo liti
gas? **Ecce** quia amice patreōnio
nec verba misere cum tuali latum
est. **Cum** eo inquit te michi clam
subduxisti. **Et** illa. libuit inquit.
Pamphilam ergo redde huc nisi vi
cam mauis capi. **Equū** et iustum
petere videtur cum repeti possit
quod ob causam datum est. si ea se
cūta non fuerit. **Quid** multa? ad
clamozem meretrias cōtribules cō
uicaneiq; cōueniunt/ turba sic. cōui
ciatur miles peteti? viab⁹ et iure re
sistitur. denūciaturq; furatifero oim
ineptissimo. vt linguā manusq; cō
tineat. quia si q̄ppiam turpe fecerit
aut molimur. sibi loā/ diei/ torto
risq; memoria in vstione signoz p̄
mittitur in cuiū p̄tendenda. **Inter**
rogantem se thais querere iubet. q̄
respondeat sibi **Hiles** opera et re p̄
dita cogitur redire in gloriū. et hūc
fructum reportat miser amatores/
eo tamē addito q̄ alius rebus q̄c
illi perdidit abutitur. et q̄io ma
gis doleant/ qui eas meretria surtu
pueat sibi successisse nō putat. nisi
stulticiam et infortunia amantium
suosq; successus in auditu omnū p̄
conetur et publice. **Audi** cheream
occultum da te pamphile corupto
rem quid meretricie decepta loqua
tur egrediens **Quis** hic est? ne

mo est. **N**un quis hic me sequitur?
Nemo homo est. **I**am ne erumpere
hoc licet michi gaudium? **P**roch
iupiter nunc est. profecto interfici a
me possum perpeti. **N**e hoc gaudium
contaminet vita egritudine aliqua
sed neminem hic curiosum interue
nire. nunc michi qui me sequatur
quos iam rogando obtundat. cru
tiet. enecet. quid gestiam. aut quid
letus sim. quo pergam. unde emer
gam. ubi sum restitum huc nactus
quid michi queram sanus sim an in
sanus? **I**nterrogatus hec omnia p
mo ego te inquit / obsecro athipho
ut audias omnia. audias diem fes
tum. iocandum euentum. suauem
fortunam. in eam omnibus hysto
riam memorandam. et sui quoque su
coris subterxit dolos. **I**n summa
totius argumenti eo ad presens u
niuersa hec arbitror posse referri.
ut constet pro certo. quia amicitie
prostituta fides haberi non debet.
Nam que venit a sinceritate ani
mi fidelis certa et fixa est. que ab ar
cha vel localis / fluida incerta erro
nea. et deficiente viatico emarces
cit. **C**um fortuna manet vultu
seuatis amia. **C**um cecidit tur
pi virtutis ora fuga. **O**mnis enim
res que in commercium venit. ab u
no transit ad alium et ditiozem et a
uidiozem comitatur emptorem. **A**t
foro isto nichil iniquius est. quo te
semel emisse non proderit. nisi sem
per ematur. et ubi nisi quisque rem
ab alio venditam vendicat. nisi et
ipsi de precio satis fiat. **Q**uis enim
popularem fauorem vendidit? **Q**ui

publice est habendus. ematur ab u
niuersis. singulis ei non licet pub
lica bona distrahere. **I**n proverbijs
quoque consuetudinem venit. quia i
canta largitio non habet fundum.

Preterea quem popularis fauor
ad munera extulit si forte trasone
more emptam celebritatem exigit
contumelios affectum. honore spo
liatum. thais altera fama. et qua
uis thaide minus fida. a precepto
honoris gradu arceat deprimit. et re
pellit. **I**nsultat tualis. sobrius cor
ruptor exultat. gnato vix submuc
murat. dum tamen spes est. aut si
let omnino si desperat. et ad illos
transit. quia ei asilium est semper fe
licioribus adherere.

Capitulum quartum. **N**ul
lum viam peius auaricia. nec a
mari posse qui suspectus est auaricie
et de duplici fonte liberalitatis et
vter sit potior et de confidio et gillia

Et tamen et si prodigali
tas videatur in culpa. locum
arbitror auaricie relinquere
dum. **N**ullum enim viam deterius
est. nullum detestabilius. presertim
in his qui principatum / aut magis
tratum aliquem in republica gerunt
Non enim res ipsa. sed etiam opi
nio eius vitanda est. et omnino im
possibile est ut fidelis videatur alicui
aut amore dignus / qui ex merito /
apud graues et arduos viros
auaricie suspicionem incurrit. **C**um
vero laus et fauor humanus quasi a
duplici fonte pueniant. opere salu
ret pecunie faulior est. hec preser
tim loquuti. sed illa laudatior et

dignior viro forti et dano. Nam que virtutis opera et industria liberales erunt/quo pluribus profuerunt eo plures ad beneficiendum habebunt adiutores. Deinde beneficiendi consuetudine paratior erunt. Et tanquam exercitationes ad bene de multis promerendum. Si tamen archa superpeteret nichil gloriosius ea liberalitate que consistit in donis maxime cum et socrates ut dicitur interrogatus quenam esset substantia beatitudinis dignis donare respondit. Ego quidem socraticam definitionem sic interpretandam arbitror ut dignitas in accipientium necessitate credatur esse vel meritis. Illis enim qui premeruerunt donare iustum est / et eis qui indigent subuenire pium. ita tamen ut id respiciatur in singulis. quod in facie sapientis sine tubore. Et nota valeat denudari. **¶** Viquidem cum imitari debemus qui solem suum facit oriri super bonos et malos. et pluit super iustos et iniustos. Si enim pauperem hystriam videamus aut mimum / non debemus utique fouere malitiam. sed correptam et si fieri potest emendatam. fraterne caritatis iure / oportet sustentari naturam. Expediit quidem omni / petenti tribuere. vel affert mentem vel solatium caritatis. Interdum tamen increpare pigrum / meretricem / et hystriam confundere salubrius est : quam quod exigunt elargiri. Quid moror ? Quicquid caritas erogat / remuneratur a domino. Quod dispensat vanitas euanescat. In quinto consilio saluberrimi exempli nec

sine patio ipsi fructu liberalitatis referente valerio annotata est. qui catheline furore ita asternata republica ut ne a locupletibus quidem debite pecunie propter amulum scij possessionum diminuti solui creditoribus possent. cum censibus atque quinquagesimo tertio summam in senore haberet. neque de sorte queque debitorum suorum neque de usura sui passus est conueniri. quantumque in ipso fuit / amaritudinem publice confusionis / privata tranquillitate / mitigauit. Opportune munificens testatus numerorum suorum. non ciuis sanguinis se esse feneratoris. Nam qui nunc pauperum feneratori delectantur cum pecuniam domum auentam retulerunt quam in publico exultant gaudio / cognoscent / si diligenter senatus consultum que subsidio gratie actus sunt / legere non fastidiant. **¶** Subnectit hinc aggregentinum william quem prope modum ipsi liberalitatis precordia constat habuisse. Erat opibus excellens. sed etiam animo multo quam diuicijs locupletior. Nempeque in eroganda potius quam accipienda pecunia occupatus. adeo ut domus eius quasi quedam munificentie officina crederetur. Illinc enim publicis usibus apta monumenta extruebantur. Illinc grata publicis oculis spectacula edebantur. Illinc epularum magnifici apparatus. labentibus annone subsidia oriebantur. Et cum hec vniuersis privatim alimenta inopia laborantibus / dotes virginibus paupertate pressis subsidia detinentorum / in cursu quassatis

solatia erogabantur. Hospites quoque tum vrbanis penatibus. tum etiam iustis tectis / benignissime excepti / varijs muneribus honorati dimittentur. Quodam vero tempore quingentos simul gelensium equites vi tempestatis in possessiones suas compulsi. aluit ac vestiuit. Quid multa? Non mortalem aliquem. sed propriae fortune benignum esse diceres finem. Ergo quod gallias possidebat. omnium quasi commune patrimonium erat / pro cuius salute et incrementum / tum agrigentina ciuitas. tum etiam vicine regiones / tum loca et pertraua parte sint archae habetia inexorabilibus claustris obseruata. nonne prestantiorem aliquanto existimes illam unpensa quam hanc custodiam? Denique quicquid sapientia disponit approbatur. Quod temeritas presumit. vere laudis fructum nequaquam assequitur. **Capitulum. v.** De duobus naturalibus affectibus scilicet amore iusti et amore comodi et de secula eorum amore scilicet libertatis et amore dominandi et de operatione cesaris et catonis. et de alexandro aristotele. augusto et platone et de his qui via deua ad gloriam pergunt.

Duos quidem affectus in homine ab initio extitisse / sacre scripture designat auctoritas appetitum scilicet iusti et comodi appetitum. Quorum alter in voluntate / alter in necessitate consistit. et quod appetitus iusti qui in voluntate est amplius crescit. et tanto melior est et dignus beatitudine ampliori. Nam nimis velle quod iustum est nemo potest. nisi forte quis queat / iustus

esse nimium. aut beatus. Porro si appetitus comodi mensuram necessitatis excedat / vergit ad culpam. et cupiditatis conscius vicioem sibi parat originem. Alter ergo istorum quoniam militat caritati queit que dei sunt. alter in propria utilitate versatur. postponens que dei sunt aut proximorum. Ab hoc duplici fonte mores oriuntur. Recte quidem si faciat quis alij quod sibi vult fieri et ab eo abstineat alij inferendo. quod sibi ab alio nolle irrogari. Distortum vero. si quis alium ledat vel non proficit. cum possit. que quidem utriusque multipliciter sunt. A priorum quidem amor libertatis. amor patrie et tandem extraneorum amor. Nam libertatem non amare non potest qui seipsum et patriam amat. et in gradu suo extraneum. quicumque sinceram caritate diligit proximum. Viquidem in eo consistit caritas ordinata. Ab altero vero cupiditas dominationis procedit. et laudis. et glorie et adeo iualescit. ut ex opinione multorum res tantum parum considerate examinantium virtutibus commeteretur. Nam qui rectum sapiunt. hoc vicij maioribus aggregant. licet ei ab impietis qui tamen sapientum nomine censentur virtutes subesse videantur. Unde et veteres primique romani prout eorum docet et commendat hystoria laudis auidi pecunie liberales erant. Ingentem gloriam appetebant. diuicijs sprete et honestate quam telibet utilitati preferbant. Hac quidem gloriam ardentissime dilexerunt. eam totam vitam referentes et mortem

Ceteras cupiditates huius unius viginti cupiditate precesserunt. Ipsam de
niq; patriam suam quam secute vide
batur inglorium. dominari vero atq;
impere gloriosum. prius omni stu
dio liberam. deinde dominam esse
concupierunt. Prius enim pro li
bertate. deinde pro domino certatum
est. fuerunt tamen quibus iusticia qua
tum gentili dabatur sufficiebat. cupi
ditate deducta. Alij enim satis erat. s;
sub ymagine magnanimitatis. vel
impossibilia presumentes. laudem
maximam consequerantur et gloria.
Longe igitur virtus cathonis
veritati videtur propinquior fuisse
quam cesaris. Quod ex ipsa sententia
eius facile liquebit. Nolite inquit
existimare maiores nostros armis
republicam ex parua magnam fe
cisse. Si ita esset. multo pulcherri
mam eam nos haberemus nunc. Quip
pe sociorum atq; civium. preterea armo
rum atq; equorum maiore copia nobis
quam illis est. Sed alia fuerunt que illos
victos magnos fecerunt. que nobis
nulla sunt. domi industria. foris ius
tum impium. animus in consulendo liber.
neq; delicto neq; libidini obnoxius.
pro hijs nos habemus luxuriam at
q; auariciam. publice egestatem. pri
uatam opulentiam. Laudamus diui
tias. sequimur inerciam. Inter bo
nos et malos discrimen nullum.
omnia virtutis premia ambitio pos
sidet. Neq; murum. ubi vos seperati
sibi quisq; consilia capitis. ubi domi
voluptatibus. hic pecunie aut gratie
seruitis. **E**o sit ut impetus fiat in va
tiam republicam. Paucorum igitur

tur virtus ad gloriam/honorem/ im
perium/via vera est. id est ipsa virtute
necessarium etiam a cathone laudata est.
Hinc erat domi industria / qua
memorat catho. ut erant esse opu
lentum. tenues res private. unde cor
ruptis moribus. viae eorum ratio po
sue publice egestatem; priuatim o
pulentiam. Ipse tullius hoc dissimu
lare non potuit in eisdem libris que
de republica scripsit. ubi loquitur
de instituendo principe civitatis. que
dicit alendum esse gloriam. et consequentes
comemorat maiores suos. multa
mira atq; prodigia glorie cupidita
te fecisse. Hinc ergo via non solum
resistebant. verum etiam id exatan
dum et attendendum esse credebant. pu
tantes hoc reipublice expedire. In
libris quoque philosophie item tullius hanc
intulit universalem generalemque sen
tentiam. Honos alie artes / et gloria
attenduntur omnes / ad studia. iacetque
ea semper / que apud quosque impro
bantur. Hinc ergo cupiditate meli
us est resistere sine dubitatione; quam
cedere. **U**t enim ait beatus au
gustinus in libro de civitate dei. tanta
quisque deo est similior. quanto et ab
invidia hac mundior. Que in hac
vita. et si funditur non eradicatur ex
corde quia beatus et proficiet bonos septa
te non cessat. saltem cupiditas glorie / supe
est dilectione iusticie. nam sanus videt / que
amor est laudis via esse agnoscat
Nec solum id augusti sed etiam gentilium
sententia est. gloriam hanc nil aliud esse. quam re
tosum quamvis spiritum tumorem fumo simulum
Nam et fumus oculorum obtundit aciem; et
quo magis ascendit citius desinat. et

quo magis deicitur amplius solita
 tur Cum enim ad excelsa puenit.
 euanesat. Recte quidem eo quod a prin
 cipe totius vanitatis traxit originem
 Nimio sui capiuntur amore / qui dum
 nubes et inania captant. et nescio
 quid in manu solidum apprehendere
 moluntur / obliuiscuntur sui / cum ta
 men nil aliud quam se oculis contuean
 tur inquis. Nolunt enim apprehen
 dere quod sunt. Et illud / ad emenda
 tionem / vero iudicio intueri. sed fan
 tasias dumtaxat vane opinionis
 sequuntur umbras. Siquidem ali
 os spernunt pre se et aspirant ad im
 possibilis. de fallaci rerum ymagine pre
 sumentes. Sic narasus in fabulis
 dum vana sui ymagine capitur. abie
 ctus floret. et dum seipsum imprudenter aspiciat
 flos sine fructu pueriliter euanesceat
 Multorum quoque fuit opinio. et eorum
 qui in veteri philosophia pre ceteris
 floerunt Alexandrum et aristotilem
 a numinibus esse progenitos eo quod in
 omnibus propriam gloriam quebant.
 Platonem quoque propter diuinam
 quodammodo qua eminebat sapientiam
 et augustum propter potentiam for
 tunamque tranquillam. a diis traxisse
 originem tradiderunt. Et quidem
 in contrarium rectius collegissent eos /
 aut diuinum non esse generis / aut de
 orum filios esse degeneres. nisi quia
 diu genitum demonia sunt / et incubi
 demones vanitatis et malicie sue /
 certa iudicia / si quem tamen gignunt
 relinquunt in sobole. Nam et verus
 dei filius deus homo propriam non
 querit gloriam in omnibus que glo
 riose sunt ab eo. sed patris eorum illis

trahit gloria ampliori quam ad eum ex
 quo sunt omnia bonorum operum glo
 riam refert. Sic et vere sapiens om
 nis / vere potens / et vere bonus / ad
 vnicam bonorum omnium fontem sua
 omnia laudabilia refert summam se
 licet creatricem et indiuiduam trinita
 tem. Alexandri pectus. laudis in
 sacabile qui anatarso comiti suo /
 ex auctoritate democriti preceptoris i
 numerabiles mundos esse referret. Heu
 me iam miserum quod nec vno quidem adhuc
 potitus sum. Plane miser dignus mi
 seria. cuius virtutes omnes absorbu
 erat laudis insaciata et insaciabilis
 fames vna. Insultant ei tragedie
 antiquorum eo quod angusta homini
 possessio fuit. que deorum omnium do
 minatio sufficit. Sed tamen licet ap
 petitus glorie semper videatur in
 culpa: eorum error perniciosior est.
 qui vel sceleribus inotescere magni
 duxerunt. Pausanias cum hmo
 clea punitatus esset. quoniam subito
 datus possit euadere: atque is res
 pondisset. si occidisset aliquem virum
 illustrem / futurum ut in gloriam eius
 idipsum reducere: continuo philip
 pi interemisset. Et quidem quod peccat
 erat assecutus est. Nam et se patri
 dio notum posteris reddidit. et cele
 bri supplicio patibuli cui affixus est
 corona aurea quam mirtalis que et
 olympias dicta est capiti eius pen
 dentis imposuerit. nullum dante so
 lacium. In vindictam tamen pudicia
 re per iniuriam prostitute philippo
 non puniente. sed deridente iniuriam
 potest auctore trogo aliquatenus cri
 men sacrilegii excusari. Inuentus

est qui dyane ephesine templū vel
let incedere. ut pulcherrimo ope p
supto nomē ei⁹ p totum terrarū oz
bem diffunderetur. furoremq; suū
detexit impost⁹ ealeo. ⁊ nisi thea
pōpi magne faundie ingeniū eum
suis cōprehendisset hystorijis. bene
consuluerāt ephesij cōmuni decreto
statuētēs. ut teterami hoīs memo
ria abolētur silēcio. Simili quidem
vidētur gloriā affectare pmo maio
re insania. qui nō ephesine dyane
templū religios⁹ morib⁹ exatendū
s; templum spūs sancti homīes to
tos. aīmas salicet ⁊ corpa. ut per
hoc hominibus innotescant. luxu
rie vastant incendijs. Nam ab eo
laudem appetūt. ⁊ plerumq; asse
quuntur honorem. vnde equius
fuerat ignominiam sustinere ⁊ pe
nam.

Capitulum sextum De luxuri
a ⁊ libidine ⁊ quinq; partib⁹ intra
itū mortis. ⁊ quozum sensuum sic
voluptas perniciosa. ⁊ caplia ge
nere conuiuiozum. scdm portunia
num ⁊ perniciā gule. ⁊ de conui
uio didonis ⁊ euandri apud vir
gilium.

At enī iam sermo processit
ut aut virtutē aut publicā
fere opinionē oporteat im
pugnari. Imminet enī iā collucta
tio aduersus carnē ⁊ sanguinē et
fores videmur liberalitati p̄cludere
⁊ iocūditatem aufere de vita. cum
gemine vias luxurie epycuris re
clamantibus coartamus. Est enim
blandum ut ait valerius luxuria
malum. quam p̄cusare aliquanto

facilius est q̄ vitare. Nam ⁊ volu
men quod propheta vocare p̄ci
pitur. i ore quidē dulcescit. ut mel;
sed amancatur vent. cum ipsa dul
cedo verborum digerenda est i vsum
opez. Est autē libido cognata ⁊ cō
iūta luxurie. c⁹ sequela imūdiāa.
finis indubitatus confusio est. p̄e
redat ergo sermone que origine ⁊
causa p̄rior est. Licet autem per q̄n
q; sensuum portas lenocinia luxur
eque introcant. voluptas autem
magis videtur ad imūdiāam ace
dere. ⁊ que ex gustu puenit vel tac
tu sordidior est. et olfactū et vidē
di delectatio. medium locum tenet
Nam neq; satis interdum habet
mundiciā. nec ad fortes p̄niciosissi
mas vsq; prolabitur. Diquidem
mors per oculozū fenestras ingredi
t. cū quisq; delectat excēsum certā
mie athletarum. hystionū mobil
tate. mulierum formis. gēmarum
splendore. vestium metalloz. alio
rumq; quibus libertas anime cap
tiuatur. Rursus si auditus vario oz
ganorum cantu vocūq; fluctationib⁹
mulceatur ad carmina poetarum.
comediarum. ⁊ tragediarum act⁹.
mimozum vrbaitates. ⁊ strophas
⁊ quicquid huius modi per aurem
incedit. virilitatem mentis effemi
nat. Odoris autē suauitas. ⁊ diuice
sa thiniāmata ⁊ amonium musc⁹
peregriini muris pelliaula. q; dissolu
tos moribus faciunt. nemo nisi dis
solut⁹ negat. nā pegrinos odores
nō nisi dissolut⁹. et amatorib⁹ que
nūc. conuic⁹ ⁊ coc⁹ docēt. Porro abo
rum auiditas auariā mater est.

et animū quasi quibusdam compedi
 b9 de grauiatū. tenet in terra. ergo
 ppter breuē gulę voluptatē ter
 re lustrantur et maria / et ut nullum
 vinū preciosus q3 abus fauces pteā
 feat. totius vite opere desudatur. Ip
 si quoq3 muri iherlm et si videātur in
 petra solidati. tantē uiuēt et cōplanā
 turequati solo nabuzardan corozū
 prināpe imperatē. ¶ Tac9 aut ali
 enozum corpm et feminatū ardentior
 appetit9 vicin9 insanie est. Quicqd
 sensus quilibet molliatur. lud9 ac io
 cus est pze hys qui offert vt verba
 comia vtat huiusmodi rabies. Hic
 eni cupim9. irascimur. gestim9. emu
 lamur. solliati sum9 et expleta vo
 luptate: p quādam penitudinē tur
 sus accendimur. qrimusq3 facere / qd
 cū fecerim9 iterū peniteam9. Ergo
 cum per has potas quasi quidā as
 nei pteurbationū ad arcem vestre mē
 tis intrauerint vt ait beatus ihero
 nimus. vbi erit libertas. vbi forti
 tudo e9. vbi de deo cogitatio. max
 ime cū reozatio tac9 depingat si
 bi eāam pteritas voluptates. et re
 memoratiōe vici xū cogat aiām cō
 pati et qdāno exercere qd nō agit.
 ¶ Forte hinc est quod cum aposto
 lus vicijs omnibus censuerit reluc
 tādum. aduersus fornicationem.
 nō congressum. sed fugam indicās.
 fugite inquit fornicationem. nā hec
 dū exercetur domini immemor est.
 et preterita dum ad memoriā redit
 pesiferas exātat voluptates. ¶ Vt
 de ceteris taceam quos simpliatas
 egit in culpam philosophus acutissi
 mus et litteratissimus xpistian9 et

feruentissimus in fide ozigens sicut
 ecclesiastica refert hystoria. seipsum
 castrauit fornicationē efficacissime
 fugiens. pmo et oēm que fingi pos
 set precauens suspicionem vt ex in
 de sine nota cum virginib9 habita
 ret. Quod aut mirabilis est. legun
 tur quidam philosophozū sibi eāam
 oculos effodisse. ne exteriorum ille
 cebris caperentur. Vtiq3 admirāda
 boni et honesti feruebant zelo / et si
 recti scientiam non haberent. ¶ Ha
 tum ē. et situ dignum aristotilis die
 tum. quo voluptatum uia obliuio
 ni mandanda asseruit et solos exit9
 reozādos. fessos enim penitētiq3
 plenas quominus aude reputan
 tur subiat animis. et quod in eis
 iocundum est ne redeant iubet ab
 seondi. ¶ Dicat apostolus quod vo
 luerit. quia fornicationem fugere et
 gulę seruire aut onino impossibile.
 aut difficillimum est. Nam et illa
 pars gulę que corpozū vires adimie
 nequaq3 mechic expars est. Vene
 rem bachus plerumq3 expugnot.
 et tamen in sacello voluptatis ne
 munc redamante conueniunt. ¶ Vi
 bachus obtinuerit. venciē non vo
 luptatem extinguit aut nulla ebri
 etas. aut tanta sit. vt tibi vires eri
 piat. ¶ Si qua est inter utraq3 no
 tet. vtrobiq3 a deo receditur. q3 qua
 magis aberretur non facile dixerū.
 ¶ Sed iam alterum / errorum nomi
 ne non censetur. quia auaricie pcel
 lit notam et ingenue liberalitatis
 habere videt ymaginē. ¶ Cū eni li
 beralitatē effea9 nūc a loco. nūc a
 tpe. nūc a quātitate. nūc a psonis.

nunc ab usu et assiduitate exercende
laudetur. illa praecipue commenda-
bilis creditur. que in alimentis et
hijis quibus natura indiget aut vita
ciuilis ornatur datus erit. **E**r-
go qui omnes admittit ad mensam et
exactissime liberalitatis est. Plane
quidem eoque liberalior; quo plures
admittit. **D**ed hoc calculo pauas
sini colliguntur. Proximus est qui
et si non omnes admittat. eos quos in-
troducat sic abat. sic potat. sic in tri-
clinijis fulsit et locat discubentes in
sedilibus / ut nichil vel exogitari
laui possit. Multiplicantur feruila-
abi alij alijs farauit. codiuntur
hec illis. et in iniuria nature innatu
relinquere. et alienum cogatur sapore
afferre. **C**onstantur salsamenta ga-
ro nichil vilius est nisi plura polli-
ciatur effectus et iudicia specierum. **E**-
gregium tamen est in huiusmodi quod
minis et hystionibus et tumigerul
placet. hec enim non ad veritate. sed
ad opinionem omnia sunt. **C**ocorum
solliatudo feruet arte multiplici et
elicantur iura. quid quo die geri o-
porteat / et cotidianis ministrari co-
uiujs. **D**omesticus dictator nocte
dieque deliberat. vndeque conqui-
rit irritamenta gule / et vnde pala-
ti vires exatet. hebetati nichil arbi-
trare expeditum. nisi cum intemperan-
tie fuerit satisfactum. **H**ut et qui po-
cul feruila subzuant. et quasi home-
na auctoritate decreti. incedunt iuge-
nij. et famule vtutis. et quendam hy-
laritatis fonte opuantur. si se om-
nino mero sicca ve/proluent. **P**he-
atum ergo more consurgunt. et quod

in exhauriendis potul peditior est.
potior iudicatur. **D**ia solet quia a-
leator quato in arte doctior. tanta
re quior et plane qui bibatior est / a-
lios malicia et iniquitate transcen-
dit. **I**mmolauit israel apostatas a
salutari suo filios et filias suas de-
monijs. et isti dum in gurgitatio-
ne vini aut sicere spiritum depmunt et
extingunt scintillam rationis. se-
totos immundicie prostituant. et es-
bachantium spiritum deuocent.
Quidnam possunt familiaris im-
molare? **C**eterum sunt qui ista
contempnant. quoniam hec vulga-
rium. et ut dicam plebeiorum vide-
tur conuiuorum esse professio. si
quidem alia philosophica. alia au-
lia. alia dicantur esse plebeia. **I**n
hijis laudi plerumque datur. si sic-
tua prodigas semel ut tamen
stuo toto esuricens / conuua impu-
dens mensas arcumeas alienas.
Hoc quidem sepe prodigalitates
interdum et auaricie nota est. **N**am
ut dia solet. auarum cum incipit modum
excedit. **P**otest videri plurimos. qui
fere anno toto parsimoniae student. et
ad purganda auaricie labem epulones
conuocant et parasitos. et collegium mi-
gatorum qui aliene nitore culine ca-
piuntur et quos magis honorare
voluerint maioribus oneratos mi-
nozibus potulis ingurgitant. et
distendunt. et donec rapidam o-
rexim exaudiant. aliquid auaricie
aut festiuitati credunt esse subtra-
tum. **A**t hoc ab omni urbanita-
te adeo procul est: ut barbari vi-
cys familiaris sit quam vite auili.

Quidē conuiuiozum ciuilium ratio media est: vt etiam sobrietas exhilaret. et in saetate opulenta crapulam vitet. Nam et habundantiam abi et potus habet. et quasi copie cornu dispensans omnia sic parat vt effundat. sic effundit vt parcat et quam habet penes se rationem non negligit quidem: sed vt ait portunianus rationem non ostentat impense. Nichil enim molestius est q̄ si trid. nū presul in conuiuio sedere videatur ad calculum. Vnde non satis nuchi videntur ciuiles esse quidam de liberalitate in epta gloriantes. qui singulis noctibus cum seruis suis calculum ponūt et quod effuderunt vsu vel abusu diurno. quasi nocturnis lacrimis deflent. suboriantur lites. accedunt mine/ arguuntur aut furti. aut in sibi pietie serui et quasi re male amministrata et eiāuntur et torquentur interdum quandoq; quod effundere iussi sunt re fundere compelluntur et conscij turbantur omnes. dum dominus pecuniam que euasit suspirijs et dolore prosequitur. Depe etiā euenit. vt qui ad requisita nature ingressus est. ibidem quo vt reandia hominum fugit aspectum cum ministris exactissimam habeat sumptuum rationem. Recte quidem quia nullus locus tractandis sordibus eis magis videtur acōmod9/ sane non q̄ sordidum dixerim si diligens paterfamilias id agit. vt ei constet ratio impense. si tamen hoc grad9 aut dignitas persone nō adiuit. h̄ in eo vitā terere et tota mens

se versari. et sic quidem vt alius sit et alius videatur. ne qua q̄ arbitror a sordibus alienum. Et quidem conuiuiozum ciuilium teste portuniano regula est. vt hys plurimum pro more condegentium liceat/ sobrietate hylari nō soluta. Nam conuentib9 sic morem geri oporteat vt licentia leuor ne qua q̄ i turpitudine luxurie proeuat. Illa siquidē quasi omnium gentium hostis teterima et acerbissima vitanda est. Dyogenes tyranos et subuersores urbium. bellag9 vel hostilia vel ciuilia. non pro similia vict. oleum pomozūq; h̄ pro carnalibus epularūq; delicijs assent exatari. Rectius quidē bellozum hostilium. vel ciuilium matrem et alitiam luxuria/ que nō in sola gula placanda consistit posuisset. sed totū intellexit i parte. dum illam que in cibo et potu et venere. et cultu splendido cōstat. ad gule speciem coartauit. Nam in hys p̄cipue luxuria eminet et perniciosius nocet. quozū meditatio et iuge exeratum est. vt epulentur cotidie splendide. Nec enim intemperantia bonos mores subuertit. et totius hominis saluti p̄iudicat. et nisi coercatur proe sus humani corporis fabrica soluit. Ator est yppocrates/ crassa et obesa corpora cum crescendi modū impleuerint. necessariam esse sanguinis demptionem vt habeāt in que tur sus crescere possint. alioqui plenitudinis distente saetas in paralysim et pessima genera morbozum cum pit. Impossibile enim est in vno statu corporum permanere naturam.

Et motu suo crescere. vel decrescere ne-
cesse est. Et nisi crescenti capax sit a-
nimal. omnino subsistere nequit. **F**
Fecit. et Galienus de aere semper di-
ci abstinentiam loco efficacissime et
saluberriime medicinalis cure iudix-
isse. nec facile posse nisi corruptionis
nature fuerit morbis grauioribus
iacere. qui de aere quaque die ab om-
ni cibo abstinet aut simplicissima di-
eta transigit vitam. **S**unt adhuc qui
sextam feriam in ieiunio sine cibo
transigant. vel eo utantur minimo
quod quidem et religioni et incolu-
mitati sicut experti loquuntur. certis-
sime seruit. **R**efert Pompeius tro-
gus quod teterrimus huius tyrannus
dyonisius dum gula et edacitati de-
ditus erat. oculorum lumen amisit.
Nichil ei est quod certiore a ceteris i-
ducatur caliginem. iugum ingluuie. quod
ut ait portunianus edacitas abos-
terat. sed oculos vorat. **G**alienus
auctore iheronimo doctissimus inter
pres yppocratis dicit in exhortatio-
ne medicane / athletas quorum vita
et ars sagina est. nec viuere posse.
nec diu esse sanos animasque corpora
ita nimio sanguine et adipibus qua-
si luto inuolutas. nichil tenue. ni-
chil celeste. sed semper de caribus
et tuctu cogitare. et ventris ingluui-
e. **L**egimus etiam quosdam morbo ar-
ticulari. et podagre humoribus labo-
rantes. prescriptione bonorum. ad sim-
plicem mensam et pauperes cibos re-
ductos. conualuisse. **C**atuerat ei sol-
licitudine dispensante domus et epu-
lanti largitate. quae et corpus frangunt
et animam. **T**erret flaccus appetitum

ciborum qui consumpti relinquunt peni-
tentiam. **S**perne voluptates. no-
cet empti dolere voluptas. **E**t cum
in amenissimo agro in morsum vo-
luptuosorum hominum se crassum pin-
guemque de scaberet. lusit huius verbis
Ne pinguem et nitidum bene curata
cute nises. cum videre voles. **E**picuru-
de grege porcum. **S**ed et ex vilissi-
mis abis vitanda sacietas est. **N**i-
chil enim ita obruit animum ut ple-
nus venter. et exstus. et huc illucque
se vertens. et in tutus vel incertus
ventorum efflacione respirans. **Q**
Uale illud ieiunium aut qualis re-
fectio post ieiunium cum pridianis epu-
lis distendimus et guttur nostrum
mediatorum efficitur lacrimatum. dum
que volumus plixioris in die famem
querere. tantum voramus. quantum
vix alterius diei nos digerat. **I**taque
non tam ieiunium appellandum est. quam
crapula. ac fetens et molesta diges-
tio. **H**ec quidem iheronimus. **E**t li-
cet ieiunium faciat mentionem eadem reli-
gione deducta. frugalitatis maxi-
mas et saluberimas commendat utili-
tates. **H**oc autem elegantius et ait vere
portunianus neminem auuliter con-
uiuari. nisi qui sibi in cibo et potu
frugalitatis et modestie prescribit
formam. **I**mmoderatio cibi et po-
tus dispensatrix omnium officiorum sepe-
rantiam abigit. **E**a impellente sic
homo tardus ad audiendum. ve-
lox ad loquendum. et velox ad iram
fit ad libidinem pronus. et ad que-
uis flagitia preceps. **Q**ui mo-
destiam deserit ad plebeiis conuiuian-
di consuetudinem facillime prolabitur

a ciuili. Intuit hoc mato homerice
 pfectionis fidelissim9 imitator, qui
 dū a rege pheacū vlixē cceptū re
 colit/eneam naufragum in zuiuū
 didonis introducat & pheacū et of
 fozū luxuriā in vno zuiuio elegan
 ter ex pssit. **P**ostq̄ p̄zima quies epu
 lis m̄ se q̄ rem ote Crateras mo g
 nos statuūt & vīna coronāt **S**it stre
 pit9 tectis/ vocēq; p̄ ampla volutāe
 Actia/ de p̄dent lichni laquearib9
 aureis. **I**ncēsi/ & noctē flamis funa
 lia vināt **H**ic regina grauē gēmis
 auroq; poposcit. **I**mpleuitq; mero
 patērā. q̄ bel9 & oēs. **A** belo soliti.
 tūc fca silēcia tectis **J**upiter hospiti
 b9 nā te dare iura loquūē **H**ūc letū
 tiri9 diem troiaq; p̄fectis: **E**sse
 velis. nrōs hui9 menunisse mīores
Issie letiae bach9 dator. & bona iu
 no. **E**t vos o tiri9 cetū celebrare fa
 uētes. **D**ixit & imēsū latiaū libauit
 honozē. **P**zimaq; libato sūmoten9
 attigit oec. **T**ū biac dedit incepti
 tans. ille ipiger hausit. **P**umātē
 patērā. & pleno se pluit auro **P**ost
 alij p̄eres. cithara cīnit9 yopas:
Personat aurata. doauit q̄ maxim9
 athlas. **V**nde hōim gen9 & p̄at
 tes. vñ ymber et ignis. **A**cturum
 pliadēsq; hypadas. gemiosq; tro
 nes. **Q**uid tamē oceano p̄parent
 se tingere soles. **H**iberni vel q̄ tar
 dis moza noctibus obstet. **I**ngemi
 nant plausu tiri9 troesq; sequūtur.
Pec nō et vario noctē sermone tra
 hebant. **I**nfelix dido. longūq; bibe
 bat amozem. **V**ides ne delicati
 instituta cōuiu9. p̄cessū et exitū?
Dupflua siquidem p̄cessisse et lux

um epulatū grauē fuisse iudicat qd
 p̄emissit. **P**ostq̄ p̄zima quies epu
 lis **Q**ui alibi parāozis mense sobri
 etatem notans. et que solis gaudet
 neccarijs ait. **P**ostq̄ exempta fa
 mes epulis. **V**erūq; ab9 homines
 effiat taatos. potus loquaces. stre
 pitum et cetera luxus insignia. que
 de licentia bibendi p̄oueniūt p̄u
 denter adiunxit **I**n ipsa quoq; aga
 petatū consuetudine planū est iue
 nice superstitionē qua numinis sol
 lia tatur gracia et quasi religios9 p̄
 ab9 imitatur. qui luxu et immūdia
 a pijs mentibus inimica p̄oauit ab
 igitur. **D**iquidem autem de9 sobri
 us non est. ā ei ebrietas displicet.
Sinc mensura bibitur ad mēsura.
 et is ceteris p̄ualet. qui aut gu
 la/aut dolo strauit/aut viat compo
 tatores. **I**nuenies illic qui nesto
 ris ebibat annos. **Q**uot sit p̄e
 calces facta sibilla senex. **P**otus q̄
 dem a curis animū redimit. solue
 mentem. conceptam leticiam dissi
 mulare non potest. **P**rozumpit in
 cantica. & ab eis ad libidinem rec
 git. **C**ithara cīnitus iopas non
 stultiania vel bucolica personat a
 matorum. **V**ed ea que ciuilis con
 uentus venustatem deceat. & phi
 losophia maiestatem. **V**tinam
 in xp̄stianozum cetibus rememo
 rentur. illa que in luxurioso dido
 nis conuiuio cīnitus & incomposi
 tus iopas personat. vtinam buco
 lica. vel stultiania amatorum con
 quiescant in domo sapientis. & ea
 in auditu omnium resonent. que
 aut p̄osint aut sine turpitudine

et corruptione demulceat. Et qui
de eleganter innuit in catio cytha
redi poeta doctissim⁹ veterū grauita
tem qui in ceteri ciuili nichil ad mitte
bat. nisi qd nature aut morū instruc
tione polleret. Plausū conuiuij va
rius sermo prosequitur. eozq; venet⁹
in vna pauante mens ebria lōgū
insolubilē et pestiferū bibit amorē.
quem diffinit plus esse concupiscen
tiam cōcūdi. Campanā luxuriā vbi
fuisse putile hystoriorū testimo
nio p̄celebre est. Anicūm enim ac
nus hānubalē ille ebrius sine cōplex
a romano militi vincendū tradidit.
Nulla vigilantissimū ducē. illa exer
citu acerimū. dopib⁹ larg⁹. habūdā
ti vno. vnguetozq; stāgrātia vene
ris vsu lasciuioze ad somprū et deli
cias euocauit. Ne tamē demū stac
ta et contusa punita feritas est. cū se
plasia et albana castra esse ceperūt.
Quid hys ergo vicij⁹ sedius et
dampnos⁹ quib⁹ virtus atteritur.
vicioze relanguescūt. sepita gloria
in infāmiam vertitur animiq; pa
titer et corporis vires adeo expug
nantur. vt nescias ab hostibus ne
an ab illis capi perniciosius haben
dum sit. Urbs volūmensiū opu
lētā diuicijs/ornata morib⁹ et legi
b⁹ ordinā caput curie habebat. Pz
p⁹ q̄ luxuria prolapsa est. in pfun
dū iniuriarū et turpitudinis decidit.
vt seruoꝝ se insolētissime dominati
oni subiceret. qui p̄rimi senatorum
admodum pauca ordinē intrare au
si. mor vniuersam tempulicā occu
pauerūt. testamenta ad arbitriū su
um scribi iubebat. quūua ceterisq; in

genuozū fieri vetebant. dicebat fili
as dominoꝝ. Postremo lege sanz
erūt. vt supza sua in viduis pante
atq; innuptis impunita essent. ac
ne qua virgo ingenuo nuberet cu
ius castitatem non ante aliquis de
numero ipsoꝝ dehbasset. Es
pus tragedus furiose luxurie depin
git iuuenem / quem constat aceta
liquefactos grandis summe vni
nes potionib⁹ aspergere solitum ve
amplissimum patrimonium posset
vna sobriāncula deglutire. Ne
tellus pius ab hys qui res memo
rabiles scribunt arguitur / q̄ se a
ris et thure p̄cebat ab hospitib⁹
exapi. letoq; intuebatur animo a
ethalijs auleis in aduentu suo con
tectos parietes. et immamb⁹ epul
ludos apparatissimos / sinebat inter
poni. et i veste palmata conuiuia ce
lebrabat. demussasq; lacunaribus
velut celesti capite respicbat coro
nas. Et vbi ista? Non in grecia.
neq; in asia. quarum luxuria. vel ip
sam seueritatem corrumpere solet. s; in
inhorrida et bellicosa prouincia / et
que romanoꝝ exeratū oculos /
lusitanis telis p̄stringere consue
uit. Cresces opum regiarum osten
tatione eximia eozq; luxuria gau
debat. vt edicto premium ei p̄po
neret. qui nouū voluptat⁹ genus rep
perisset. qua et delicijs dum nimis
capitur. cum amplissimi ruina im
perij apud salaminam vix vna na
ue euasit. Sed quia luxuriosum
mulebrijs intemperantie conuiuiū
apud maronem accepisti fugalia
tis mense sobrietatem et q̄tinētiōz

celum enea apud enandru officio
 humanitatis excepto inuenies. Hi
 quidem confederantur vici rex patris
 dexteram dat - humanitatis verba
 officiosissim⁹ hospes preloquitur.
Hec vbi dicta. dapes iubet et subla
 ta eponi posita / gramineoq; viros
 locat ipse sedili preapuuq; thoro ⁊
 villosi pelle leonis. Accipit eneam
 folioq; unutat aceruo. **T**u lecti iu
 uenes certati areq; sacerdos. **D**isce
 ra tosta ferunt tauroz onerantq; ca
 nistris. **D**ona laborate ceteris. ba
 thūq; misticant. **V**esitur eneas si
 mul ⁊ troiana iuuēt⁹. **P**erpetui ter
 go bonis ⁊ lastralib⁹ extis. **I**bi
 aucta sūt aurea ⁊ vniuersa suo rito
 re presulgent. **H**ic sedile gramine
 um aceruū soliu. et que vitum forte
 deorat spoliati leonis pellis villosa.
Hic lecti iuuenes necessaria ibi fa
 mule / supflua et pniāosa ministrāt.
Ibi vix ab epulis tandem quies in
 dulgetur. **H**ic exumē fames et edē
 di epulis frugalib⁹ cōpzinuitur ac
 tor. ibi cūnit⁹ yopas luxuriantium
 lectifant cetū. **H**ic are sacerdos refe
 ctionē sobriam psecrat religioni. **H**ic
 post mensam seria tractatur. ⁊ ad e
 ngendū republiā erigit virile ro
 bur. ibi vt luxurie faucāt fufis pre
 abus inuitatur ⁊ numia. **V**ate sūt
 ergo sicut in saturnaliozū libro le
 gitur ad luxuriam reprimendam le
 ges plurime quarum perfunctoriā
 mentionem in calce aulis conuuij
 ponere nec tediosum erit. nec omni
 no inutile.

Capitulum septimū. De abarijs
 ⁊ sumptuarijs legibus veterum ad

intemperantiam coercendam et dif
 ferentia eorum scdm portunianum
 et de intemperantia anthonij ⁊ fru
 galitate iulij cesaris de augustio et
 de nerone. ⁊ et caligula et vitelli
 o et metello.

Digna ergo oium ad popu
 lum lex oechia puenit. pre
 scribens sūnam ⁊ numez
 conuuarum. vetumptamen imodera
 tionem sumptuū. nequaq; cohibu
 it quin vniūq; liceret pro arbitrio
 bona sua inter paucos consumere.

Precuta ergo est lex fauna. que
 eāam sumptib⁹ modum fecit. scrip
 taq; in omnes vt nō solum aues dz
 bani. sed omnes vbiq; ytalie lege
 sumptuaria tenerentur. **N**am in ea
 didie legis vis consistit. **A**t istis
 adiecta est et liania que numero cō
 uuarum et quātitati sumptuum et
 cautioni lozorum. dietum et tempo
 rum prescripsit regulam. ne cotdi
 anis liceret exultare conuuijs dice
 certos presiniens quibus est pnu
 sum conuuarum. **E**rgo eāam sobrie
 tate seculi. prescriptione legum co
 eretur expensa cenarum. **D**iquide
 ab iniao cepit radix luxurie pullula
 re. **V**nde et vix⁹ verbum est. leges
 bone ex malis moeribus procrean
 tur. **L**ex quoq; conuclia sumptu
 aria adiecta est priorib⁹ / in qua nō
 conuuiozum magnificentia prohi
 bita est / nec gule modus factus. s;
 minora precia reb⁹ imposta. **D**ed
 quibus rebus dīq; exquisitis / ⁊ pene
 incognitis generibus deliciarum ⁊
 quos illic p̄sces. q̄s q; illic offulas
 noiat / ⁊ in p̄aa illi minora cōstituit

Ausim dicere ut vilitas edulium animi
mohominum ad parandas obsonio
tum copias inuaret et gule seruire
etiam qui paruis essent facultatibus
possent. Ergo adprime luxuriosus
et prodigus videri potest. cui hec ta
ta in epulis vel gratuita ponantur
Preterea lucius silla lepidus con
sul annis resilio leges tradidit tulis
se abarias / sic enim sumptuarias leges
catho appellat. Differunt tamen /
quod abarie gula iugulant / sumptuarie
aliamodam ut ait portunianus lux
uriam prohibent. Hoc autem magne li
bertatis laudibus effert quod cum multe
leges de cenis et sumptibus ferren
tur ad populum castigantissime illi vi
gor diu obtinuit quam nihil obscenum habet
quod nihil probat occultum. **P**recepit
enim ut patentibus ianuis prausitare
tur. et cenitaretur. ut sic oculis animi
testibus factis. luxurie modus fieret
Hoc autem ideo tuto probat portu
nianus. quia apud populum castiga
tum. et posterioris respectu aureum. lau
di erat frugalitas / et paupertas non
poterat esse contemptui vel turbori.
Nec verendum erat. ut ad cenam alie
nam quispiam iuventus impudenter irru
eret. Dupucere enim fabulis non euo
catorum haud equidem turpe existimat
Verum sponte irruere in conuiuium ali
is preparatum. nec homero sine nota
vel in scatre memoratum est. Ceterum
leges ille valupate sine valustrage.
licet portuniani iudicio optime fue
rint obstinatione tamen luxurie et vi
tiorum inuicta concordia nullo abra
gante irrite facte sunt. **A**nthonius
us et si nulli sumptuarie legi paruerit

legem tamen de cohibendis sumpti
bus tulit. Homo quidem temerarius
sed manu inualidus et luxurie deditus
vixquaquam sumptuum merito magno
pompeio successit ex decreto. **S**aij
cesaris de quo triumphatore orbis vi
lis adulator et homo vicijis sordi
dus triumphauit. Captus est tamen
cesar virtutis ymagine. eo quod pro
fusione pecunie. et conuisceratioibus.
et lacronum. et hystionum stipatu mag
nificus vulgari ter videbatur. Ergo
bene agitur cum principibus popula
ribus qui ex necessitate coguntur ad
custodiam fame vilissimis nebuloni
bus adulari. Nam in republica ne
mo tyrannorum cesare magis accessit
ad principem. Licet enim republicam op
pressisset. populus tamen romanus
omnia que ipse de truerat approba
uit. forte veritus seditionem. et ciui
lis belli readiuam passionem. **O**pimio
tamen prevaluit. ut quia summa
virtute id est clementia predictus fu
erat. statuta eius quasi ex maxima
parte benigniora populus approba
ret. **V**nde in laude eius acero ait.
Nulla de virtutibus tuis. nec admi
rabilior nec gratior mia est. **P**um er
go animi egregie virtutis ymagine
facile supplantauit anthonius. **H**ic
enim cum quequid mari aut terre aut
etiam celo gigneretur ad satiamdam in
gluuiem suam natum existimans / fau
ibus / aut tectibus subderet. eaque re cap
tus. de romano imperio facere vellet e
gyptum regnum. deopatra vxor quam vincit
a romanis nec luxuria digret. spem
sionem puocauit isumem se posse in vna
cenam sextam ceteros. **I**demque anthonio

89
visum. nec morat9 sponſione contē
dit. dignus culina minatus plan
tus qui tam honesti certaminis ar
biter elect9 est. Altera die deopatra
ptemptans antoniū polluabile sa
ne parauit cenā. s; quā nō mirare ē
antoni9. quippe qui oīa que appo
nebantur ex cotidianis opibus ag
nosceret. Tūc regina arndēs phia
lam poposat. cui non nichil aceti a
ctis infudit. dimisitq; festinabunda
illuc unione ex alta aure deptum/
Et eūdem mature dissolutum/vti na
tura est eiusdem lapidis absorbuē
Et quuis eo facto sponſione viasset.
quippe cū ipa margarita cēce sex
teraū sine cōtentione eualuiss; ma
nū tamen ad alteri9 unione auris
similiter admouit/nisi minati9 plā
tus iudex seuerissim9 superatū anto
niū mature pnūciass; Ipse aut unio
ni9 magnitudinis fuerit. inde colli
gi poteat q; qui sup̄ fuit postea vic
ta regina et capta egypto/romā de
latus dissect9 q; est et facta ē ex vna
margarita due. impositaq; simula
cro veneris et mōstuoſe magnitudi
nis in tēplo qd pantheon appellat
Hec hys et similib9 demeruit intē
peratissim9 et flagitiosissim9 non po
puli rōni. sed v̄tutū public9 hos
tis/ne edictū qd trūuicatus tpe de
sup̄tib9 posuit/legis nomen habeat
aut vigorem. **L**ocū autem imo et
necessitatem legibus fuisse abarijs.
vel ex eo cōstat q; abariorū diligen
torū regulā luxuria adinuenit. **T**es
tatur hoc mare9 varro. qui enume
ratis que in aliquib9 partib9 ytalie
optima ad vitū gignātur. pisci ty

berino hys v̄bis tribuit palmam /
in libro vntesimo **R**etū humanarū
ad vitū optima/ fert ager cāpanus
stumētum. salernus vinū. cassinas
oleū. tusculanus fiam. mel tarenti
nus. piscem tyberis. **H**ec varro
Ded inter eos p̄cipuum locum
lupus tenuit. et quidem is qui
inter duos pontes captus esset. **I**d
ostendūt tum multi alij. tum etiam
gaius ticius vir etatis luamane/in
oratione qua legem phāniā suasis.
Cuius verba ideo ponenda sūt. qui
a nō solum de luppo inter duos pō
tes capto erunt testimonio. sed etiā
mores quib9 tunc pleriq; vivebant
facile publicabunt **D**escrībens enī
prodigos hoīes in forū/ad iudiciū
dum ebrios cōmeantes/ quiq; sole
ant inter se sermoanari. sic ait. **I**n
dunt alca studiose delibuti unguen
tis scoetis stipati. ubi hoc de cē sūt.
iubent puetum vocari. vt conutium
eat p̄cunctatum. quid in foro gestū
sit q; suaserint. qui dissuaserint. quot
tribus iusserant. quot retuerint **I**n
de ad comiciū vadūt ne litem suam
faciant. **D**um eant nulla est in au
giportu amphoea. quam nō imple
ant quippe qui vesicam plenam ha
bent vini. **V**eniunt in comiciū tris
tes. iubent dicere quozum negotiū
est. narrant. **J**udex testes poscit/ ip
si9 ad nutum. ubi redit. ait omnia
se audiuiss;. tabulas posat. litteras
inspicat. vix p̄e vino sustinet palpe
bras **E**unt in consilium ibi her ora
tio. **Q**uid michi negocij est cum
istis nugatoribus? **P**ocius q; pote
mus mulsum mixtum vino greco.

Edimus tardū pinguem. bonūq;
piscem. luppum germanū qui inter
pontes captus fuit. **Hec** tūc **Plin**
et plinius sui tēporis elegāter teti
git gulā. Cū enim scriberet de pis
ce anapēserē. qui licet rarus esset pre
cium eius viluerat. post pmissa sub
ieat. nullo in honore nūc est. quod
equidem miroz cū sit rarus inuentu
Hec nō diu stetit hec parsymonia
Nam temporibus seueri prināpis
samonicus serenus vir seculo suo
doctus. subiciens verba plinij. non
est dubium ait hunc piscem nullo
in honore traiani temporibus exti
tisse. verum ab eo dia. apud anti
quos fuisse in pretio. **Ego** autem
testimonijs palam faāo vel eo ma
gis q̄ gratiam eius video ad epu
las quasi postliminio redisse. **Cuius**
pe qui dignatione nostra cum inter
sim conuiuio sacro aiaduertā hunc
piscem a coronatē ministris cū tibi
ane introferri. **Logū** erit si ōnia
que leges abarias induxerūt. vel a
abarijs legibus nata sunt voluerō
enarrare cum nec luxus morum ser
mone valeat cōprehēdi. et sint plu
rima seculo nostro icognita. que illi
vel verbis expmēre. vel exercere mo
ribus poterūt. **Sicut** enī grecia cap
ta ferum victore cepit. et artes intū
lit agstilaao. **Hic** oim gentiū mo
res boni. et mali romanū victorem
prosecuti sunt. **Siquidem** numina
ymmo demonia gentiū supstiaosi
q̄ religiosius aduocabant. magnā
q̄ sibi visi sunt assequi religionem.
quia nullam respuerant falsitatem
Deos tutelares nō tam pio q̄ im

pio cultu omnibus subtraherent.
vt omnes in vna vrbe collecti in il
lius custodia iugiter vigilaret. **Hic**
et que vbiq; locozū placuisse audie
rant in vrbem traicerūt. vt esset vn
de possent gratiam oim in se et gla
riam prouocare. **Simile** aliquid
fuisse visus est rex aglozum Wilhel
mus p̄muis cuius virtuti nozman
nia. cenomannis et tandem maior
britannia cēssit. **Assupto** namq; dy
ademate. et pace cōposita. legatos
misit ad exteras nationes. vt a pre
claris omnium donibus quicquid eis
magnificū aut mirificū videretur
auferrent. **Defluxit** ergo in insulā
opulentam et que fere sola bonis
suis est in orbe contenta. quicquid
magnificente ymo luxurie potuit
inueniri. **Laudabile** quidē fuit mag
ni viri p̄positū. qui virtutes om
niū orbi suo volebat infundere. sed
in eo arbitratu laudabili⁹ extitit.
si in gentē quā armis vicerat et quā
luxurie p̄uicerat magnitudo legem
temperatice p̄mulgasset. **Hanc** fruc
tuosius esset eam roborare verbo et
opere q̄ lasciuendi ab auctoritate
multozū magnozūq; propagare au
daxiam. **Hec**us e gisse gaium cēsa
rem pace vrbi reformata. porciania
nus qui sumptuarie legis insistentes
vestigio. domū ciulem. potius q̄ im
pe. atoriam. in mensa p̄ima. trib⁹
solempnibus pulmentis. siue feru
lis statuit esse contentam. dum ta
men bellaria parētetica pro necessi
tate aut dignitate personatum aut
exercenda libealitate aut solēpni
tate dici. p̄mis mēsis licuerit inmiscere

Solempnia quidem pulmenta sunt que in omnes transeunt. Et a grece catholica hoc est uniuersalia nominantur. Parentetica vero que ex causa necessitatis aut urbanitatis in preceptam aliqua ratione veniunt preceptam sic dicta eo quod solempnibus id est uniuersalibus peculiariter soleant interponi. Nec enim pulmenta in oleo aut in legumine dumtaxat consistere certum est. tum ex multis tum ex eo quod patriarcha ysaac de venatione filij sui sibi plumentum fieri imperauit. Dignificat autem bellaria omne genus mense secunde. quoniam ibi solent apponi que pulchriora sunt et deliciaiora. Hoc autem nomine utitur marcus varro. Bellaria inquit ea maxime mellita sunt. que mellita non sunt. Quod forte eo refertur potest quod utrumque gratiora sunt ea que necessitas appetit. quam que irritatio gula inuenit. Sed forte pusilli animi videtur qui ad hunc modum prime mense luxuriam cohibet. aut qui facit in talibus mentionem legis sumptuarie. Nec tamen cesare maior est. a munificencia quisquam eorum qui moerum reorumque iactura exercent gulam. luxuriamque obsequuntur. seruiunt vanitati et nequiciam aut negligentiam suam nituntur liberalitatis ymagine consolari. Quis cesare augusto fugaliore qui in summo fastigij culmine secundario pane et pisciculis quos vulgo spinaticos vel tipiliones vocant contentus erat et non nisi necessitate urgente comedeat. vel amicos? Quis nerone gulosior aut sumptuosior. Et tamen hic nunquam magnam lau-

datus erit alicui sapienti non magis quam G. caligula aut vitellius. sed etiam nimis? Nam et hic prandia et cenae et comestiones immodice frequentabat. Famosissima super ceteras fuit cena in qua inuitatus a fratre fuit. habens duo milia lectissimorum piscium septem milia auium hanc quoque ipse exsuperauit in dedicatione patine. quam ob imensam magnitudinem clipeum minceue appellauit. In hac phasianorum et pauonum cerebella. linguas phoenicoptetum. murenarum lactes ex certis maris partibus petitarum permiscuit. Nunquid iulio vel augusto maior est metellus pontifex luxuriosissimus. cuius cenam facilius est referre quam intelligere? Nam et ipse famosam imo infamem fecit cenam. et anticum ut ait portunianus paraceniū tanta instruxit luxuria. ut non modo splendorem cene ciuilis. sed etiam egyptium luxum excederet. Cuius tunc luxuriam accusaret aliorum. quoniam tot rebus facta fuit cena potissimum. Nam et ipsa eduliorum genera vel dicta turpia sunt. Et nostratibus licet nimis in luxu splendore glorientur pro parte inaudita. Si quis ea nosse desiderat. recenscat saturnalia. precutrat portuniani ciuilia instituta. Ne tamen vitiorum lege petantur exempla. maiorum erroribus. suos nostra etas adiecit. Memini me ipsum in apulia diuitem cuiusdam interfuisse cene. que ab hora diei noua usque ad duodecimam noctis fere. Et hoc quidem tempore equidiali pertractata est. In hac itaque camisinus hospes

constantinopolitanae. babilonicae. alexandrinae. palestinae. tripolitanae. barbarorum. syriacae. feniciae. cōgressit delicias. ac si sicilia. calabria. apulia. campaniaque non sufficiant cōuiuuii instructe delictu. Copia reru/ ministerij disciplina. sedulitate obsequij. urbanitate hospitij. pleni us et melius referet vir singularis eloquij. et qui omnibus quos videtur triu linguaru gratia prestat. **Is** quide est iohanes thesaurarius eboracae. nam et ipse interfuit. **Et** quod sine tubore fidelium dia vel audiri non potest. infidelibus teste macrobio plura turpia et luxuriosa videbantur que seculo nostro placent. et obtinente luxu magnifica appellantur. Nam tians in suasioe legis fannie obiit seculo suo quod porcum troianum mensis inferant que illi ideo sic vocabant. quasi alijs inclusis animalibus grauidu. sicut ille equus troianus armatis grauidus fuit. **Cenam** tri malchionis apud petronium si potes ingredi. et porcum sic grauidari posse miraberis. nisi forte amiratione multiplex ignota et inaudita luxuria tollat. **Et** quide multa que nos usu vel abusu edocui. non miramur visa sunt amiranda ymo et stupenda maioribus. **Na** et porcum non iam troiana. sed domesticam diam. et in huc modum faciendo quod plura facimus esse troiana. **Un** mare varro in libro iij. de agricultura. **Hoc** quoque nup institutum est saginari et lepores. **Cu** ex ceptos e leporatio quodam in caueis et loco clauso facia pingues. **De** et videtur luxus feat saginatus. **Hec**

varro. **Nichil** autem istorum luxus tam habet nota. sed est auilitate insignis / quicquid icentiu est gule. **Ca. viij.**

De quiuio phico. et quod ei auile con nexu est et de sumptuarijs legibus eius

A Ciui ad philosophiam tran seamus. licet hijs qui reru substantiam perspicaciter intuentur. philosophic auilia videantur annexa esse. **Diquide** philosophia reru omnium moderatrix a conuiuijs non potest abesse ciuilibus / cum nichil omnino officiosum sit / aut auile et quod non illa preteractet. **Ipsa** est que vniuersis prescribit modum. **Et** dum disponit officia. etiam plebeis et vulgaribus interesse dignatur. **Alioqui** nichil alijs recte pro cedit nisi et ipsa rebus asserat / quod verbis docet. **Quid** enim prodest verbis inanibus ventilare in scolis virtutis officia? si non actibus et vita solidentur. **Dicuntur** tamen esse plebeia que ad modestiam munus accedunt. et quasi philosophic soluta legibus ab indisciplinatioe / aut esurient inuehant a pietate / aut a luxu et auditate furore. **Si** apud nasidinum conuiue conueniat / sordidus displicet apparatus / domus incompota susurrij incrustat / et auaricia illis qui tridnijs pest conuiuium irrisoria puocat gula / ut cum a liphonis vinaria tota iuerterat / submurmuret inuicem illud horacij. **Nos** nisi dampnose bibimus moriemur inulti. hoc ei modis omnibus agit ut perfamilias aut impensa perit et opa dampnificetur. **Si** autem apud cepheum discubatur opulencia et defecrationis ad insaniam vergit.

q̄ faalime fit a bacho conarsus ad
 martem. **H**oc eni in fabulis expzi
 mit illa couiua centauroz. ubi ba
 chi no cessant muncra/donce eliaat
 sanguinem. **H**ec quide sunt couiui
 oz vulgariu comeria. 7 que philo
 sophie non temperantur arbitrio.
Quos si videris atra modestia con
 uenire non fabulosos centauros cre
 de sed veros. senufeci eni sunt. 7 au
 ra spiritus sui/aut spiritus bachi in
 aniter intumescut. **N**a que a plebe
 is id est tenuiorib9 celebrantur. in
 terdu auilia. interdū phica sunt ni
 si forte socratis. alapiadis. epiteai
 aliozq; philosophoz quiuia iuau
 lia opueris. **C**iuilia tamen sunt
 ut morem sequamur nostz. qui pig
 niozi vtimur minucia/ no quidem
 dissoluta. sed liberos licac 7 opu
 lenta magis. 7 que ad comunē leti
 nā/salua tū modestia magis q̄ ad
 phicu rigorem accedūt. **A**b hys ce
 go nasidianite arcentur. et quai qz
 supali9 grauitate 7 i ameno vultu
 admissoz hylaritate offedit. **Q**uid
 quid eni in olla ferueat/ aut in coq̄
 na pareatur/ aut cōgestū sit in prūp
 tuario. aut in mēsa resplendeat. in si
 pidū est. 7 insulsum. si non hylaris
 vultus iudicio saporem ingeat cari
 tatis. **N**a 7 iupiter vt in fabulis ē/
 pauperis hospici9 acceptauit quiu
 um. 7 magnas reputauit delicias
 ex deuota pilemonis angustia mi
 nistravit. **E**t quide de illo dictū est.
 sed obtinet apd omnes. qz sup om
 nia vult9 accessere boni. nec inere
 pauperq; voluntas. **E**st ergo ciu
 liter conuiuari. hylari vultu. larga

manu. diligenti officio. amenare cō
 uiuiū/ 7 qd in usum suppetit. habita
 ratione psonarum. loca et temporis
 singulis dispensatē/non quidem ex
 tristitia/vel ex necessitate/cum hyla
 rem datorem 7 de9 diligit. **I**n vs9
 istozū licet 7 tatio ponere signa no
 uis pceptis/qualia vicant pitha
 gozam. amehiq; reum. doctūq; pla
 tona. **P**ozzo conuiuia phica om
 nino castigata 7 suis egulis limita
 ta sunt vt qui versantur i hys/pos
 sint nulla abi aut potus impediēte
 molestia/suis officijs inseante. **D**o
 bzia enim sunt. 7 omni luxuria cas
 tigata/non impediūt socrate/nō po
 sitūā iusticiam exequatur/a natura
 li inquisitione platonē nō reuocāt /
 memoriam rerum gestatum non ex
 cutiunt curio. **T**himeus non pro
 hibetur causas omnium rerum ape
 rite / nec aliquis a quoāq; vtiutis
 officio retardatur. **H**ic nec tristitia
 nec vultum nubilum cōtingit in bo
 nis ducere. nec crassum/illū/quem a
 tero/auctore lualio/semel in vita vi
 sisse scribit magnope ammirari. **A**s
 sunt vtiq; voluptates. sed que lasci
 uia careant. adest grauitas. sed q̄
 leticiam non excludat. **H**abent au
 te 7 h quiuia suas sūptuosas. vel a
 barias leges. nō tū vt reb9. s; vt p
 sonis parant. **R**es ei quaten9 vtili
 tas 7 honestas expossit effūdere nō
 verētur. **D**iquide in eis nichil sapiē
 ti curū est pter vsū. **V**ideē at btiis
 iheronim9 ad custodia sobrietate au
 i9 ioāidissima 7 vtilissima voluptas
 ē egregia statuisse abaria legē. **A**it
 ḡ adesse debz ratio. ut tales 7 tātas

sumam? escas quibus nō oneretur
corp9 nec libertas anime pregrauetur.
quia comedendū est. et deambu-
landū et dormiendū et digerendum
et postea inflatis venis inuentiua li-
bidinis sustinenda. Luxuriosa res vi-
nū. et contumeliosa ebrietas. Om-
nis autem qui cū hīs miscetur nō
erit sapiens. **N**ec tales accipiam9
abos quos aut difficulter digerere
aut cōstos magno pto9 et pditos
labore doleam9. **O**leum et pomorū
ac leguminū et faalio9 apparatus
est et arte impendissq; voo9 nō ut
diget/ et sine cura sustētat humanū
genus. moderateq; sumptus. quia
nec auide deuozatur quod irritamē-
ta gule nō habet. / cuioz digestionē
concoquitur. **N**emo enī vno et duo-
bus abis hīs q; vilibus vsq; ad in-
flationem ventris oneratur. **Q**ue
diuersitate carniū. et saporis delce-
tatione conapitur cū varijs pathe-
nidozibus fumāt et ad esum sui ex-
pleta esurie quasi captiuos trahūt
vnde et morbi ex saturitate nimia
cōa tantur et multi impatientia gu-
le vomitu remediātur/ et quod tur-
piter ingesserūt/ turpius egerunt.
Ped forte nimis auster9 videē
iheronim9. et cuius edicto diffiilli-
mū sit parere. **E**sto/ liceat cōtempni
iheronimū/ stoico9 vilescat auctori-
tas. excludantur pparathetia. dum
vel epycur9 voluptatis assertoz au-
diatur. **T**estatur enī vt de nostris
taceam/ seneca. et multi alij dari int
philosophos. q; ille omīs libzos su-
os repletet oleib9 et pomis. et vili-
bus abis dices eis esse viuendum.

quia carnes et exquisite epule ingē-
ti cura et miseria preparentur. ma-
ioreq; penam habeāt in qzendo. q;
voluptatē i abufedo. **C**orpa autem
nostra abo tantū et potu indigere/
vbi aqua et panis sit/ et cetera hīs
similia. vbi nature satisfactū. **Q**uic-
quid supra fuerit. nō ad vite necessi-
tate spectare/ sed ad viā voluptatē.
Bibere et comedere/ nō delectacum
ardorem. sed sitim et famē restrin-
gere. **Q**ui carnib9 vescuntur indige-
re etiā hīs que nō sūt carniū. **Q**ui
autē simplicia victu vtantur. eos car-
nes nō requirere. **S**apientie quoq;
operā dare non possum9 si mensē ha-
bundantiā cogitem9 qui labore ni-
mo et cura indiget. **C**ito expletur
nature necessitas. frigus et fames
simplicia vestitu et abo expelli potest.
Hec quidē epycurus. licet a turpi se-
quacū grege pcepit infamie notā.
Porro aristoteles docet a quibus
sit voluptatib9 pceptū abstinēdū.
Cū ergo de quib9 pcepto sensuū fon-
te voluptas oriatur. illam que est
gust9 et tactus id est abi et venere
solam hoibus comunē dicit esse cū
beluis. et idarco in pcardū ferozūq;
aialiū numero habet. q; q; hac se-
ratū voluptate occupat. **C**etera ex-
trib9 alijs sensib9 pascētes. homi-
nū pprii sūt. **Q**uis igit hīs aliqd
huāni pudoris/ voluptatib9 istis du-
ab9/ cōiūdi atq; comedēdi/ q; hoī/
cū sue atq; asino cōcs se gratulet.
Hoc aristoteles. **S**ocrates autem
dicebat multos hoies ppter ea velle
viuē. vt ederēt et biberent. se bibere/
atq; esse. vt diueret. **D**n satyrius

Hūmū cede nephās animā p̄fer
 re pudori. Et p̄pter vitā viuendi p̄
 dere causas. Refert valerius vni
 vsū olun romanis feminis fuisse ig
 notū. ne scilicet in aliquod de deus
 plaberetur. quia proxim⁹ a libero
 patre infēperancie gradus ad inces
 tam venere esse cōsuevit. Conui
 uū eā solempne maiores cōstitue
 runt idq; castia appellatū est. Cui
 p̄ter cognatos. Affines nemo
 interponcbatur vt si qua inter neces
 sarias p̄sonas querela esset exorta.
 apud sacra mense. et inter hylanta
 tem animozū. et fautozibus conoꝝ
 die adhibitis tolleretur. Venēuti
 iuuentus ita cumulatū. et arcū spec
 tum honore reddēbat. tanq̄ maio
 res natū adolecentū cōmunes pa
 tres essent. Quo arca iuuenes ita
 senectute die vt aliquē ex patribus
 conscriptis aut propinquū aut pa
 ternū amicu ad curā deducebant.
 affixiq; valuis expectabant. donec
 reducendi officio fungerentur. Qua
 quidē voluntaria statione et corpo
 ra et animos ad publica officia im
 pigre sustinenda roborabāt. breuiq;
 processu in lucē virtutū suaz verecū
 da laboris meditatione ipsi doctiores
 erant. Inuitati ad cenā diligen
 ter querebant qui nam ei conuiuio
 interessent. ne senioꝝ aduentū dis
 cubitū p̄currerent. sublataq; men
 sa priores consurgere et abire p̄cie
 bantur. Ex quibus apparet cene
 quoq; tempore q̄ parco et q̄ modesto
 sermone hys presentibus soliti
 sine vti maiores natū in conuiuijs
 Ad tibijs egregia super ortū ope

ra cōprehensa carmine pangebant
 quo ad ea imitanda virtute alacri o
 re redderent. Quid hoc splendidi⁹
 quid eā vtilius certamie? Puber
 tas suum canis deus reddebat. de
 funta viri cursu etas ingredienti
 auctuosa vitā. fauoris nutrimentis
 prosequēbatur. Quas arhenas. q̄
 scolā que alienigena studia. huic da
 mēstia discipline p̄tulcū? Inde o
 rebantur camulli. scipiones. fabri
 cij. fabij et marcelli. At ne singula
 romani imperij lumina p̄currēdo
 sim longior. veni celi superioris dans
 sima pars diui cesares effulserunt.
 Hec valerius. Sed et ipse plato
 cū esset diues. pro sepoze tamen. et
 conditione et thozos cij diogenes
 lutatis pedibus conuicere. vt pos
 set vacare philosophie elegit acha
 deniā villā ab vrbe procul non so
 lū desertā. sed eā pestilente. vt cu
 ra et assiduetate morboꝝ libidinis
 impetus frangeretur. discipulq; sui
 nullā aliā sentirent voluptatē nisi
 eatū rerū quas discerent. Est at
 vīa omnibus p̄clusa disciplinis.
 si comes sapientie sobrietatis. amo
 uctur quā vtiq; tenere nō possunt.
 qui clamitāt apud insulsos. omnia
 fictis dura esse p̄posita. Ego
 quidē noui hominē longe inferiorē
 platone. nisi quia cristian⁹ est. nec
 liatū arbitroz xp̄istiano p̄ferri vel
 platone. Noui inq; hominē egrota
 tiuū. morboꝝ inarsu assiduo dū ta
 men non excrecant sup id quod fer
 re p̄t gaudēt vt carnis lasciuia cō
 terat. et sp̄s erigat. et roborē i ag
 nitionē dei. p̄ceptū mūdi et exercitiū

virtutis et id solum desiderantem/
dum sensus anime ⁊ corporis ser-
uentur incolumes. ⁊ ipse violentia
egritudinis a gerendis non reuo-
tur/aliquod flagellū/leue tamen/
et infirmitate tolerabile/de manu domi-
ni expectantem et amplectentem
Platonia ergo et stoya in templo
tum lucis et portibus versabantur
ut ammoniti angustioris habitacu-
li sanctitate/nichil aliud q̄ de virtu-
tibus cogitarent **H**ac autem me-
ditationem non habent illi. quoz
deus venter est ⁊ expectatio in q̄su-
sione. quoz gloria sterco ⁊ ignis
et vermis **V**idetur ⁊ apostol⁹ hys
quos ad verā erudit philosophiam
sumptuariā legem p̄scribere dicens
Habentes victū ⁊ vestitū hys con-
tenti sumus **C**eterum ut cum mei
similibus pinguiori minetua vtens
micius agam omnia que vsus ne-
cessitatis aut vere honestatis alia-
ius in se aut in suis adhibita ratio-
ne/et deducta abutendi licentia exi-
git in alimentozum et indumento-
rum rationem cadant. **N**am et hoc
philosophia dicentib⁹ suis indulget
et solius imoderationis prohibet in-
temperatiam **Capitulum. ix.**
Quod et in sacra scriptura sūt optime
auilitatē regule ⁊ q̄ nichil virtute
auilius ⁊ que sunt regule auilitatē
in conuiujs obseruande et de vere
candia.

Datum est philosophiā toti-
dus auilitatis ⁊ oim agri-
dozum esse magistrā. et eo-
rum que in conuiujs exercēda sunt of-
ficia dispensare **C**ū sint ergo plura

auilitatis precepta. illius qui omni-
bus ⁊ sapiētibus ⁊ philosophis an-
tecellit. ⁊ qui quouis philosopho ci-
uilius est. auilis regula videtur me-
rito a teponēda posteriozibus **A**is
ergo **C**um inuitatus fueris ad nup-
tias. noli preoccupare locū primū.
ne forte honoratior te sit inuitatus.
et dicat tibi qui te inuitauit. da hunc
locum. et tūc inapias cū ubore no-
uissimum locū tenere. s; recūbe in no-
uissimo loco/ut cū te viderit qui te
inuitauit/dicat tibi. omne ascende
superius/et erit tibi gloria coram si-
mul discumbentibus **D**einde hunc
articulum/ quasi generali loco cōfie-
mans ait **O**mnis enim qui se exal-
tat humiliabitur. ⁊ qui se humilia-
t exaltabitur **E**t licet religionis pot-
us q̄ auilitatis videatur edictum.
ergo religionis formam a auilitate
non diuido/ cum nichil auilius sit. q̄
cultu vultu i sse **C**eterz nec valni-
fragam admittē legē. nec leticiā ex-
cludē. nec lautiorē t̄fugit apparatū.
gule tñ ieritamenta nō querit. **A**is
enim **T**auri mei et altaria mea oc-
cisa sunt **E**t ubi redēti prodigo pa-
ter pius iocandū instruxit zuniuum
ad q̄liandam leticiā/symphoniam
admisit ⁊ chozū. occisus est vitulus
saginat⁹/ et ne vestis abiecta con-
uiuū deuenisset amulus ⁊ stola mi-
nistrozum offitio i vsum nudi ⁊ ce-
natum promittit de condau **P**ri-
us ante dignis liberalitatis hostia
patent/ita sunt turpibus p̄ceden-
da **N**ā ⁊ fatue vrgines licet pulsent
ad ianuā ob stulticie notam t̄pulsā
prauntur ne forte riciatur admissē

Constat enim quia turpius eſt autem
 quod non admittitur hospes / et tamen
 sine nota eiatur. si sua turpitudine
 deformet conuiuium. **D**iquidem et ille
 eicitus est qui vestem non habuit
 nuptiale. **H**ec autem licet iusticiam ha-
 beant intellectum nichilominus causa
 in ipsa superbia ciuitatis profertur
 iudicamenta. **N**am et illud quidem si
 deliter sonat ad litteram quod aposto-
 lus praecipit. **S**i quis frater no-
 tur fornicator / aut auarus. aut yda-
 lis seruus: cum eiusmodi nec absumere
 mere. **A**d hoc ergo liberali domi-
 liana est. ut lasciuos. criminosos.
 et infames excludat. **A**d hoc ianito-
 rem habet / aut hostiarum. ne quis in-
 sulsus irruat. et ut sit qui dignos et
 admittendos reuenter excipiat. ho-
 neste alloquatur. solacietur ignotum.
 instigat nouitatis ignaros. et cum
 oportunitas fuerit ad dominum intro-
 ducat. **E**st et rex copia sine luxu /
 iocunditas sine lasciuia / et uisum li-
 teransus / ymo liber. sed uirtute in-
 volumi. **N**am conuiuium herodis aut
 pharaonis dum immoderata ad gestum
 saltationis aut feruorem uini leticiam
 conapit. sine tragico exit et homici-
 dio maculatur. **H**oc etiam nec genti-
 lium grauitas approbat. **V**alerius
 auctor est quod porcius catho / lutum fa-
 miniu / sustulit a numero senatorum.
 quia aliquem dampnatu / impie securi
 percussit tempore tamen sulphurij.
 sed ad arbitrium et spectaculum conui-
 uantis muliercule cuius amorem te-
 nebatur et lecto. **S**ed et lucius flaccus
 et collega eius censores / durionum
 senatu mouerunt quod legem de uocacione

dis conuiuiozum sumptibus lata tribu-
 nis plebis abrogauerat iuristica no-
 te causa. **Q**ui enim impudenter duri-
 onius rostra conscendit illa dicitur et
 freni sunt iniecti uobis quiritibus / nul-
 lo modo perpeccandi. **A**lligati et con-
 strati estis amaro uinculo seruitutis.
Lex enim data est que uos frangi esse
 iubet. **A**brogemus igitur illud hoc
 uide uetustatis tubigine obscuru ipe-
 rum. **E**t enim quid opus libertate est.
 si uolentibus luxu perire non licet.
Est et alia in sacris litteris ciuitatis
 nota. ut ab inicio gradatim pre-
 cedant actiones. **N**am et illud constat
 quod liberalissimus et ciuillissimus aut
 facetissimus pater familias qui de
 quibus panibus sacrauit quibus mili-
 a conuicatu pane antequam frangeret
 benedicere consueuit. **S**ed et illud
 celebre est sapientis. quod philosophi-
 a que unicum est munus deorum. et dis-
 ciplina disciplinatum honoranda est
 antiloquio. **C**iuile quoque est et
 sacris litteris consentaneum / aut omnino
 silere in mensa ut audias ad profes-
 tum. aut unde proficiant alij. aut si-
 ne culpa letentur. uocatum proferte ser-
 monem. **D**iquidem et inter comedendum
 dominus parabolas / aut uerba ui-
 te / frequenter audientibus miscet.
Sunt autem nimis tristitia / et fere ci-
 uilitatis ignara. ubi atra uoluptatem
 audiendi / solus uenter impletur aut
 ubi clamore anserino et ineptis fa-
 bulis conuiuere perstreperunt. **N**ec est
 qui musicam arceat / cum ars innocens
 sit. adeo quidem ut socrates in senec-
 tute eam discere curauerit. **C**eterum
 michi dametas et lucius regon ciuile est.

Daltantes satyros imitabatur al
phesibeus ad plebeia transiit. **F**lla
ergo q̄ aptiora sūt & vicij magis
aduersa: p̄ferēda sūt v̄ba / & q̄ luxu
riam iugulēt. amota tamen vel te
nui suspitioē auaricie. **L**icet in tem
perantib9 sit sopita vena īgenij nō
oīno extingā esse cōtreat9 polemio
testis est. **H**ic autē p̄dite luxurie ado
lesces fuit athenis / neq; ille abris
ci9 tantūmodo. sed & ipsa infamia
gaudens. cū e cōuiuio nō post occa
sū solis. sed post ortū surrexisset. do
mūq; rediens / xenocratis phi patē
tem ianuā vidisset / v̄nio grauis / un
guētis delibutus. fertis capite redi
nuto / pluada veste amict9 / resertam
turba doctoꝝ hoīm scolam e9 intra
uit / nec cōtēt9 tam de formi introi
tu / cōsedit / et vt clarissimū eloquiū
& prudentissima p̄cepta temulētis /
lacrimis eleuaret. **O**rta deinde / vt
pat̄ erat oīm indignatione xenoera
tes vultum in eodem habitu cōtinu
it / omissaq; re quā differēbat / de mo
destia & tempantia loq̄ cepit. **C**ui9
grauitate sermonis respiscere coac
tus polemio / p̄mū coronā capiti de
tractā picat. paulo post brachū iū
tra palliū reduxit. **P**rocedēte tpe o
ris quuualis hilaritate deposuit / ad
vltimū totā luxuriā exiit. vniusq;
orationis saluberrima mediana sa
nat9 / c̄ infanū gancōne / maxm9
phis euasit. **P**eregrinatus est itaq;
hui9 aim9 in neq̄aa / nec habitauit /
diuertit paululū. s̄ nequa q̄ domi
lium fixit. **P**ostremo vnū est ad
q̄d totius phi cētus cedit infetio. s̄
finis honest9. letus exitus & iocun

das / qui plane euenire nō poterit.
nisi phi oībus offiāis / & oīm mi
nistis offiāoꝝ custodem adhibeat
reuerēdiciam. que patens est / vt ait
cassian9 oīs honesti cōsili / solemp
niū offiāoꝝ tutela. magistra inoē
tie. cara p̄ximis / accepta alienis / p̄
uatas negligēs facultates / vt q̄mu
nes āplificet / omni loco / omni tpe
p̄ se fauorabile grēs vultū. **A**deo
quidē. vt eā inuicēdiciis feratur
accepta. **A**thenis quidā vltime se
nectutē. cū spectatū i theatū venis
set / eūq; nemo e aubus sessū teape
ret / ad laacedemonioꝝ legatos for
te puenit / qui hominis etatem. ca
nos eius & annos assurgendi offi
cio venerati sunt. sedemq; ei int̄ ip
sos honoratissimo loco dederunt / q̄
vbi fieri populus aspexit maximo
plausu / aliene vrbis reuerēdiciam
comprobauit. **F**erunt tunc vnum e
laacedemonijs dixisse. **E**rgo athe
nienses quid sit rectum sciunt / sed
id facere negligūt.

Capitulum deamū. **D**e gula
conuiuandi sensu & fere verbis ma
crobij sumptis de libro saturnalia
tum.

Quidentur forte parum auli
a & supsticiosa nimis que
de sacris apiabus profertur.
Ceterum vt mitius agamus
nobiscum gentiliū philosophoꝝ
conuiuandi regula in medium pro
feratur. **E**t quidem plures in hanc
partem offiāoꝝ p̄cepta dederūt
sed ad p̄sens pauca sufficiunt. **I**n
ter alios saturnalioꝝ liber p̄m9 oc
currit / talis si recte inspiciat̄ & lat9

ut nichil aliud oporteat mutuari.
 Cū ergo in pñti capitulo nō tā ves-
 tigijs q̄ passib⁹ discernim⁹ inutari
 et ex opulencia promptuarij sui / cel-
 lule nre supplete angustias. **D**iqui-
 dem cōspici⁹ est in sententijs. in ver-
 bis floridus / et tanta moerū venus-
 tate redūdans: ut i institutiōe con-
 uuij et dispensatiōe / socraticam vi-
 deatur p̄tinere dulcedinē. **A**it ex-
 go. **D**ao phiam q̄ rerum oim mo-
 deratix est hoc p̄mū obseruatiōe
 ut seam estimet p̄sentium ingenia
 cōuuiatū et si plures pitos vel saltē
 amatores sui in cōuuij societate re-
 periat sermonē de se p̄cietur agita-
 ri. qz velut pauca littere mute disp-
 se inter multas vocales in societate
 vocis facile māsuescūt / ita ratiores
 imperiti gaudentes p̄sortio pitozz.
 aut cōsonant siqua possunt aut tenu-
 talū capiūtur auditu. **S**i vero plu-
 res ab institutione discipline ei⁹ a-
 lienū sunt p̄uētib⁹ qui paucores
 intereūt sauiet dissimulationē sui.
 et p̄cietur loquacitatem maiori p̄ti
 amiaōe sonare. ne rara nobilitas
 a plebe tumultuosiore turbe. **E**t
 hec una est de philosophie v̄tutib⁹
Quia cū orator non aliter nisi orā-
 do p̄betur / plus nō min⁹ tacēdo p̄-
 tempe q̄ loquendo p̄hatur. **S**ic
 ergo pauca qui aduunt doctiores in
 cōsensū audis consortij. salua et ita
 se q̄stione migrabūt. ut ois discor-
 die suspitio faessat. **N**ec mirū si doc-
 tus faciet quod seāt quondā p̄sistra-
 tus. athenarum tyzānus. **Q**ui cū
 filijs suis rectū dādo consilium non
 obtinisset assensum. et ideo esset i

simultate cū liberis + ubi hoc enu-
 lis causa gaudiū fuisse cōpensset ex
 illa discordia sperātib⁹ in domo reg-
 nantē posse nasci nouitate. vniūsta-
 te ciuim conuocata ait succensuisse
 se filijs q̄tē nō acq̄scentib⁹ p̄rie vo-
 lūtatē. **H**oc postea sibi visū esse
 paternē opti⁹ pietati ut in sniam
 liberorū ipse concederet. **H**aret igi-
 tur omnis ciuitas regis sobolē cū
 p̄rie cōcordē. **H**oc cōmēto spem de-
 traxit insidiantib⁹ regnātū quieti.
Ita in oi genere vite. p̄apue qz in le-
 titia cōuuali oē quod videtur abso-
 nū in vnam soni concordia salua in
 nocētia redigendū est. **D**ic agatho-
 nis conuuiū. qz socratas p̄hedros
 pausanias et hisimacos habuit: v-
 bū nullū nisi phisiā sensit. **A**t vero
 altioni. vel didonis mensa / quasi so-
 lis opta delicijs habuit hic iopa.
 illa poliphēriū cythara canentes.
Nec deerant apud altionem salta-
 tores viri. et apud didonē b̄richias
 sic hauriens mentū: ut se totū sup flu-
 a eius infusione plueret. **Q**uōne
 si q̄s / aut inter pheatas. aut apud
 penos sermones de sapiētia eritas
 cōuualib⁹ fabulis miscuisset et gra-
 tiam illis cetib⁹ amicam p̄deret. et
 in se plane iustū v̄sū moueret. **E**r-
 go p̄ma obfuatio ei⁹ erit estiare cō-
 uiuas: dein ubi loāi patere sibi vide-
 rit nō de ipis p̄fiditāte sue it̄ pau-
 la secretis loq̄t. nec nodosaz et axi-
 os. s̄ vtilēs q̄tē faales t̄n mouebit
 q̄stiones. **N**ā sicut int̄ illos q̄ hoc
 exercicij gen⁹ hnt i medijs saltare
 cōuuijs. **S**i q̄s ut se apli⁹ excreat / so-
 dales vel ad cursū vel ad pugillatū

laccessuerit q̄si icpt̄9 relegabit ab a
lacritate quuū. **D**ic ap̄d mēsa quā
doq; phandū est. ut crateri liquorē
ad leti^a nati adhibeat / nō mō nim
phaū sed musarum quoq; amictio
ne tepere. **N**am si (ut fateri neces
se est) in omni conuentu. aut taen
dum est aut loquendū quecamus si
lenāū ne cōuiuijs inoportunus ser
mo conueniat. ¶ **D**i enī ut apud
athenas. athicas / anopagite taen
tes iudicant ita ut epulas oportet
sileri non est ultra querendū inter
mensas philosophandū sit nec ne
Di vero non erant muta conuiuia.
tur ubi sermo pmittitur honestus
sermo phibetur. maxime cū nō mi
nus q̄ dulcedo vini hylarent verba
quuū. **Q**uid hoc inq̄s ad phiaz
ymo nichil tā cognatū sapie. q̄ loq̄
¶ **E**t epibus aptare sermones. p̄sona
tam que aderunt estimatiōe in me
diū vocata. **A**lios enī relata ināta
tant exempla virtutū. alios bene
ficioz. nōnullos modestie. ut et qui
aliter agebant se p̄ auditis talibus
ad ementationē venirent. **D**ic autē
vicijs irretitos si et hoc in cōuiuijs
exegerit loquēdi ordo / feriet philoso
phia non sentientes ut libet pater
ep̄so ferit. p̄ obliquationē arcūfuse
hedere latente mucrone. qz non ita
profitebitur in cōuiuio censorē. ut
palam vicia castiget. **C**eterū hys
obnoxij repugnabunt. et talis erit
cōuiuij tumultus ut sub huiusmo
di inuitati videantur edicto **Q**uod
superest leti bñ gestis corpora reb9
parate viri et pugnā sperare parat
¶ **E**rgo si oportunitas necessarie

reprehensionis emerferit. sic a phi
losopho p̄fascetur. ut et teta et effi
tax sit. quid nuū si feriat sapiēs. ut
dico non sentietes / cū interdū sic re
prehendat. ut reprehensus hylareē
Nec tamen fabulis suis sed interro
gationibus quoq; vim philosophie
nichil ineptū loquētis ostendet.
Hanc ergo null9 honest9 actus lo
tus ut / null9 actus excludat que ita
se aptat. ut ubiq; sic appareat neces
saria tāq̄ abesse illā nephas fucne
et p̄ pauca ledorie et stomachis dif
ferentiā fare q̄ sic interdū p̄ferat
a sapiēte. ut nō modo amantudine
careant. sed afferat tempestiuā dul
cedinē. **D**einde interrogandi ciuili
tate. vel faciā docet. **Q**ui vult er
go amen9 eē p̄sulor / ea interroget.
que sūt interrogato facilia respōsu.
et que sat illū sedula exercitatiōe di
diisse **G**audet enī quisq; pronoca
tus ad doctanā suā in mediū profe
tendā. qz non vult latere quod didi
cit maxime. si scientia quā labore q̄
siuit cū paucis illi familiaris et plu
rimis sit cognita. ut de astronomia
vel dyalectica. ceterisq; silib9. ¶ **T**ūc
enī videtur fructū consequi laboris.
cū adipiscuntur occasione publicādi
que didicerat sine ostentationis no
ta qua caret q̄ non ingerit. s̄ imita
tur ut p̄ferat. **C**ōtra magne ama
ritudinis est. si corā multis aliq̄
interrogat quod non opima sciētia
quesiuit. **C**ogitur enī aut negare
se scire quod extremū verecūdie tāp
nū putat. aut respondere temere / se
suentui veri falsive p̄mittē. **V**n se
pe nascit iustiae p̄ditio et om̄e hoc

infortunium pudoris sui imputat con-
sulentem. **R**ecens et qui ambierunt ma-
ria et terras. gaudet cum de ignoto
multis. vel terrarum situ. vel sinu ma-
ris interrogantur. libenterque respon-
dent. et loca describunt modo verbis
modo radio/gloriosum putantes que
ipsi viderant aliorum oculis obicere.
Quid duces. vel milites que fortiter
a se facta semper dicuntur et tunc tacere
arrogantie metu. **N**one hijs si de hęc
referant inuictetur. mercede in sui la-
boris estimant persolutam/remune-
rationem putantes iter volentes nar-
rare que fecerant. **A**deo autem id ge-
nus narrationis habet quemdam glo-
rie saporem. ut si iudi vel emuli for-
te presentes sint / tales interroga-
tiones obstrepere discutiant et alias
inserendo fabulas / prohibet illa nar-
rari. que solent laude creare narrati-
onis. **P**eritula quoque preterita vel etiam
nas penitus absolutas qui euasit.
ut referat gratissime provocatur. **N**am
qui adhuc in ipsis vel paululum deti-
netur. horret ammonitione. et formi-
dat relatum ut virgilius. **R**oesan et
hec olim meminisse iuuabit. **I**uuat
si que dicere iusseris amici sui repen-
tinam felicitate quam sponte non au-
debat. vel dicere vel tacere / modo iac-
tante / modo malicie metu. **Q**ui ve-
natus gaudet interrogatus de sil-
ue abitu. de ambage iustorum. de ve-
nationis cunctu. **R**eligiosus si adest
illi referendi copia: quibus obser-
uationibus meruit auxilia deorum
spiritus illic cerimoniaz fructus. quia
et hoc genus religionis / estimat nu-
minum beneficia non tacere. adde. que

voluit se amicos numinibus estima-
ri. **S**i vero et senex presens est habet
occasionem qua plurimum illi contu-
lisse videatur si eum interrogas vel
que ad illum omnino non pertinent.
Est enim huic loquacitas etati famu-
liar. **P**er vero ad scomatata redea-
mus illa que plus urbanitate et mi-
nus amaritudinis habet. sunt inter
iaceda zuiujs ut sunt illa de nonul-
lis corporum vicijs aut patum aue-
nichil gignetia doloris. ut si in cal-
cutium cuiusque dicas aut nasum. vel
curuam erectionem dicas. seu socra-
ticam depressionem. **H**ec enim que ta-
municis infortunij sunt: tanto sua-
uius ledunt. **C**ontra oculorum oebi-
tas non sine exatatione comotionis
obicitur. **E**uippe antigonus rex the-
ocritu chiui de quo iurauerat que per-
surus esset. occidit propter scoma ab
eode de se dictu. **C**um enim quasi punie-
dus ad antigonu rapere / solatibus eu-
amur et spe pollicentibus que oio dem-
tiam regis experturus esset. cum ad
oculos eius venisset. respondit. **E**r-
go impossibile michi diatis spem
solutis. **E**rat autem antigonus vno oc-
batus oculo. et iportuna urbanitas
maledicacae luce puauit. **N**ec nega-
uerim philosophos quoque iacuisse
per indignatione hoc genus scoma-
tis. **N**am cum regis libertus ad no-
uas diuicias nuper creatus philoso-
phos ad conuiuium congregasset et re-
videndo eorum inutilis questiones sci-
te se velle dixisset aut et ex nigra et ex
alba faba pulmentu vni9 coloris edat.
Audias philosoph9 indigne feceris.
Tu nobis inquit absolue. aut et

de albis et de nigris locis similes
macule gignantur. **C**omendat
scoma et conditio dicentis si in eade
causa sit. ut si alium de paupertate pau
per irredat. si ob seute natu natus
obscurus. Nam tharfeus amphias
cu ex ortolano dives eet. et in ami
cum quasi de genere nonnulla dixiss/
mox subicat. et nos de eisdem sem
nibus sumus et oes pariter letose
at **I**lla vero scomata directa leticia
eu in que dicitur infundunt. ut si vi
ru forte vituperes quasi salutis sue
pdigu. et p alijs mozi volente **A**ue
si obieceris liberali q res suas pfu
dat/min9 sibi q alijs cosulendo **D**ic
et dyogenes antistenem civicu mgrm
suu solebat velut vituperato laudae
Ipsa me aiebat mendicu feat ex di
uite et pro domo ampla feat habita
te in dolio. **M**elius aut dicebat ista
q si diceret gratus illi su. quia me
philosophu et consumate virtutis vi
ru feat. **E**rgo cu vnu nome scoma
tis sit/diversi in eo continentur ef
fectus. **I**deo apud lacemonios ut
ter cetera exate vite insituta. hoc
quoq exercitij genus a ligurgo in
stitutu est. ut adolesecetes et scomata
sine mozu dicerent et ab alijs in se
dicta perpeti discerent **A**c si qs eoz
in indignone ob tale dicitu plaps9
fuisse/alteri9 ei in alteru dicere no
licebat. **V**er9 qz leticie in conuui
is frequeter insidiatur ira. ab huus
modi dicitis temperandu est et ques
tiones conuivales in omnes propo
nende sunt aut soluende **Q**uod ge
nus veteres ita ludicum non puta
bunt. ut et aristoteles/aliqua de ip

sis scripserit et plutharchus et apu
leus cu frontone. **N**ec contempnen
dum sit quod tot philosophatu me
ruit cura. **A**t in exercitio rethoz
oratoruve foro. longe comodiorum
habent scomata locu. **Q**uipe ubi
motus adversarij sepe profiat ad
triumphu **V**nde et hec acroni perfa
miliare fuisse traditur. **I**psis quoq
ledozijs crebro incontentionibus fa
vilocus est. du tamē ad probra na
perueniant. que et si non quiescant
favore litigantis. cessare tamē debet
ob reverentia iudicis et auditorum
Offenditur eni quibus est equus/
et pater et res si quis nisi evidentissi
ma ratione ad probra psiliat. **V**er9
et qui ea susinet patienter et favore
omniu ac temperantia visus est me
uisse. **C**onuiuia ergo ledozias ex
cludunt. ne felle eoru tota conuivialis
dulcedo amarescat. **A**d id quod hy
laritate conaliat modestie consciam/
vndiqz conquirendu. **F**ocus eni co
nis et venustus/conuiuantiu visus/
oibus parentetias ioandior est. **V**i
quide eleganter licet in persona de
risoris ethias ait. **S**ed conuivata
ris vti duas ingeniu res aduse ni
dare solent celare secunde. **S**ed et
vini indulgentia/licet dia soleat qz
siccis deus omnia dura proposuit/
modum habet et si fuerint qui pla
tonis auctoritate ea passim credide
rint haurienda/laudibus arguitur
vini vinosus homerus. **E**t plato
ab eisdem vinosus conuinatur exti
tisse. **C**ertum est utrumq eorum
vini laudasse vsum. quod et natu
ram roborat et ingenium acuit. et

ad res agendas animū tenuissū accē
dit. At platonē int̄ minuta & mo
desta paula iocūdiore liberalioreq;
iuitationē probasse fidelis tradit /
q̄ fieret sub q̄buscūq; q̄si arbitri sobri
isq; magis quiuioꝝ. Et hoc est qd̄
in p̄mo et sc̄udo de legib⁹ nō inuti
le iuris esse dēcernit. Nā et modi
cis honestisq; inter bibendū tenuissī
oni bustesia integrariq; aīos ad in
staurāda sobrietatis officia existima
uit / redditosq; sensim leuiores / ad ue
tentiōis curs⁹ capeſſēdas fieri abē
lores / & simul siqui penitus in hys
affectionū cupiditatūq; errorē in
essent quos celaret alios qui pudor
reuerens oīa ea sine graui periculo
libertate data per vinū detegi. & ad
corrigendū mendendūq; fieri oportu
niora. Atq; hoc plato ibidē dicit.
non diffugiendas esse h̄mōi exera
tationes aduersū vini violēcia pro
pulsandā. Neq; illū vnq̄ continen
tem proſ⁹ aut temperantē satis si
deliter visu esse cui vitā non inter
ip̄a errorū pericula et in medijs vo
luptatū illecebrijs explorata sit. Nā
cui licētia gr̄e q; oēs quiuioꝝ incogni
te sint quiq; illatū oīo experis sit. si
eū forte ad participandas h̄mōi vo
luptates. aut volūtas tulerit. aut
cas⁹ induxerit. aut necessitas impu
lerit. mox deliniri et capi. neq; mē
tem eius animūq; consistere. Con
grediendū igitur est & tanq̄ in acie
quadā cū voluptarijs rebus. atq; is
ta vini licētia cominus dēcernen
dum. vt aduersus eos non fuga nō
absentia simul tuti. s; vigore ani
mi et constanti presentia moderata

q; usu / temperantiā cōtinentiāq; tu
eamur. et calefacto simul refotoq;
aīo si quid in eo vel frigide tristitiae.
vel torpentis veteū die fuerit obli
uimus. **P**oterit auctoritas plato
nis mouere q̄ plures sed nimis mi
chi arduus / & temerarius / infirmo
ribus aīo vide tur cū bacho / ymmo
et cū quauis voluptate congressus.

Si loth vir iustus et modestus q̄
de sodomorū eriperetur incendio im
pellēte vini stimulo corruit in inces
tum. **S**i noe femora demudauit
fide & perseuerantia boni / subtrac⁹
diluuio. **A**lter humani generis pa
ter. et salutis opifex / quis tuto con
greditur nisi forte seipm tantis pa
tibus ducat preferendū. vt tamen
platonis non reluctemur edicto con
gredi cū voluptate sit fortius dum
tamen sit tutius fugere et illius de
clinare conflictū. **N**ec memi inuenis
se quēq; de prouocatoꝝ volupt
tatū quē nō legeri cecidisse. **E**o for
te spectant figmenta poetica. que or
gia sine furore transacta nō revolūt
n̄ etubescūt sacra bachī cruore par
riadij / & multiplicibus flagicijs ma
culata. **E**st preterea in conuiujs
obseruandū. vt instruende familie
et domus regende cura. et seculis
obsequij / moderatio vni alian de
mandetur ne quid ineptū & impara
tum appareat. ne quid stupendum
aut etubescendū emergat. ne domi
nū oporteat ad se gerendōꝝ reuota
re sollicitudinē. et vt dicit solet quasi
in humeris portare conuiuas. **S**i
tet eā qui conuiuia cautus esse vo
luerit / consiliandi consuetudinem

verbiq; secreti faciendi morem. eo
q; in cōuiujs. id est iocūdo amicorū
cōuiuatiū ceterū debet oīa esse nuda.
7 in amore 7 fide nichil debet esse
absconditū. sed si fieri posset oculos
in pectora sua inuicē mutuo trāffer
re cōspicant. Nullū enī locus acitan
dis consilijs. aut vix vllū ineptior
est. **Q**uidē verba secreta solent as
sidentib; exclusis esse molesta. **N**ā
ip̄a exclusio habet ymaginem diffi
dentie. **D**ed in hys que palā di
cuntur fideliter exequendū erit: qd
in libro primo de analogia scripsit
grayus claudi; cesar vir excellentis
ingenij magneq; prudētie. **A**it enī
Canē scopulum nautae fugiunt.
sic fugiendū est in frequē 7 isolēs v
bū. **E**t quidem numerū cōuiuatiū
exp̄sserūt antiqui. vt nec paucoēs
essent q̄ graue que clauduntur ter
natio nec plures q̄ muse id est no
uem. aut in suma gradatū Amusa
tum expletēt numerū ad duodena
natiū ascendentes. **O**ptinuit tamē
apud eos qui recti; intuetur. vt in
hys officium patrifamilias latissi
me pateat

Cplm vnde amū. **D**e molestijs
et onerib; coniugiorū scdm iheroni
mū 7 alios phos. 7 de p̄uac libi
dinis. 7 de muliere ephesina simili
um fide.

Sane ergo sobrietas in cō
uiujs necessaria est ita re
bus oib; necesse est adesse
modestiam. **S**i quidē de saturitate
libida de libidine imūdiāia 7 mul
tiplex p̄uac generatur. **A**t ex hys
nichil nisi dolor penitudinis seq̄tur

7 bene agitur cū metētib; si fractu
osa sit penitudo. vnde hebetati cor
dis videtur opinio. que sine exple
tione libidinis diffinit p̄fectam nō
esse voluptatem. **T**raditur hoc se
fisse epycurus. sed quicquid gregis
illū ganniant sucs tam imundā et
tam funestam vocē nulli phorum
arbitror placuisse. nedū epycuro q̄
tantus fuit. vt inter phos p̄p̄ri
am fecerat sectam. **P**unt eius aucta
te seneca egregia multa que passim
possunt apud phos inueniri. 7 p̄o
parte exp̄ssa sunt 7 gesta in libro q̄
de vesti gijs siue de dogmate phoz
inscribitur. **D**illenū senis inuete
rati videtur amentia potius q̄ s̄nia
phi/et ē certe asello cui isederat bru
tior/ cui hoc nequicia potuit suadere
Idiūm forte inuūit signēta gētiliū
q̄ delitū senē vīno estuātē. alijs natu
re obteperantib; 7 quiete fessa recis
antib; corpa loade/ p̄ ceteris captū
refert/ 7 tādē cū oī n̄ rēsiōe que nec
etas nec verecūdia restenabat asini
sui iugitu ruocātū. **O**is ergo va
luptas libidis turpis est. ea excep
ta que exasatur federe coniugali 7
indulte licētie b̄nficio quicquid etu
bescētie poterat inesse abscondit.
vnde 7 nuptie a nubendo diā maio
res tradiderunt. qz pudenda huma
ne infirmitatis nubis. id est absca
dit. vt ait nonius marcellus indul
gentia legis. **I**noluit eā cōsuctu
do. vt quos in cōmercū carnis / ce
desie iūgit auctoritas. pallio velen
tur altari; a alio ab ecāia p̄stituto.
vt thoz; q̄ x̄po p̄aliāte p̄struē sit i si
de castitate fragilitatē sue maculos

contēgat. ut totū sit probzū aut cō
 fusionis ignatus. **P**referuntur et
 facēs. lampades. et luminaria ac
 cenduntur. qz geminum thorum
 qui palam et non sua libidine vz
 gente. sed honesta consentientū
 voluntate sternitur. deus boni con
 iugalis illustrat. Nam et hymene
 us lucē amat. et alacer pharetrat
 puce cupido furtiuam succendens
 flammā latebras et angulos qrit
Videt autē honesta sit et utilis co
 pula marital. angustie q̄ leticie se
 cūdiore ē. parit enī i doloē vel filios.
 nec aliqū fructū pduat quē non a
 maritudo pcedat aut sequatur. **V**n
 referēte valerio. **D**occat e humone
 sapientie q̄si quoddam terrestre ora
 culū. ab adolescentulo quodā cōsul
 tus utrum vxorē duxerit. an se om
 ni matrimonio abstineret. **R**ūdit
 eū utrū eoz fecisset acturū p̄niam.
 hic te inq̄ sollicitudo. hic orbitas.
 hic generis interit⁹. hic heres alie
 n⁹ exapriet. illuc p̄petua sollicitudo.
 context⁹ querelānū. totis exp̄proba
 tio. affiniū graue supaliū. garrula
 soc⁹. lingua subsensoria alieni ma
 trimoniū. incert⁹ liberoz cuēt⁹. **N**ō
 passus est iuuenē in cōtextu rerum
 asperaz q̄si lete materie facere de
 lectū. **C**ōanit in hūc modū totus
 totē phantiū chorus. ut si qui xpi
 ane religionis abhorret rigore. dis
 cant vel ab ethniā castitate. **N**on
 tamen qd cōiugali detrahā casti
 tati. sed centesimū. vel sexagesimū
 fructū licet de radice tricesimi oriat̄
 minime arbitros tricesimo cōponē
 dū. **Z**eno epuletus aristoteles tri

colaus et epheatus q̄ plurimū tra
 dūtur postens hāc publicasse s̄noz
Fertur auctor iheronimo aucto
 lus theophrasti liber de nuptijs in
 quo qrit an vir sapiens ducat vxo
 rem. **E**t cū diffinisset si pulchra es
 set. si bene morata. si honeste parē
 tib⁹ orta. si ipse san⁹ et diues sic sapi
 entē aliqū ite matrimonū. statim
 intulit. **H**ec autem caro vniuersa
 in nuptijs p̄cordant. **N**on est igic
 vxor ducenda sapienti. p̄mū enim
 impediri studia phie. nec posse quē
 q̄ libris et vxori pariter inscuire.
Multa esse que matronatū vsibus
 necessaria sunt. p̄ciosē vestes. autū.
 gemine. sumptus. analle. supellex
 varia. lectice et credia deaurata. **D**e
 inde p̄ totas noctes garrule cōques
 tiones. **N**lla cenatioe p̄cedit in pub
 licū. **H**ec honoratur ab omnibus.
Ego in cōuentu feminatum misel
 la despicax. **C**ur aspiciēbas vianā?
Quid cū anallula loquebaris? **D**e
 foro veniēs quid attulisti? nō ami
 cum habere possum⁹. non sodalem.
Alteri⁹ amorem suū odiū suspicāē
Si totissimus p̄ceptor in qua
 libet vrbium fuerit. nec vxorem re
 linquere. nec cū sarāna ire possum⁹
 pauperem alere difficile ē. diuitem
 ferre tormentum. **A**dde qz nul
 la est vxoris electio. sed qualiscun
 qz obuenerit habenda. si iracun
 da. si fatua. si deformis. si super
 ba. si fetida. quodcumqz vicij est
 post nuptias discim⁹. **E**qu⁹. asin⁹.
 bos. canis et vilia māapia. vestes
 quoqz et lebetes. sedile ligneum.
 calix et vtricol⁹ sicialis / p̄robantur

prius. et sic emūtur. sola vxor non ostenditur. ne ante displiceat. q̄ dicitur. **A**ttendenda est semp ei9 facies et pulchritudo laudanda. ne si altera aspexeris. se estimet displicere. **V**eranda dñā. celebrand9 natalis ei9. iurandū per salutem eius. vt sit superstes/ optandum. honoranda nutritrix ei9 et genula. seru9 paternus. et alūpnus. et formosus affeda. et procurator calamistratus. et in longā securamq; libidinem exsect9 spado. sub quib9 nonunibus adulteri delitescunt. **Q**uoscūq; illa dilexerit ingrati etiā amādi. **S**i totā ei domū regendam cōmiseris. seruicdū est ei. **S**i aliquid arbitrio tuo reseruaueris. fidem sibi nō haberi putabit. et in odium ac iurgia vertetur. et nisi cito cōsuleris parabit venena. **A**n9. et aurifices et ariolos et institorces gemmarum. sericatusq; vestium si utromiseris. periculū pudiciæ est. si prohibueris suspitionis iniuria. **V**erū quid prodest etiā diligens custodia. cum vxor impudica seruiri nō possit. pudica nō debeat. **I**nstituta enim custos est castitatis necessitates et illa pudica vere dicenda est. cui licet peccare si noluit. **P**ulchritudo adamatur. feda facillime conaspiscit. **D**ifficillime custoditur quod plures amant. **M**olestū est possidere quod nemo habere dignetur. **M**inore tamen miseria de formis habetur q̄ formosa seruatur. nichil tutū est in quo totius populi vota suspirāt. **A**lius forma. alius factus. alij ingenio. alius liberalitate sollicitat. aliquo modo expugnatur quod un-

diq; incessatur. **Q**uod si ppter dispensationem domus et languoris solacia et fugam solitudinis duantur vxores/ multo melius dispensat seru9 fidelis/ obediens auctoritati dñi/ et dispensationi eius obtemperans. q̄ vxor/ que in eo se estimat domi nam; si aduersus viri fecerit voluntatem id est quod placet. nō quod iubetur. **A**ssidere autem egrotanti magis possit amia/ et vernule beneficijs obligati q̄ illa que vobis lacrimas suas imputet/ et hereditate spe vendat illumine et sollicitudinem iactans languenter animū desperatione conturbet. **Q**uod si langueret. et egrotandum est. **N**unq̄ ab eius lectulo recedendum. **A**ut si bona fuerit et suavis vxor que tamē rara auis est cum parturiente gemus. cū periditante torquemur. **C**apiens autem nunq̄ solus esse potest habet secum omnes qui sunt. quicq; vnq̄ fuerint boni. et animū liberum quocūq; vult transfert. **Q**uod corpore non potest cogitatione cōplectitur. **E**t si hominū inopia fuerit loquitur cum deo. **N**unq̄ minus solus erit. q̄ cum solus fuerit. **V**ero libera tū causa vxorem ducere. vt vel nomen nostrū non intereat. vel habeamus p̄sidia senectutis et certis vtamur heredib9 stolidissimū est. **Q**uid ei ad nos p̄tinet recedentes e mūda si noie nostro alij nō vocetur. cū **N** fili9 nō statū vocabulū prius referat. et innumerabiles sint qui appellentur eodem nomine. **A**ut que senectutis auxilia nutrire domi. qui aut prius te forte moriat. aut pueris

moribus sit. aut certe cū ad maturā
 etate peruenit. tarde ei videaris
 mori. **H**eredes aut meliores & ceri
 orces sunt ania & p̄p̄inqui quos iu
 diao eligas. q̄ quos velis nolis ha
 bē cogat. **L**icet certa hēditas sit dū
 adiuuis b̄n vti substantia tua. q̄ tuo
 labore quesita in incertos vsus reli
 quere. **H**ec & huiusmodi theophras
 tus que vel sola matrimoniōzū an
 gustias & calamitates exquisite dul
 cedinis sufficiūt explanare. **D**ate
 fertur dixisse. p. d. d. d. quia impzo
 be neptunū accusat qui itez naustra
 gium fecit. At nō illud inelegana
 dicitur quia ipzobe venere causaē
 aduersā. qui secūdam ducit vxorem
Quis enī ei p̄p̄aictur qui semel ex
 ut a v̄nialis se reuoluat ad cathe
 nas? **P**lane indignus est liberta
 tis honore & quiete/ qui ad exaustū
 seruitutis iugum reuertit. **V**nde mō
 stris simile est q̄ hij qui non modo
 philosophie. sed & religionis sibi v̄
 dicant nomen arcei nequeunt ab
 amplexibus mulierum. **D**epe ete
 nim qui ante q̄ nomen p̄fiteretur
 alterutrum. si tamen hec religio sc̄
 licet & philosophia. numerū faciūt.
 cum sine religione nemo recte vale
 at ph̄aī cōtinētissime dixit. cū in a
 liquē gradū p̄motus est nactusq̄
 quietem p̄rune & sūme deliberatiois
 oamē exeret/ in eligenda vxore ul
 duenda. aut qd̄ nequi⁹ est. v̄ianoꝝ
 matrimonia sollicitate & corūp̄ere
 nō veretur. **E**rupit iterdū inuereā
 da intempice mulierū. quia vt scri
 bit hero dotus. mulier cū veste depo
 nit & vereā diā **E**rupit in quā impu

dens. & i facie erubescentiū populo
 tum genialis thori reuelat et denu
 dat archana. & de mariti frigidita
 te. conq̄atur allegās hāc sufficientē
 & euidentē repudiij & diuocij causa
 q̄ semur est & inutilis matrimonio
 qui nō est p̄rompt⁹ ad coitū. **E**le
 gant quidē grauidus de heronū vil
 la familiaris nimis vnus talū in
 causa huiusmodi confudit audaciam
Cū enī ei datus esset p̄cōn⁹ a iudice
 celebraturo vt putabatur diuocij/
 & mulier generosa audientib⁹ amī
 tis & suffragatozibus/ aduocato vt
 fit diligena⁹ merita cause sue expo
 neret/ scrutat⁹ est ab ea vir p̄uic⁹
 an alium maritum quātoq̄ habue
 rit. **Q**d̄ cum illa negasset quesuit
 iterum an adhuc virgo esset dicens
 hoc sibi inquisitu et sc̄itu perneassa
 rum. ne a discreto iudice caperetur
 occasione aliqua i sermone. **I**lla ve
 ro hoc vereāde tamē eo q̄ sibi nō
 bene credebatur asseruit. **E**t ille an
 simul de nocte dormire cōsueverunt.
 & se inuicem osculari et amplexari
 maritus et ipsa/ inquisuit. que illa
 cum omnia fateretur. v̄nde ex go in
 quit patronus nosti virgo pudiaissi
 ma p̄udentissima et pudozatissima
 q̄ efficacem team nō impleuerit
 virum. & totius matrimoniij iura p̄
 soluerit? **Q**uis te docuit. quid sit
 coitus. vt eum tecum coijisse neges
 inter tot oscula. tot amplexus qui
 te pro libitu quociens voluit p̄trae
 tauit licētia maritali? **N**am & que
 dam animantia certū est se inuicē of
 culādo miseri. alia se tangēdo tenu
 iter p̄cipuit & se q̄ suo ḡuidate calore

ab acre temperato impregnatur. **U** pariunt. **H**ec audiens illa tantum eui-
buit. hoc solum dicens se quod ad hu-
iusmodi captiones responderet non
habere. **H**ec bene cum philosophan-
tibus. cum de rebus agitur. et ne-
mo eorum frigidus est. aut in iudicio p-
fus huiusmodi macula. **C**icero
rogatus. ut post repudium Terentii /
fororem hircii duceret. omnino facere
superfedit dicens non posse phie et
vixori pariter operam dare. **P**hilip-
pium regem macedonum contra quem de-
mosthenis tonat philippica / introcu-
tem ex more cubitalium vixor excludit
irata. **Q**ui exclusus tacuit et iniuriam
suam verso tragico consolatus est.
Regias rethor librum pulcher-
timum de concordia grecis tunc inter se
dissentibus recitavit olimpie. **C**ui
melanctus iniurias eius. hic nobis
inquit de concordia precepit qui
se et vixorem et anallulam tres in u-
na domo concordare non potuit. **E**-
mulabatur quippe vixor eius / anal-
lule pulchritudini et castissimum virum
cotidie iurgijs exagitabat. **V**ide
ut cesset invidia et quies matrimo-
nij reformetur. **D**icitur vixoribus in consue-
tudinem versum est. ne quam in do-
mo habeant pulchritudinem. **D**ocet
etiam cum duarum vixorum iurgia vel-
let reprimitere. nouissime in eum ver-
teunt impetum. et male mulcaturum
fugientesque diu persecute sunt. et a so-
lio in quo morabantur. postmodum
loco perfuderunt. **I**n mulieribus le-
uitatem ab auctoribus passim mul-
ta scribuntur. forsasse falso interdum
singuntur plurima. nichil cum ipedit

videntem dicere verum et fabulosis
narrationibus quas philosophia non
reiat exprimere quod obesse possit in
moribus. **E**x his enim liquet quod fa-
cile ament / quanta oderant leuitate
quod cito obliuiscuntur affectuum. **U** na-
ture imemores interdum in filios ac-
mentur. interdum in viscera sua.
Huc aliquae pudicissime licet sa-
tyricus dicat quoniam rara avis in terris
nigroque simillima agno mulier ex-
acte castitatis. **E**t tragicus nullam
esse feminam tam pudicam que pegni-
na libidine usque ad furorem non ac-
cendatur. **M**atrona quedam refertur
petronio esphesi / tam note erat pu-
diciae. ut vianatum quoque gentium se-
minas ad spectaculum sui euocaret.
Hec ergo cum vitium extulisset non
contenta vulgari more funus prosequi
canibus sparsis et turbat. a nudatum
per in aspectu frequentie plangere.
in conditorio etiam persecuta est defunc-
tum. positumque in hypogato greco more
corpore custodire ac flere totis diebus
noctibus cepit. sic afflictantem se ac
morte inedia persequente. non potes po-
tuerunt abducere non propter. **M**agratem
ultimo epulsi abierunt. **C**oplosataque si-
gulari exempli scia ab omnibus / quinta
die sine alimento trahebat. **A**sside-
bat egre / fidissima ancilla. sique et la-
camas comeditabat lugentem. et quiescunt
que desceat positum lumem in monumento
renouabat. **U**na igitur in tota ciuitate
fabula erat solum illud affulisse verum
pudiciae amoris exemplum. omnis oedis
homines confitebantur. **C**um iterum ipator p-
uicie latrones ceuabur iussit affigi
sed in casula illa in qua rebus cadaver

matrona deflebat **P**roxia ergo noe
 te ai miles q̄ crucis seruabat. ne q̄s
 ad sepulturā corp̄ detrahēt. nota s̄
 sibi lumē z int̄ monumēta dat̄ ful
 gēs z gemitū lugentē audiss̄. via o
 gētis huāne percipit scire q̄s aut q̄d
 facēt **D**escēdit itaq̄ in pditorziū. vi
 saq̄ pulcherrima muliere p̄mo q̄si
 quodā monstro infernū q̄ ymagini
 b̄ turbat̄ substitit **D**einde ubi z cor
 p̄s iacentis aspexit. z lacrimas cō
 siderauit. faciemq̄ unguib̄ sectam
 ratus sez id q̄d erat desiderū extinc
 ti femina pati nō posse. attulit i mo
 numentū cenulam suā. cepitq̄ hoc
 tan lugentē ne pseueraret in dolore
 supuatio ac nichil pfuturo genu
 tu pectus deduceret. **O**mniū eadem
 esse sez idem tomialū. z cetera qui
 bus exultate mētes ad sanitatem
 reuocantur **A**t illa ignota consolati
 one passa. lacerauit vehemē q̄ pec
 tus. captosq̄ crines super pectus ia
 centis iposuit **N**ō recessit tū miles.
 s̄ eade exhortatiōe tēptauit mulier
 aule dare abū. donec āallula. iertū
 habes an vini odore corrupta p̄mū
 ipsa porrexit ad huānitatē iūtātis
 victā manū. deinde i fecta potōe z a
 bo. expugre dñe p̄tinaciā cepit **E**t
 q̄d p̄dicit in q̄e h̄ tibi si soluta inedia
 fueris. si te viuā sepelias. si ante q̄
 fata poscāt idēpnatū effuder̄ sp̄m̄
Id anetrem. aut manes credis cura
 re sepultos. vis tu reuiuiscere reluc
 tantib̄ satis extinctū. **V**is ne dis
 casso muliebri errore. q̄ diu liuerit
 lucis cōmodis stui. **I**p̄m te iactis
 corp̄ amonere debet. vt viuas **N**e
 mo inuit̄ audit. ai viuere cogitur.

aut sumere abū. **I**taq̄ mulier aliq̄
 dietū abstinentia sicca passa ē stāgi
 p̄tinatiam suā. nec minus aude te
 pleuit se cibo q̄ analla. qui f̄ or vic
 ta est. **C**eterum satis quid pleūq̄
 temptare soleat humana sacie tate.
Quib̄ blēdicijs impetrauerat mi
 les. vt matrona viuere vellet. **E**is
 dem etiā pudiciā eius aggress̄ ē.
 nec de formis aut infaū d̄ iuuenis
 caste videbatur. āalla grām conali
 ante ac subinde diate. **P**lato ne
 etiā pugnabis amori. **N**ec venit in
 mentē quoz cōsederis auis. **Q**uid
 diuicijs moroz. **N**ec h̄ac quoz par
 tem corp̄is mulier abstinuit. vic
 tozq̄ miles vtūq̄ psuasit **F**acite
 ergo vna non tantū illa nocte qua
 nupcias fecerunt. sed postea etiam
 ac tercia die p̄clusis videlicet condi
 tozū forib̄ vt q̄sq̄ ex nocte. ignotē
 q̄ ad monumētū venies putass̄ ex
 pirasse sup corp̄ vini pudiciāz vxo
 re **C**eterū delectat̄ miles z forma
 mulieris secreta. q̄cqd boni p̄ faul
 tates potat cor mebat z p̄ stati noe
 te ferobat in monumētū **I**taq̄ vni
 cruciati p̄ntes. vt vidēt laxatā cus
 tod. ā. detraherēt nocte p̄dētē z sup̄
 mo mandauerūt officio. **A**t miles
 arcū spect̄ dū desitet. ut postero die
 vidit vnā s̄n caduē crucē. veit̄ sup
 pliaū. mulieri q̄d accidiss̄ exponit.
 n̄ se expectaturū iudicē s̄maz. s̄ gla
 dio ius dictuz ignauie sue q̄mēdas
 mō pituro locū p̄uideret. z fatale
 pditorziū failari ac viro faceret **M**u
 lier nō min̄ miorē q̄ pudica. n̄ is
 tud dij sinont. ut eodē tpe duoz in
 capissimoz hoim duo funera spect̄

Malo mortuū impendere q̄ viuū
occidere. **H**ec in hac orationem iu
bet ex aera corpus mariti sui tolli.
atq; illi que vacabat ceua affigi. **V**
sus est ergo miles ingenio p̄tulen
tissime femine postero q; die populū
mura? est qua ratione mortuū isset
in ceuam. **T**u hystoria. aut fabulā
quod hys verbis refert petroniū p̄
libitū appellabis. Ita tamē ex factis
occidisse ephesi et flauianus auctō
est. **M**ulieremq; tradit impie tatis
sue et secleris paricidalis. et adulte
riū luisse penas. **Q**uidē solus
est in mulierū ineptijs ridēdis aut
exp̄mēdis. petronius. **D**escribit bea
tus iheronimū quia tote eripidis
tragedie in mulieres maledicta sūt.
et quidē epp̄atū q̄ p̄ methodorū
discipulus eiū leonion habuit: vira
rem. raro dicit sapienti incūda cōiū
gia. quia multa in cōmoda amixta
sūt nuptijs. et quomō diuicie et ha
noeres et corporū sanitates. et cete
ra q̄ indifferentia nominam? nec
bona nec mala sūt. sed velut in me
ditulio posita vsu et euentu. vel bo
na vel mala fiunt. Ita et vices si
tas in bonoz malozumve cōfinio.
Graue vero esse viro sapienti veni
re in dubiū vtrum bonam an malā
ducturus sit. **H**i ergo tanta est mo
lestia nuptiaz que proculdubio bo
ne sūt. et a dño institute. et eas sa
piens reformi det. quis nisi demē
ipsā approbet voluptate que illiata
est. et tota versatur in sordibz. quā
hoies culpant. et deus proculdubio
contēpnabit. **N**am cū hęc due vo
luptates scilicet gula et veneris quo

tāmodo brutozum sūt. altera porā
imūdiāam. altera hyzi videtur ha
bere fetozem. **V**t enī pudiciā inter
virtutes eminet. sic petulācia in vi
cijs abiectionissima est. et cū illa vtrūq;
deceat sexū. muliebze tamē magis
exornat. **D**iquidem doctissimi viri
vox est pudiciā in p̄mis esse retinē
tam. qua amissa. omnis virtū tūte
In hac muliebziū virtutū p̄nappa
tus est. **H**ec paupem cōmendat. di
uitem extollit. de formē redimit. ex
ornat pulchram. **B**ene meretur. de
maioribz. quoz sanguinē furtina so
hole nō viciat. bene de liberis. qui
bus nec de matre erubescendū. nec
de patre dubitandum est. bene in p̄
nis de se. q̄ a p̄tūmelia corpis ali
eni vendicat. **C**aptiuitatis nulla
maior calamitas est q̄ ad alienam
libidinem trahi. viros cōsulatos il
lustat eloquentia. in nomē eternū
trāffert gloria militaris. triūphos
q; noue gentis consecrat. **M**ulta se
que p̄ se clara ingenia nobilitet. mu
lierū pp̄rie virtū pudiciā est. **H**e
ronimus testis est q̄ ante q̄ religio
xp̄iana fulgeret in mūdo vnicuique
semp habuisse inter maeronas de
cus. p̄ illas fortune muliebzi sacra
fieri solitū. nullū sacerdotē bigamū.
nullum flaminem bimaritum. iero
phantias quoq; athenicusū diuitis
sime acute sorbitione castrari et post
q̄ in pontificatum fuerint alleci vi
ros esse desinere. **I**n imensum pa
gina protendatur. si ea p̄stuxero
q̄ in hac p̄te tragici. oratores. comi
ci. satyri. poete. vt de phis. ethi
ois. et theologis tacēā prodiderunt.

Sed tamen nec omnes istos arbi-
 troz suffeasse ad hanc nondico mali-
 nam delenda aut repmenda: s; nec
 ad exponendam. Si dixerit q; multi
 sunt expti. quia nec melior pedib9
 silicem que coautie atrum q; que ser-
 uozum vehitur ceruice sicroz. Hoc in
 iniuria mulieru dictu malicia calup-
 niabitur. Nichil enim meli9 nichil
 vtilius muliere pudica. nichil eozu
 que exogitari possut/iocundi9 hijs
 qui continete no possunt aut nolut
 Sed de siperietis est ab hijs laudem
 sperate: que venia rectius merentur
 q; gloriā. Si tamē bono modera-
 tionis fuerint teporata. Alioquin nō
 venia. s; pena. Dz igmnia vtriusq;
 libidinis macula prosequetur. nisi
 forte deoz9 habēdus sit qui in hys
 cum trāssormatur aut suem. **Ca-**
pitulū. xxij. Qz bzutis et insen-
 sibilibus quida appetit conforuari
 et q;ta humanitate cū seruis viuē-
 dum sit. Et de tñū reliquozum sensu
 um voluptate

Nulli itaq; aiantium gene-
 ri rectius cōforantur qui
 summū bonū vite in gustā-
 di et tangendi voluptate ne dicam
 luxuriam posuerūt. Ceterū hoc ali-
 ozum sensuū luxuriam non exasat
 cum maifesta sit humane dignitate
 abiectio. si nō hys. aut sui. s; leoni
 aut pardo. s; pāthere aut satyzo. s;
 pauoni. philomene. aut psitaco. sed
 cuiq; bzutoz aut insensibiliū stu-
 deat cequari. Diquitē ad angelicā
 puritate rectius aspirabit. qui in ea
 creatus est dignitate originis. ut in
 cumulo vete et eterne beatitudinis p-

fectioni angelice possit esse qformis
 Nam et patru incoassa sanxit auc-
 toritas. quia natura humane men-
 tis solus dñs dignior est et q; onia
 hec que human9 miratur erroz ut
 homini seruiāt ab eo facta sunt. qui
 hominem fecit. ut eternitate beati-
 tudinis sue ptiāpe faceret. Quis er-
 go dñi presidentē nō vilipendat ar-
 bitrium. si seruile et abiectā affectat
 qditionē? Non tamē q; seruos dicit
 habēdos q;ceptui. nisi seruilib9 vicijs
 viuant. Sicut ei vera et vnica liber-
 tas est seruire virtuti et ipsius exer-
 cere officia: ita vnica et singularis
 seruitus est vicijs subiugari. Erat
 plane quisquis aliunde cōditioni al-
 terutram opinatur accidere. Diqui-
 de mōne hoim gen9 in terris simili
 ab actu surgit eiste constat et aliare
 elemētē eūdeq; spiratū ab eodē prin-
 apio capite. eodē fruitur celo/eque
 moritur/eque viuē. **V**nde et pre-
 textatus in saturnalib9 euangeliū
 reprimens/hijs vtitur argumētis.
 Serui inquit sūt. ymmo hoies. ser-
 ui sūt ymmo qserui. Si cogitauerit
 tantūde in vtroq; licere fortune tam-
 tu illum videre liberum potes. q; il-
 le te seruū. Nescis qua etate heraba
 seruire cepit. qua ael9. q; darij mē
 qua diogenes. q; plato ipse. Postre-
 mo quid ita nomē seruitutis hoere
 mus? Seruus est quidē. s; necessita-
 te. sed fortasse libero aīo seruus est.
 Hoc illi nocēbit si ostendat que
 non sit. Alius libidini seruit. alius
 ouantiē. alius ambitioni. omnes
 spei. omnes timorē. Et certe nulla
 seruitus turpior q; voluptuana.

At nos iugo a fortuna imposito / sub
iacente tanquam miserum vilemque calca
mus. Quod vero nos nostros certum
bus inferimus non patimur reprehendi.
Inuenies inter seruos aliquem peccat
nia fortiter. **I**nuenies dominum / spe lucra /
oscula aliorum seruorum manibus insi
gente. **N**on ergo fortuna homines est
mabo. sed moribus. sibi quisque dat mo
res. aditione casus assignat. **Q**uoad
modum stultus est qui emptus equum non
ipsi respiciat. sed stratum eius ac frenos.
sic stultus est qui hominem a ex veste / aut
ex aditione estimandum putat. **N**on est
nisi euangelice quod amicum tantum
in foro et in curia querat. si diligen
ter attendere iuenies et domi. **T**u
modo uiue cum seruo demeter / comi
ter quoque et in sermone illum et in ne
cessarium nonnumquam admittit consilium.
Nam et maiores nostri omnem dominis
inuidiam omnem seruus contumeliam de
trahentes. dominum patremfamilias. sed
uos familiares appellauerunt. **C**o
lant ergo potius te serui tui michi
crede quam timeant. nec tibi parum videa
tur esse quod dicitur satis est. **N**am qui
uoluit eam amare. nec potest amare
cum timore misceri. **U**nde enim putas
arrogantissimum illud mansisse pro
uerbium quod iactatur totidem nobis
esse hostes quot seruos? **N**on habet
mus illos hostes. sed facimus / cum in
illos superbissimi / contumeliosissimi. et
crudelissimi sumus. et ad rabiem co
gant nos venire deliciae / ut quequid
non ex uoluntate uiderit. ita futurumque
prouocet. **D**omi enim nobis amicos
induimus tyrannorum / et non gratum de
bet. sed gratum liber exercere volumus

in seruos. **N**am ut cetera crudelitate
genera pretereant. sunt qui dum se mese
copiis et auiditate distendunt. arant
stantes seruos mouere labra. nec in
hoc quidem ut loquantur permittunt.
Virga murmur omne percipitur. et
ne fortuna quidem uerbis excepta
sunt. **C**ussis. sternutamentum singul
tus. magno malo luitur. **P**ic fit ut
isti de domino loquantur. quibus coram
domino loqui non licet. **E**t illi quibus non
tantum presentibus dominis. sed cum ipis
erat sermo. quorum os non percipitur /
pati erat pro domino porrigere ceruicem.
et periculum imminens in caput suum
vertere. **I**n conuiuiis loquebantur. sed
in tormentis tacebant. **H**ec preter
tus. **E**t de fide suorum multa et peccata
subiungit. et que esset in gratia
nobilitate sanguinis gloriosa et ciuile
imitata. **N**ichil enim de eorum est.
quod non a uirtute profluxerit et se iui
cem turpitudine et uicium in fausto am
bitu arant scabunt. **I**n hoc autem solo
uiciorum impulsu quisque probabitur.
ut eorum se deiciat. et deuocet serui
tuti / quibus natus est imperare / qui ad
spectacula confluunt / aut euocant ad
se spectacula inhonesta / aut seipsum /
affectatis nugis / uolunt esse specta
culo insipientium / quam hanc lenocinia
vanitatis / recte sapienti placere non
possunt / oculorum captum illecebris / et
licet misericordiam elidat / corruunt tamen a dig
nitate aditionis sue / et ad eam quam dis
finitur humile relabuntur. **Q**uid ergo
aliud faciunt mimus. histrio es passiti.
et huiusmodi mostra hominum nisi qui in
eptam conuincunt feliciam seruitutem?
Ned et illi qui oculis capiuntur. hanc

aurū sensus purissim⁹ ⁊ defecāssim⁹
 sic? seruūt quidem. iugo tamē pre
 mūtur mitiori. si alias nō pualcāt
 vicia Nam ab olfactu vix aliquis
 oīno capitur nisi forte lotofagum
 viuat Nō aliqd aduersus cātores
 aut musicos / struo / cū teste q̄ntilla
 no. valeio. flauiano / ⁊ alijs mult⁹.
 socrates etiam in senectute didicerit
 musicam / cretēs / si musica de foret si
 bi / amulū sapiētie de futurū In ea
 tamen nimū occupari / cātra p̄hica
 grauitate est Nūquid enī virū dere
 bit sapientē / p̄sertim q̄ etiā in sexu
 muliebri turpitudis nō effugit no
 tam? Nā ⁊ salustius sempzonā re
 prehēdit nō quidem q̄ saltare ⁊
 psallere s̄ q̄ optime sciret Ait enī
 psallere ⁊ saltare elegantis q̄ nōcē
 est probre Optime tū cantare si cā
 tra leuitate posset haberi plane desi
 derabile est. In oībus enī que sim
 pliā expetibilia sūt. quo infēiora
 sūt in qualitate boni / eo expetibili
 ra sūt. s̄ ex adiūctis possūt nōnulla
 esse suspecta Lucius silla vir tāti
 nois optime cantasse traditur. sed
 totē libidinis ⁊ crudelitatis nota
 p̄stingit. Cethoni quoq; visū est
 bene cātare nō serij hoīs esse Vnde
 nimitū marū senatorē nō ignobi
 lem / cāliū spaciatorē et fescēnū
 vocat. cūq; staculos dare hys ver
 bis ait Descēdit de canterio. inde
 staculos dare. ridicularia fundere.
 Et alibi Preterea cantat ubi colli
 buit. interdum gressus versus agit /
 iocis diat / voces demutat / staculo
 los dat Porro illa voluptas au
 tūm grata honestati que virtutis

est amica / aut non est conscia turpi
 tudis Oculoz vero voluptas hys
 triones introduxit ⁊ mimos. quod
 ⁊ sapio african⁹ emilian⁹ in orati
 one cōtra legem iudiciā tyberij
 grati nō mediocrit̄ rephēdit Do
 cent̄ p̄lugias ihonestas. cū anedu
 lis ⁊ s̄buxa psalterioq; cunt in lu
 dū hystionū. discūt cantare q̄ ma
 iores nostri ingenuis pbzo dua vo
 luerūt Eūt inquā in ludū saltatori
 um inter anētos / v̄gines pueriq; i
 genu. Hec cū michi quis q̄ narra
 bat. nō poterā aīm inducere. ea libe
 ros suos nobiles hoīs docere V̄
 cum ductus sum in ludū saltatoriū
 plus mediūssidius in eo ludo vidi
 pueris virginibusq; ducentis. In
 hys q̄ me reipublice maxie nūsertū
 est Vidi unū filium petitoris puez
 bullatū nō minorē ānis duodecim
 cū crotalis saltare. Croton grece
 pulsus diat. ⁊ inde ambala sic diat
 tur. vel musicū notat instrumentum
 qd̄ in sono voē aconic imitat̄ Nā
 ipsa apud egyptios crotal⁹ appella
 tur Crotala quoq; diātur sonore
 sperule. q̄ quibusdā grauis interpo
 sitis p̄ q̄tate sui ⁊ spē metalli va
 rios sonos edūt Quā saltationem
 ipudicus seuul⁹ honeste saltare nō
 posset Poter ergo q̄to affectu i
 gemerit african⁹. q̄ vidisset cum
 crotalis saltare filium petitoris id
 est candidati. quem ne tamen quidē
 spes ⁊ ratio adipiscendi magistra
 tus quo tempore se suosq; ab omni
 probzo debuit vindicare potverit
 coere / quo nun⁹ faceret qd̄ scilicet
 turpe nō habebatur Nam ⁊ ab eq̄ tpe

quo optimis moribus in urbe vivebat
tunc scilicet inter duo bella punica inge-
nuus filius senatorum in ludum saltatorum
um comitabatur. et illic cotata gestan-
tes saltare discebant. adeo quidem ut
ab herodiarum conviviis nequaquam arce-
retur saltatorum ludum. **R**am et socra-
ticum symposium ab auctoritate phorum
qui illic conveniebant celebre est. et ta-
men non defuit qui sub illo superbia
petere saltatorem intermittere. ut puel-
la supra naturam mollior. canora dul-
cedine et saltationis lubrico illece-
bris exerceret phantasias. **C**eterum
hystriones non inter turpes habitos.
aceris auctor est qui sicut fures albi-
nus refert rosio et esopo familiariter
usus est. adeo quidem ut res ratio-
nesque eorum sua solertia tueretur. **Q**uod
etiam ex alijs multis tum epistolis de-
claratur. **R**am illa oratio celebritatis
sui innotuit. in qua pliniam romanum
obiurgat. quod rosio agente tumultu-
arit. **E**t quidem constat cum ipso hystri-
one contendere solitum. utrum ille sepius
eamdem sententiam varijs gestibus effice-
ret. an ipse per eloquentiam copiam sermo-
ne diverso pronuntiaaret. **Q**ue res ad
hanc artem sue fiducia rosium abstrax-
it. ut librum conscriberet. quo eloquen-
tiam cum hystrionia compararet. **I**s
est rosius qui etiam canissimus fuisse
fuit. et anulo aureo ab eiusdem dic-
tatore donatus est. **T**anta autem gratia
fuit et gloria. ut mercedem diurnam de
publico. **M**. denarios si gregalibus
solus acciperet. **E**sopum quoque ex pari ar-
te ducentes sextertium reliquisse constat.
Ved utinam si hystriones videlicet
ob auctoritatem aceris et predictorum

heroum. **I**n cetum sapientium admie-
tendi. elegantur rosio similes et
esopo. qui et sine facere quod tamen
illi nouerant. vel intelligere liberos
sciant. et amatores sint potius quam in-
pugnatores litterarum. quas nemo
unquam sapiens aut bonus odio habuit.
Ciceronem refert valerius litteras
contempsisse et in contemptu ipso fuisse
fontem habundantissimum latrum.
ob hoc forte quod studium negotiorum
postponebat. **R**am insitit eis eadem
diuina contempsit. **I**pseque contemp-
tus ciceronis multorum studio studi-
osior est. **N**on facile tamen credide-
rim ad hoc quem impelli posse litte-
ratum. ut hystrioniam profiteatur.
licet facile inueniantur quamplurimi.
quos non pudet agere et impleere so-
didum hystrionem. **G**estus siquidem
exprimunt. rerum utilitate deducta.
Fertur beatus iheronimus tres a
mensa clericos exclusisse. quia ipsos in
compositos vidit. turpe duces ho-
nesto et graui viro in eis et sortio ali-
quem in compositum inueniri. **E**t quidem
hoc laude maiori dignum est quam si ut
ab eis laudaretur admitteret. **L**icet
autem aliqua sit oculorum voluptas in
talibus. vix sine turpitudine exerce-
ri poterit. vel admitti. **E**st et illa vo-
luptas in viro graui notabilis ex cau-
sa luxurie que ornatum suum in pre-
tium vestium aut volocis a forma a usque
nouitate consistere opinatur. **U**t enim
ait ethicus malinus tunicas dimis-
sis ambulat. est qui unguem ad ob-
scenium dimissis usque factus. alter so-
lis lineis breme horrores excludit
et dum omnia gelu constricta riget.

tenui sudat in sidate et illi9 delicias
 ead bombian9 vrit panus aut pre
 mit. hic cepa tunicatione. densat9 pel
 libus et epitogijs. clamidi penula
 supduat. et quasi cōglobatus in or
 be rotulari q̄ incedere magē ydone
 us est. **U**lle nūc vtitur penula. nūc
 capestra. id solū agens. vt alijs dis
 simulis habeat. **U**lle tantis exqui
 siti ornatus affectat mūdicijs. vt
 nimio splendorē cultus operosi ad
 sordes videatur accedere. **Q**uicqd
 enī de decet. et quodammodo polluit
 aut potius expellit honestatē. sordi
 dū est et habendū in sordib9. **N**ō ta
 mē arguitur quod necessitas intro
 duat. quia non omnes oīa possūt.
Et est cuius natura exigit. vnde a
 lius oneratur. aut quod oīo ferre
 nō p̄t. **H**oc at̄ phia precepit ob
 seruari. vt quisq; in oīb9 fugiat no
 tam. indicens actioni rectitudinē ne
 sit reprehensibilis. sermōni cautela.
 ne sit p̄ceptibilis. habitui modestia.
 ne sit notabilis. **I**ntemperantiā nāq;
 nota conuincit. **I**n hodiernū diē ar
 guitur in tempericē hortensij. a quo is
 ti dealbati adhuc dicūt hortensiani
 non q; primus. sed q; p̄cipu9 talē
 um fuerit. adeo vt sufficeret ad no
 tam sui seculi. vix vtiq; alloquio ex
 professo mollis et iproāctū ponēs
 omnē decorē suū. **F**uit enī vestitus
 ad mūdiciā curiosus et vt bene amic
 tus iret faciem querebat in speculo
Ubi se intuens togam corpori sic
 applicabat. vt tigas ne forte. sed
 industria locatas artifex nodus os
 tringeret. et sinus ex cōposito deflu
 ens modū lateris ambiret. **P**er

quondā cū incederet elaboratus ad
 speculū college de iniurijs diē dixit.
 q; sibi i agustijs obui9 offēsu fortu
 ito structurā toge destituerat et capi
 tale putauit q; in humero suo locū
 tuga mutasset. **N**ichil tale sapien
 te decet. aut virū probū ymo et ma
 trone honeste. et virgines nupture
 faali9 et felici9 ob dotē forme tan
 tā cultus sui sollicitudinē erubescūt
Uirū itaq; est qua impudentia
 et tatis nostre cultus gestare de coroz
 vix nubus rapuere mares. **Q**uid
 ergo q; milites. qd q; deria? **S**i q̄
 dem hec omnia fallacē meretricis fu
 cū et maliciā mutantur. **Q**uid ergo
 vico cū speculo nisi in eo casu quo
 illud platonē gestasse testis est fla
 uian9. vt vidēt in eo quātū peregrī
 natio. studij feruor. acumen tēporē/
 processus etatis / de naturali statu
 mutasset. faci iudicio. que bona et
 mala fidelissime protestatur. **H**oc
 quidē egit. vt seruaret. aut releua
 ret naturā. ne labore et diēta insue
 ta corūperetur. **U**t autē ad alia
 trāseamus quis istozū qui dotēs bru
 tozū affectat brutus esse dignetur
Aut cui non p̄p̄derare videbitur
 si collatā sibi p̄e illis conferat rati
 onē? **N**ūqd virū amatoz/leo vel
 let esse aut pardus? **D**icunt philo
 sophi q; lincas aut panthere odorē
 animalia cetera sequūtur. **I**stos ta
 men qui musco et specibus exote
 ris placāt olfactū et prouocant vel
 le si possent non arbitroz in panthe
 ram aut lincem transformari. **N**on
 vtiq; credam q; qui satyrū induit
 satyrus esse velit. **N**ec nec ipsi qui

seiplos poliuunt & pauonis in se pote
runt transformare colores. Con
tinant hij et potius musice melos
pro viribus expleat. nemo eorum
philomenam equabit ante psitaai
Nonne ergo indecens et probro
sum est humane celsitudini. si postpo
sita dote sua in qua preualet / ad ali
enas in quibus superatur aspiret ?
Verum si moderatio adhibeatur &
in hijs interdū voluptate sensuū
sati. & sapienti nō arbitror indeco
rū. **V**t sepe numero dictū est nich
il de eoz est sine modo. Nam & oia
in interdū familiare est sapienti. nō
tamen vt virtutis exercitiū euascel
cat. sed quo magis vigeat: & quodā
modo recreatur. **D**iquidem leuis &
sapio illud par amoris isigne simul
lectitabant. et sicut tenuissionis eoz
certissim⁹ testis scouola auctor est a
uilibus fatigati negocijs pila lude
bant. **I**dem quoq; scouola alce et
calculis interdum vacasse traditur:
tū bene ac diu iura auium. ceremo
niasq; eozum ordinasset. **V**t enim
in rebus serijs scouolam ita in lusi
bus hominem agebat quem rerum
natura / continui laboris patientem
esse non sinit. **I**dq; vidit socrates
qui nullā sapientie partem dicitur
habuisse ignotam. **I**deoq; non eru
buit tunc cum interposita arondi
ne cunib⁹ suis cū parulis filiolis
ludēs ab alapiade risus est. **H**ome
rus quoq; celestis vates ingenij nō
aliud sentit vehemētissim⁹ achillis
manib⁹ canoras fides optando. nisi
vt eaz milite robu. leui pacis stu
dio relaxaret. **I**n sūma hystriomā

saluatoriā. & h⁹ modi lenocinia ex
ercere. leuitatis aut turpitudinis ē.
sed delectari in eis. nūc ad oia. nūc
ad flagicia accedit. **S**i enim modeste
fiat ad recreationem sub orādi li
cencia exasatur. **S**i ad lasciuētis
anini voluptate / cadit i camē. **H**ec
aut faallime distinguit. loci. tps.
modi. psone. & cause super⁹ memo
rata descriptio. quam forte potest ni
mis reuolucere lingua verbosior. sed
eam mens cauta reuolucere ninus a
continere nō potest. **H**ec est ei fons
& origo tot⁹ modestie. sine qua nich
il i officijs exercetur. **A**b hac alios
alia deere vel de deere certum est.
Nam q; turpe bonis seio tiaoz / de
cebit caspinū. **P**erspiciam ergo ce
rozis ē ad fundamentū fame & glo
rie cōsumere vitā in talib⁹ que aut
oiose occupationis sunt. aut flagia
osa negocia. **P**rofecto sic delinquen
tū particeps est qui eozum lasciu
am exhibet / et auctor videtur esse
luxurie aliene qui eam mauult pro
sequi sūptibus vel fauore. q; psequi
inreparatione adhibita / & sumptib⁹
denegatis. **D**iquidem ambrosius
auctor est. quia qui talibus donat.
peccatum grande cōmittit. hoc enī
fouet in eis. in quo nequissimi sunt

Capitulum de avaritia. **D**e
de frugalitatis cōmendatione. et
nota quintilianī in senecam et quo
modo frugaliter possit auaricie sus
cipio deuitari

Luxuriam persequi videtur
ad laudē frugalitatis. michi
q; ab isulsijs iēpte viuētib⁹

et indiscreto loquentibus illud publici
 clodij subsanando ingeritur. quia frugalitas boni rumoris miseriam est.
 Hi sunt qui dum luxuriam vitare nolunt vel nequeunt/ quicquid pro virtute dicitur/ auaricie patrociniū putant. Deus quidem est. Luxuriam per se turpem nemo ambigit. Et licet frugalitas sit. tanquam virtutum bonorumque operum origo laudabilis/ non tamen omnibus placet. nec credunt auariciam malicie fomitem posse vitari/ nisi et frugalitas fugiatur. Nempe indoctorum hec opinio est. Ut enim ait ethicus. Dum vitant fulti vitia in contraria curunt. recedentes a medio vitiorum que regio virtutis est. Sunt tamen quibus frugalitas est inhibenda ut quorum natura peius est ad auariciam. Sunt tamen quibus est indicanda calcaris non quia sua prodigunt et ratione contempta effundunt. non discernentes quid usus sit vel abusus. Quo quidem temperamento usum esse seruū opidiū canusinū in ultimo elogio. cum filios peste contraria videret occupatos/ refert orator. Simpliciter tamen constat frugalitatem in bonis numerandam. utpote illam que saturno regnante regna aurea temperavit. et eorumdem omnia dispensauit officia. Hec est que astra et pudiciam in terris diuans tenuit donec eas inualecente luxu/ regnante ioue ad superos contigit euolasse. Nos hec fabula respiciat. ut sciamus sine frugalitate non posse iusticiam aut pudiciam conservari. Diquidem necessitas exercendi luxus excludit

iusticiam. et exercitij voluptas pudiciam propellit. Ait enim. Qui festinat ditari. non erit innocens. Illud tamen clodij nequaquam denigrat frugalitatis honorem. sed videtur potius commendare decorem. Constat enim nequaquam malum esse quod in patrociniū et excusationem sinistra rumoris assumitur. Sic fuscus color nigri extenuat. et quod turgidū est nomine plenitudinis honoratur. Est autem frugalitas virtus moderatix vtendi et abutendi ignara. Nichil gelide ministrat aut timide sed ei tamen ratio constat impense. Rebus quidem sed sibi magis par. Nichil aut nimium subtrahit vsui sed luxurie omnino nichil indulget. Diquidem diligentissima est. Posunt ad commendationem eius sufficere que zenon/ que socrates/ que plato que aristoteles/ que omnium philosophorum choros de frugalitate seruanda tradiderunt. Sed quia hec puerula nomina sunt. aut eorum non sunt precepta celebria vel seneca nos ter audiatur. qui eam tantis laudibus effert. ut quisquis aliquid omnino adicere septauerit. occidat quod aliquid agere rectius videatur. Sunt tamen qui cum contempnere audeant. antonianū auctoritate freti suū ex eo nobilitantes iudicium si ei detrahant qui plurimis placet. ut apud indoctos eorum gloriam videatur percedere quorum virtute nequeunt imitari. Nichil enim desipere videtur quod quecumque secuti non venerantur eū que et apostoli familiaritate meruisse constat et a doctissimo patre iheronimo in sanctorum

cathegalo positū. **U**t tñ u de quin-
tiliani possis iudicare iudicio. **V**ba
ip̄i q̄ scriptozib9 enunciat̄ in sug-
gillationem senecae posuit. hcc sunt
Ex industria senecam in omni gene-
re eloquētie distituli p̄opter vulga-
tam falso de me opinionē. qua d̄p̄-
nate eū. **U** inuisū quoq; habere cre-
ditus sum. **Q**uod accidit nichil dū
corruptū / 7 omnib9 vicij9 fractū di-
cendi gen9 reuocare ad seueriora iu-
dicia contēdo. cū iam sol9 hic fere in
manib9 adolescentiū fuerit. quem
nō equidē omnino conabar exarte-
re. sed potioribus p̄ferri non sine
bam. quos illi nō desiterat inesse-
re / cū diuersi sibi cōscius generē pla-
cere se in dicendo posse in quibus illi
placere diffiteret. **A**mbat eū ma-
gis q̄ imitabatur tantūq; ab illo
deslucant. quātū ille ab antiquis
descenderat. **F**oret enim optandū
patres ac saltem p̄imos illi viro si-
eri. s; placēbat p̄opter sola vicia. 7
ad ea se quis q; dirigebat effigenda
que poterat. **D**einde cū se iactaret.
eodem modo dicere senecā infama-
bat. **C**ui9 **U** multe alioquin 7 mag-
ne virtutes fuerūt. ingenū facile 7
copiosum / plurimū studij / multa re-
rū cognitio / in qua tamen aliqñ ab
hij9 quib9 inquirenda quēdā mādā-
bat deceptus est. **T**ractauit eā
omnē fere materiam studioz. nam
7 oratiōes eius 7 poemata et eplē
et dyalogi serūtur. **I**n phia parum
diligens / egregi9 insectator vicioz
fuit. **M**ulte in eo clareq; sententię.
multa eāiam morum genera legen-
da. sed in eloquendo corrupta plera

q; atq; eo p̄niciosissima. q; habūda-
bat dulcib9 vicij9. velles enī eū su-
o ingenio dixisse alieno iudicio. **N**ā
si nūl equaliū contempisset. si pax
nō conaupisset. si non sua oīa amas-
set. si rerum pondera minutissimis
sentētijs nō fregisset. cōsensu pot9
creditorū q̄ p̄uocorū amore cōp̄o-
baretur. **H**erum sic quoq; iam ro-
bustis et seueriore genere satis fir-
matis legendum. vel iteo q; exercere
potest utrūq; iudiciū. **M**ulta enī
vt dixi p̄obāda in eo. multa eāiam
amiranda sūt. **E**ligere vero cure sit.
quod v̄tinā ip̄e fecisset. **D**igna enim
fuit illa natura / q̄ meliora vellet qd
voluit effeāt. **H**ec in senecam quin-
tilian9. **H**ec an recte senserit sapiē-
tior9 iudicio derelinquo. **H**oc tamē
quod ei ascribit morum multā sali-
et elegantiā. et si i eloquēdo corrup-
tā. nequa q̄ arbitror detrahēdū.
Moralia ergo ei9 p̄cepta admittā-
tur. 7 eo genere loq̄e q̄s qd ceter9
p̄fert. et planū erit v̄tutū multos
de purissimo fonte frugalitatē ceteri
Regane eplē eius / libri de beneficia
isid̄a demētia. illi quoq; quos de cō-
ozator9 s̄n̄ijs sub ymagine declama-
tionū scolariū illustrauit. et hij9 q̄s
de naturalib9 q̄stioib9 edidit. 7 q̄s
de phia parū / diligētes arguit. q̄nti-
lian9 / vbiq; fidel̄ custos v̄tutis / vbi-
q; viciozū host̄ occurrit / t̄c̄9 v̄tiq;
vt cū sc̄oto s̄r̄ q̄s d̄a nepos plutarchi
cui9 memit i p̄mo iuuenalis sic sc̄o-
tois platani quullaq; marmora da-
māt. **H**ic eū iquā sic asseie v̄nūsoz
ext̄n̄iare erroēs vt aurea videatur
secula reformare 7 deos ab humano

genere epulantes eius opera reuocatores/hominibus/contracta societate misere. **C**onsentiam facile latitatem extitisse quintilianum. et acumie et grauitate dicendi procedere. **A**t ille diligentior est. et quantum in rethoricas uicatur. tantum uincat in ethica Ipse quoque quintilianus in magnis et precipuis bonis / frugalitate durat. et in commendatione eius tantus est: ut vel solus possit sufficere **Q**uis tamen est qui non laudet? **Q**uis non eam necessariam credit? **N**e tamen a luxuriosis arguar auarus frugalitatis laudator. eam liberalitati credo et fateor coherere. **C**icero michi testis est. et iulius cesar et alij quos nemo tenacitatis insimulare presumat. **A**dversus hanc multa super dicta sunt. et liberalitatis officia ex libris officiorum facile innotescunt

Ut tamen liberalitatis ingenie facies denudetur. modus ille largiendi nobilior / et laudabilior est et absque pertraditione optimus: qui spem remunerationis excludit **S**i quidem ad retributionem dare a liberalitate alienum est / et consentaneum auaricie. **N**am fenerator. ut plerumque recipiat interdum aliquid prelargitur.

Hic. **H**. vocat **H**uncera que senibus diuisis ingentia mittis: vis te munificam gargiliane uocem **H**ordidij nichil est. nichil est te spurcior uno.

Qui potes insidias dona uocare tuas **D**ic audis fallax indulget piscibus hamus. **C**allida sic stultas depicit esca feras. **Q**uid sit largiri quid sit donare docebo. **S**i nescias dona gargiliane michi. **V**is ho-

minem uidere liberalem. vis ueram et fructuosam largitatem audire? **D**e flecte oculos ad eum qui uernibus scateus iacet in sterquilinio: et testa de fluente sanie de corpore radit. **A**udi quod loquitur uir iustus et timens deum. et recedens a malo. **N**on utique dicit cythara et lira et psalterium et sabuca. et omne genus musicorum in conuiuijs meis non dicit epulabar cotidie splendide. gustus pro oia culpa querens / sollicitudine multa conprehens unde conficerentur stercoza. aut uenter dissentus facile in libidines dispumaret. **N**on dicit iduebar purpura et bisso opere plumario / affectas / et in latracibus plexu petine serum / falsis inanis uite obduxit ymaginibus / et vestibulis fulgebam deauratis arcibus uarietate. **N**on dicit ad me confluebant undique medicamina. numi. balatrones. hoc genus omne. uenatores damosi. de uolozarij. mendaces hystiones uani et perasiti. edaces. meretrices dolose. tumigeruli. falsiloqui. et relatores. aut uocatores inanum fabulatum.

Non dicit leones. uersos alcham et simias. et huiusmodi monstra aut probra nature. **Q**uid ergo? **N**onne hec sunt quibus nostre etatis liberalitas illustratur? **N**unquid sine hijs largitas esse potest? **H**umerus inquit meus a iunctura sua cadat et brachium meum cum ossibus conteratur. si negaui pauperibus quod uolebant. si oculos uide expectari feci. si comedi buccellam meam solus et non comedit pupillus ex ea **S**i formosus peregrinus

et hostium meum non patuit viato
ri. **¶** Si desperi pretereuntem eo qd
non habuerit indumentum ⁊ abs
qz operimento pauperem. **¶** Si non
benedixerint michi latera eius. ⁊
de vellerebus ouium meorum tale
factus est. **¶** **V**trum tibi videtur
liberalior hic an anthoni⁹ qui libe
ralitati satisfacere posse nō credidit.
nisi gulam et totius luxure viā
procuraret? **V**ides ne quia multi
plia via potest auaricie suspicio fru
galiter deducari. **¶** **H**ospitalita
tis bonum commendat apostolus
p quod deo atqz officiōsi hospites
placuerunt. ut etiam angelos hos
picio recipere mererentur. **A**braham
descēdit⁹ in via viris occurrit. ⁊
exercēde liberalitatis optans gra
tiam angelos in hospiciū/humili
tate victos ⁊ preabus introducit.
Eis tamen inuentia gule nequa
q̄ opponit. nec vitulum quē de ae
mento tollit impendij⁹. ⁊ uo
rum arte fecit esse eroianū. **I**oth
quoqz luxurie punitores angelos/
deuotione bz gente in domū suam
egit. **E**t licet eis ad gulam aliam
de luxuriam nō seruitet. nil tamen
defuit caritati. adeo q̄t ut sodomi
taz furorū virgines filias q̄ hospi
tes mallet exponere. **C**ū in domo
thobie dies festus ageretur. uade
inquit ⁊ adue aliquos de tribu nos
tra timentes deum. **N**e qz diem
festū agi posse putabat nisi aliqū
ad domesticam cetum caritas adie
asset. **B**ed in hijs omnibus eadem
est ordinate dispositio caritatis.
Quos enī per viam descēdētes

aspexit abrahā. illis potiorē p̄stāe
auctoritate. q̄ in via mox lege sez
dñi gradiūtur. **E**t recte descēdētes
scrībuntur quos ad uisitationē et p̄
bendam materiam promerendi ad
conspicuum fidelis patrisfamilias
gratia destinauit. **D**ic ⁊ iste p̄mo
tabum suam agnoscat que dominū
sp̄cialiter agnoscebat. et in ea ipsa
illos cetens p̄ferret non quos san
guis aut lenocinia mundi exuani
ti commendant. sed quos diuinus
timor illustrat. **N**on utiqz ventilo
quos et vaniloquos? **D**ixit sanctus
asciuit. sed eos qui dei quē uolebat
ymaginem p̄ferēbat. **¶** **B**ed nū
quid dici festiuitas statum cetus.
aut opulētia eduliorū a gerēdis
pro more sanctū hominem retarda
uit? **U**tqz in ipsa letitia quiuantiū
inceptat⁹ a fratib⁹ hebreū quē ab
impijs percussū audierat. post solis
occubitū quia aīe nō licuit? p̄fect⁹
est sepelire. **N**ec uentus est offēsa
p̄ncipis. dum expletet officium ca
ritatis. **I**lli plane consimilis. qui in
se et sobole q̄ in hospitibus recipere
moluit. a conuibus luxuriosis in
signem iniuriam. **D**iscipuli quoqz
persuasionibus vsi sunt. ut dominū
volentem ire longius hospicio deti
nerent. et nobis hospitalitatis for
mam p̄scubentes exemplo uoce
runt eum uisqz sunt ei locum cēsis
se p̄sumū. quem postea agnouerūt
dominū in fractione panis. **A**lias
nāqz delicias nisi quas forte necessi
tas exigebat ei non legim⁹ fuisse
appositas. **B**ritānia q̄qz nra p̄dux
it albanū ab officio hospitalitatis

insignem qui seipsum maluit tyrā
 nozum exponere telis: q̄ hospitem
 que suscepit xp̄istianū. **Q**uid
 de fidelib9 loquor cum & infideles
 consueverunt eā aduersus hostes
 et pp̄rio periculo patroanari. quos
 infra quatuorū hospicio suscepisset.
Caminis enī traherebat notā quis
 que ante quintū diē hosti id est pe
 regino humanitate patroanū dene
 gabat. **A**uctores quidē acrone ob eā
 tate hospitib9 exhibēdā hostis dice
 batur at̄ique quē modo peregrinū
 diem? **C**ui q̄sque fucie i human9.
 de iure at̄iquo iniquus est. **D**edarāt
 hoc legū tabule. et titul9 iuris. qui
 est statutus dies cum hoste. **Q**ui ve
 ro humanitatem exhibet hospiti. &
 caritatem implet: nichil eorum sub
 trahit. que ratio promittit exponi.
Effundit quidem in hospites viscē
 ra sua. s̄ memor officij si discretus
 est. ad turpia nō ipellit. nec urget
 quempiam in id i quod se nollet ur
 geri. **E**st itaq; i hospitem peregrini
 num omnis humanitas. et sobria li
 beralitas exercēda. et indigene gra
 tiam hospiti pleniorē referre debet.
 tenaci beneficia memorā peregrini
 nus. **H**anc quoq; gratiā nec aduer
 se religionis. nec precedentis inini
 titie titulus perimit. **N**am & beatus
 gregorius. neocæsariensis episcopus
 cum urgete tēporis & procelle agul
 tia in alpib9 interceptus in fanū ap
 pollinis qui ibi ab indigenis colaba
 tur diuertiss̄ & a sacerdote loci licet
 pphano officiosissime exceptus ess̄
 hospicio. memor officij & hospiciū.
 appollinem quem suspenderat a res

p̄nsis & ludificationibus animatū/
 sacerdotis p̄cāb9 relaxabat. **D**iqui
 dem apud eusebiū cesariensem in ec
 clesiastica hystoria potēt hec pleni
 us inueniri. **E**oq; referēte constat q̄
 sacerdos queculus beatū gregorium
 prosecutus & agēs aduersus eum
 ingratitude & exprobrās huma
 nitati sue iniquo potēte esse repensū.
Hanc a sancto viro ad appollinem
 suum epistolā reportauit. **G**rego
 rius appollini. **P**ermitto te redire ad
 locum tuū. & agere que cōsueuisti.
Cum ergo p̄dolo sacerdos epistolā
 reddidisset. solutus demon respōsis
 more solito ludificacōe cepit. **V**nde sa
 cerdos amirat9 illi9 maiestātē cuius
 serui humiles possūt eā sic dijs gē
 tium ipare: & v̄bo suspēdere & tor
 quere. **A**cepto appolline suo. sequēss̄
 gregoriū adhesit ei. factusq; est disci
 pulus xp̄i q̄ sacerdos appollinis fue
 rat. ita i fide & religioē p̄fecit. ut b̄to
 gregorio credat̄ i regimie neocæsari
 ensis ecclē successisse. **E**t sic q̄d sedu
 litas hospiti/humane p̄ns. deinde
 salubrit̄ remunerata ē. **P**ostrema
 et si vrb̄itate i hospites exercēte a
 pud ethiōs regula nulla ess̄. b̄tus
 b̄ndictus i capitulo de hospitib9 fru
 galē humanitate nōmō religiose. sed
 eā conuē & vrbane videt̄ exp̄mē.
Ho enī q̄ i libro cōsuetudinū cysterici
 ensiū apud plerosq; legit̄ & tenet̄:
 qd̄ ad duos articulos sp̄cat hospita
 litatē istituēde ab oi auilitate ne di
 cam humanitate alienū est. **N**i ta
 men verum est hoc in tante p̄fecti
 onis cōsuetudinib9 inueniri. ut nec
 carnes apponatur hospitibus. nec

propter eos aliquid ematur. ai et
ipa ieiunia ppter hospite pfectio sol
uat. 7 in multis de rigore suo pluri
mū indulgeat caritati. **E**thicy quo
q; in eo fide li9 et fanuliaty9 videtur
insistere. Vtuti. q; statuit. vt ea que i
tus sūt hospitibus hylari modestia
apponantur. q; domi nō est. 7 ha
bet vianus ematur. **C**adiderim sa
cus esse. 7 pfecty9. vt seipam paulu
lum virt9 soluat. modesteq; desipi
at. **N**ā 7 in loco desipere. ut ait ethi
cus interdū dulce est. 7 tam virtuti
consentaneū. q; humanitati. **A**ugus
tin9 quoq; 7 iheronim9 ad hāc tem
pūnetia multa pponunt. **D**ed 7 be
atus gregori9. electionē cuiusdam
quasi auari reprobat. eo q; audierat
ipm ad caritatē domui sue exercitiā
nemine inuitasse. **N**ec tamē credi
derim q; tātus pater luxuriosū cōui
uiū velle instrui inuitatis. **Q**uis ex
go ambigit auariā frugaliter pos
se cōdūm. **A**ut quis audebit abra
ham loth. tobīa et iob. auariāe na
ta respergere. **B**eati iob de scrip
tionem audisti. nūc si vis audi quō
marcus relius describit antonūm.
Ingredientes inquit ipm offendunt
temulēto sopore profligatū. totis p
cordijs stertent. ructuosos spūs ge
minare. p̄clarasq; cōtubernalēs ab
omnib9 spōdis trāsuerfas incubare
et reliquas arātiacere passim. q; tū
exanimatē terrore ab hostiū aduen
tu p̄cepto exātate antoniū cōnabā
tur. nomē inclamabāt. frustra terui
tibus tollebat. blādus alix ad au
rem. alle vehementi9 inuocabāt. nā
nulle etiam seriebant. **Q**uatum ai

oim vocem tactūq; cognosceret p̄xi
me cuiusq; tollū amplexu petebat.
neq; dormire exātatus. neq; vigila
re ebri9 poterat. sed semisompno so
pore inter man9 centuriōnū cōabit
natūq; iactabatur. **H**ec quidē aut va
ra fuerūt. aut veri similia. **N**ichil
enī hys neq; credibil9 fingi neq;
vehementi9 exprobrari. neq; mani
festius ostēdi potuit. **I**n sūma ergo
aut v̄tuti insistendū est. aut de glo
ria desperandū. **G**loria siquidem a
lunde non prouenit.

Capitulum de amumquartum
Que nichil ad glām stultuosi9 ē lau
de 7 fauore bonoz 7 maxime scrip
toz. 7 q; turpium familiaritas nō
tam prodest quā obest. 7 q; vno hū
ficio vel dicto gloria propagatur.

Interest sane inter cupidita
tē glōrie humane 7 cupidi
tatis ardozem. **N**ā licet p
dices sint vt qui humana glōria nō
nūū delectātur. etiā cōminari ardē
ter affectēt. tū qui verā licet huma
naz laudū glōriā cōcupiscūt. tunc
opam hū iudicantib9 nō displicere.
Refert enī plurimū. quis/ai/ 7 vñ
de placeat. nec ē ab eo laudari glō
sū. ai9 familiaritas ignominā red
let. laus vni9 studiosi multū p̄ferat.
7 sufficit ad glōriā et multoz sep̄
cōmendatio infamiam peperit. **I**n
rethoricas locus est celebris a con
uiciū morumq; similitudinem indi
cat et ab ea amicitia 7 cōmendatio
nis manare originem sep̄ proditū
est. **N**olo inquit sapiens ab hys
laudari: quorum laus vituperium
est. nec ab hys culpam vereor 7

quorum criminatio laus est. **C**ū ergo
 hystriones mimi. parasiti & huiusmo-
 di ineptie hominum nichil/iudice vita/
 laudabiliū probent. nōne perspicue
 desipientie est/illozum ut quis ful-
 geat auaripari fauorem. qui sordi-
 bus obsiti sunt. & quorum gratia
 nisi per turpia acquiri non potest.
 huiusmodi monstris hominum am-
 plissimum patrimonium pompeij
 & fere totius orbis opes contulit mar-
 cus antonius & tū eorum p̄conijs
 non clarescit s̄ eo sordidior occurrit
 posteritati. **S**i vni9 sapientē. si scrip-
 toris egregij grāz meruisset/ aliq̄d
 celebre illi9 manasset ad posteros.
Virgili9/marcelli aera magna
 virtutū merita perpetua^e glām/et
 poetica licentia fidē peruerteret hysta-
 rie didonem licet pudiciſsima fuerit/
 hospitiū quē ex rōne tēporū videre
 non potuit incesto amore/ persuasit
 posteris fuisse corruptā. **N**isus & eu-
 rial9 nrām nō attigissent etate? nisi
 eos obliuioni diuina maronis car-
 mina subduxissent. **I**mplet adhuc
 p̄missi fidē/ & noia eorū situ nō pati-
 tur aboleri. **V**iuite felices si q̄d me
 a carminā p̄nt. **N**ulla dies vnq̄ me
 mori vos eximet euo. **¶** Quid est
 ergo q̄ q̄ scurrarū viliumq̄ manā
 p̄iorum ignominie / tanto sumptu
 conducant gratiam/honestis viris
 peritq̄ et maxime scriptorib9 pla-
 cere non appetunt? **N**unquid suas
 ineptias transmitti volunt ad poste-
 ros. **I**gnotus esset lualius nisi eū
 epistole senecę illustrarent/laudib9
 cesareis plus virgilius & varus lu-
 tanusq̄ adiecerūt q̄ imēsū illud era-

riū quo urbē & orbē spoliavit. **N**e-
 mo prudētia itachi/aut pelite vires
 agnosceret. nisi eas homerus diuio
 publicasset ingenio. **V**n̄ nil michi
 videtur cōsula9 viro ad glāz p̄perā-
 ti. fideliū fauore scriptoz nichil stul-
 ti9 q̄ captare tigelliū qui nec suam
 potis est redimere famā. **H**ūt autē
 multa in morib9 bona de qb9 multi
 bñ iudicāt q̄uis ea multi nō habe-
 ant. & quo ratioza eo p̄darioza sūt.
 per ea ergo nitūtur quidā ad glāz
 ad imperiū. ad dominationē. **Q**uis
 quis at sine cupiditate glorie (qua
 reuertur hō bñ iudicātib9 displicere)
 dñari atq̄ imperare desiderat etiam
 per aptissima scelera querit pleni9q̄
 obtinere quod diligit. **P**roinde qui
 glām concupiscit. aut vera via inni-
 titur. aut certe dolis & fallacijs cō-
 fedit. volens videri bon9 esse quod
 nō est. et ideo virtutes habēt/mag-
 na vires est cōtempnere glām. qz con-
 temptus ei9 in consp̄u dei est. iudi-
 cio aut non aperitur humano. **I**n
 laudatorib9 aut suis q̄uis parump̄-
 dat q̄ cū laudant? nō tamē perump̄-
 dit q̄ eū amat. nec cogvult fallere
 laudātes. ne decipiat diligentes.
Ideoq̄ instat ardentē. ut potius
 ille laudetur a quo habet homo q̄c
 quid in eo iure laudatur. **Q**ui au-
 tem glorie contemptoz/ dominatio-
 nis est audax / bestias superat. si-
 ue crudelitatis vicijs/sive luxurie.
Tales quidem teste magno pa-
 tre augustino romani fuerunt.
Nam cum eorum vicia perarantur.
 gens nulla de terioz / cum virtu-
 tes? nulla potioz inuenitur. **A**lias

tamē gentes nō crudeli dominio s̄
māfucto subiugauerūt impio. 7 qd̄
moderatio acq̄siuit: aut crudelitas
aut luxuria p̄didit. non enim ep̄is
timationis amissa dominationis
cupiditate caruerūt. sed hui⁹ vicij
summitatem. 7 quandam quasi ar
tem nero cesar p̄m⁹ obtinuit. Cui⁹
tanta fuit luxuries vt nil putatef
ab eo vile metuendum. tanta cru
delitas / vt nil molle habere crede
retur. si esset ignotus. Nemo eo
gulosior. nemo cautozum 7 hystio
nū simulūq; magis gaudebat con
sortio. nemo luxuriosior. Hi quibz
vt se vendicaret a cultu et liberalita
tis ymagine. nullam vestem bis in
duit. Quis tamē a deo perditus
est vt ip̄m laudet? Demostenes
anteq̄ virtus eius eloquiū innotu
isset. cultus operosioris dicitur ap
petisse nitorem. sciens qz purpura
causidici vendit. At postq̄ noticiā
7 famam assecutus est eloquentiē:
toga contentus est / dicens se velle si
bi a se / potius q̄ a nitore vestiū / aut
cultu exquisito gloriā constare.
Omnis aristippum de cui⁹ colore et
status et res. Quolibet indutus ce
leberima per loca vadit. Quē enī
pprius attollit honor / vilitas ali
ena non deprimat. Emendicatum
laudis videtur esse suffragium:
quod ab extraneis pendet. Profe
cto vnius egregie virtutis titulo
quisq; daretur: q̄ splēdidissimo lux
uriē indumēto 7 omnilenoānio va
nitatis. ¶ Cum ergo virtus om
nis a se polleat. iusticia datus eni
tesat. huius rei / temistodles testimo

nio est 7 exēplo. Qui cū saluberti
mo consilio athenienses in classem
migrare coegisset. per se q; rege 7 co
pijs ei⁹ grecia pulsio / tuinas patrie
in statum pristinum reformatet 7 o
pes / clandestinis molitionibus ad
p̄nāpatum grecie capescendū nutri
ret / dixit in cōāone se habere rem de
liberatione sua prouisam / que si soz
toretur effectum nichil mai⁹ aut po
tēt⁹ pplō atheniensi futurū asseruit
sed eā vulgari non oportere. postu
lans aliquē dari cui tacite exponeretur.
Et ergo datus est aristides. vel
vt alijs placet aristoteles et si sup
putata tempis ratio iudicet temis
todlem 7 aristotlem reuocō nō fu
isse. Is autē postq̄ cognouit eū vel
le incendere classem laedemonioz
que subducta erat apud gitteum.
vt ea consumpta dominatio maris
ipsis cederet. processit ad aues et re
tulit temistodlem. vt vtile consiliū
ita minime iustum animo voluere
¶ Vestigio vniuersa contio clamat
id q; iustum non est minime expe
dire. eumq; iussit desistere ab incepto.
¶ Dic ergo edicto auuum antela
ta est iusticia prudentie. ymmo et
non esse prudentiam. sed potius
calliditatem. cui iusticia aduersa
tur. Zaleucus vrbe lodensium a
se saluberrimis atq; vtilissimis le
gibus munita. cum filius eius ad
ulteri⁹ crimine dampnatus scandū
ius ab eo constitutum / veroq; o
culo priuari debuerit. ac tota aui
tas / in honorem patris / necessi
tatem pene adolescentulo vt re
mitteret. aliquādiu repugnauit.

Ad vltimum populi preabus euic-
tus. p̄us suo exuto. deinde filij oca-
lo / vsum videndi versq; reliquit
Ita supplicij modū debitū legi red-
didit equitatis amnicabili tempe-
ramento. se inter misericordē patre
et iustum legistatorem p̄tū. **N**ō
ne memoria talium fidelij inheret me-
tibus auditorū q̄ si nebulonū aluis-
sent exeatum aut mutatoria vesti-
um / ipite multitudinis aspectib; in-
gessissent? **A**ge quid solonis prudē-
tia meruit? felicitatis inquit iudex /
dies vltim⁹ est / et appellationis ho-
norē sapienti confirmat rogus / si q̄
de reū iniuria debetur fortune phaz
solus cōsecrat finis. **I**te. **N**ichil hōi
metuendū. nisi ne pham finis exclu-
dat. **U**nde cū ex amias quēdā gra-
uiter merentem videret; p̄duxit i ar-
cē. hortatusq; est vt p̄ oēs subiecto-
rū edifiāz p̄tes oculos arcū ferret
Deinde cogita nūc team inquit.
q̄ multi lucus sub hys tectis et o-
lim fuerint et modo versentur et in-
sequentib; sculis sint futuri. et mis-
te mortaliū iōmoda tanq̄ propria
deslere **Q**uia si recte intēdas v̄bes
nichil aliud sunt q̄ humanarū da-
diū miserāda conseptā. **R**ex eadē
ille subtilis iudicij / quem fecit anc-
toze valerio traditū sibi dyadema
prius q̄ capiti imponeret recentem
pannū diu considerasse atq; dixisse
o nobilem magis q̄ felicem pannū /
quē si q̄s penitē cognoscat; q̄ mul-
tis sollicitudinibus et periculis et mi-
serijs sit refertus. ne humi quidē ia-
centem tollat. **A**ristophanes quo-
q; nō oportere inquit in v̄be nutri

te leonem. **H**in autē alit⁹ sit. obsq̄
ei p̄uenit. **M**onet enī vt p̄apue no-
bilitatis / et p̄tati ingenij iuuenes
refrenentur. nimio vero fauore ac p̄-
fusa indulgentia parti / quo mln⁹ po-
tentiam obtineant ne impediatur
quidem / qd̄ stultū et inutile sit / eas
obretare vires quas ip̄e foueris.
Aristoteles quoq; calisthenem au-
ditorem suū ad alexandzū mittēs
hortatus est. vt cum eo nūq̄ aut iō
audissimeloqueretur. quo scilicet
opud regias aures. vel silēcio tutos
vel sermone esset acceptior. **A**t ille
dum alexandzū p̄sica salutatioe ex-
ultantē obiurgat; et mores ei⁹ stu-
det componere / vita priuatus est.
Ite aristoteles de semetipso in neu-
trā parte loquēdū esse dicebat. qm̄
laudare se vani et vituperare stulti ē.
Agegilonis cum aduersus repu-
blicam laeacedemonioz ortā seditio-
nem de nocte comperisset. leges li-
gurgi continue abrogauit. que de
indempnatis supplicium sumi veta-
bant. **C**omprehensis autē et inter-
fectis fontib; e vestigio easdem res-
tituit simul vtrūq; p̄uidens ne sa-
lutatis ai aduersio. vel iniusta esset.
vel iuste impediretur. **H**annibal
nauali p̄elio vict⁹ / timens amisse.
classis penas dare / offensam auer-
tit astucia. nam ex illa infelici pug-
na prius q̄ nunq̄ mali domū vene-
rie. vnū ex amias misit cartaginē
qui curiam ingressus quesuit stati-
an cum romanorum copijs que su-
peruenerunt. oporteret dimicari.
Denatu vero acclamāte oportet /
dimicauit iqtē nūq; et superatus est /

nō relinques eis liberum ut damp-
naret factū/ quod ipsi iudicauerant
faciendum **S**ergius leonius/ pso-
cratis/ & cōplurimum magni ingenij
virozum/ pceptoz/ ea innocentia
dixit: ut centesimo & septimo āno
interrogatus quare tā diu vellet in
vita manere. quia nichil inq̄t habe-
o quod senctute meā accuset **H**oc
credo accidisse ex grā: & multa peti-
tia litterarū/ quibus etate sua p̄sta-
bat adeo ut p̄muis in conuentu pos-
tere ausus sit/ qua de re/ quisq; audi-
re vellet **V**nde & ei in templo de/ fia
appollinis vniuersa grecia statuum
ex solido auro posuit. cum ceterozū
ad id temp⁹ auratas collocasset **O**c-
currit multa huiusmodi q̄ laudis
vere poterūt prestare materia. si q̄s
antiquoz nāstredicia. vel facta stra-
tegeminata & strategematia qua-
q; recenseat **C**eterz quia strategem-
matum sepe mentio facta est. & res
noīs nō vsq; quaq; cunctis inotuit.
valerius maxim⁹ strategeminata
sic diffinit. ut dicat. quia est pars
calliditatis egregia & ab omni rep̄-
hensione procul remota. an⁹ opa/
quia appellatione dix apte exp̄mi
possunt/ greca p̄nūaatione stratege-
mata appellantur **P**roprie tamen
strategeminata sunt. que ad rem p̄-
tinent militarem. nam et ab eo di-
cuntur stratilates **Q**ue vero contra
pprie appellationis notam/ ad res
alios pertinent **J**ulio frontino tes-
te strategeminatica appellantur **D**is-
tat enim strategeminaticam a stra-
tegemate. quomodo genus differt
a specie. **R**edit iterum publius

clodias. ut ipsius pauca subiciam.
quozum vel mīmū dixisse maius ē.
& stultius ad gloria q̄ fuisse qd
faciunt/ qui seipos cūscerant ob in-
anem laudis amorē **A**it ergo **D**ū
ficiū accepit dando/ qui digno dedit
Feras/ nō culpes. qd imitari nō po-
tes **C**ui plus licet q̄ par est. plus
vult q̄ licet **C**omes faciendus in via
p̄ vehiculo est **F**rugalitas est nuse-
ria timoris boni **H**eredis fletus/
sub p̄sona risus est **F**urore sit sepius
lata patientia. **I**mprobe neptimū
accusat. qui iterum naufragium fe-
cit **P**rimū altericādo veritas amitti-
tur **P**ars beneficij est quod petitur
si ato neges **I**ta amiciū habeas ut
posse iniuriā fieri putes **V**eterē ferē
do iniuriā iniuras nouam. **N**ūq̄
periculū sine piculo vincatur **N**eces-
se est ut multos timeat. quē multi-
timēt **P**ostremo vel tenui virtutis
iudicio siue in verbo siue in ope fa-
ma protenditur/ & virtute relicta q̄
tullibet sumpt⁹ nō tam gloria q̄
ignominiam parit.

Capitulum de amumquintum
Honestatem aut solam aut p̄re ce-
teris exp̄tendam. et in ea tota libe-
ralitati locum esse p̄cipuum/ & con-
tra auariciam glorie plurimum ad-
uersari. &

Faut autem gloria que est
ut acroni placuit/ frequē
fama cum laude: a radice
virtutis oritur et ipsius lumine dū
taxat illustratur/ ita ignominia. cō-
fusio. et si quid aliud de deat a vicio
trahit originē & p̄uētū **D**icit ei ā
sola honestas bonum sit. ut stois

quibusdam placet. sicut precipuum est
 pro ceteris expectandum / sicut asserunt
 poripathetia. Hoc usqueque indubi-
 tum est. quia nichil expectandum ad-
 uersatur honesto. laudantur cetera
 et non insipienter optantur. ut bo-
 na valitudo. clarus sanguis. re-
 rum copia. sed nichil horum tur-
 pem. aut inhonestum hominem / sa-
 cit esse laudabilem. **¶** Diquidem
 de valitudine bona vites. de viab9
 temeritas. de temeritate violentia.
 de violentia stimulus ultionis. qua-
 si odij et belloz fax accensa inflam-
 matur. sequiturque iustitiae contemp-
 tus. legum preuaricatio. et conuul-
 sio iniqua publica status. **¶** Clarus
 sanguis elatione parit. potentia affec-
 tat. coarctat inferiores. pares pre-
 nit. superiores habere dedignatur. la-
 q̄tur gradia. tot9 tumet. alto mag-
 noz sanguine. t̄p̄ fecerit ipse aliqd /
 p̄p̄ qd nobilis esse debeat sui ime-
 mor. eoz q̄ retro ee videt obliuiscit-
 tur. et se in anteriora sine cultu vtu-
 tis iudicialis trasonis imitator ex-
 dit. **¶** Inq̄t ethicus. malo p̄ tibi sit
 terribis. **¶** Dumō tu sis. **¶** Ecce simul.
 vulcanoz arma capestas. **¶** Et te
 site simile pducatur achilles. **¶** Nolo
 t̄n ut i iuria sua dicit noster symo-
 nides opinet. **¶** Attauis q̄t̄ edit9 re-
 gib9 et capitulinis genosior. et mar-
 tellis et omnib9 ad podium spectati-
 b9 et quasi a puriorib9 et feliciozib9
 ouis exclusus euiperit. germanis et
 vterinis. ut ei attestant lōge nobili-
 or est. **¶** Crediderim facile quicqd sui-
 cetū et defecationis nature in massa
 generis eius ab initio extitit. in ip-

sum ut quasi gentis sue stella p̄sul-
 geat confluisse. **¶** Sed vero fetulena9
 et obscurus resedisse i germanis / et
 vterinis. letatur tamē sicut i claudis
 te illi9. sic in p̄a abiectio. ne no-
 bilitate generis cum res exegerit ex-
 causa cognationis prohibeantur. cū
 finitimis m̄monio copulari. **¶** Ces-
 set ergo simonides / reges et p̄fides.
 p̄napes tribunos. centuriones. et p̄-
 mos puincia9 / sua mediocritate et
 tenti. nitatur v̄tute sua / nichil in of-
 ficij legitimis vile ducat. aut ig-
 nomiosū et culine si res exegerit
 nō dedignatur habere memoriā. et
 periaā exercere. et voluit. qz aialia
 muta nō generosa putat quis nisi
 foras. **¶** Nepe voluerit. sic laudamus
 equū facili cui plurima palma. **¶** Fer-
 uet et exultat rauto victo rā arco.
¶ Sed venale pecus corinchi posteri-
 tas et hircini si rara iugo victoria se-
 dit dominos precij mutare iubentur.
¶ Exiguus / triuoz trahit oppredi-
 a collo. **¶** Diquide nobilitas sola ē ac
 qz unica v̄tus. ergo generositas et
 clari sanguinis lumē. et si ea mag-
 num quid esse per se symonides glo-
 rietur. nichil aliud sunt q̄ morum
 manifestatio. glorioza quidem si bo-
 ni fuerint / ignominiosa si mali.
¶ Hoc tamē v̄num meo iudicio quic-
 quid ille sentiat bonum habet gene-
 rositas. et necessitatem indiat pro-
 bitatis. **¶** At rerum copia nunc aua-
 riciam accendit. nunc in exitum et
 exterminium sui / luxuriam instru-
 it. huius ingeniosa gula est. hoc
 ad preda strepitumque lucra suffra-
 gia vertit. ut sit venalis populus

venalis curia patrum. **H**ec vires sol
uit et utrumque sexum frangit in vene
rem. legibus et nature ipso reluctatur.
Hac abrogat. extinguit et sepelit.
Hac infatuat. enervat et subvertit.
lex ergo ipsi non est et ei natura fere
ociosa et ebria est. **Q**ucit se natura non
iuenit. **O**mnibus ergo scorta placet/
fractisq; eneeum corpore gressus / et
laxi cingens. **E**t tot noua noia vestis.
Queq; vitium querit. **D**icitur vna in hac
dnatione luxurie inueniantur vna vel
mulieribus similes. nature tamen aut le
gi obtemperantibus. **E**x hijs patet quod
nec valitudinis. nec generositatis.
nec copie. laus prima est. sed virtutis
cuius hec instrumenta sunt. et ideo ap
petenda. **D**iquidem non deest natura que
virtute aut solam aut fere per cetera
expetenda. ei non expetenda fuisse in
strumenta. **I**n 20q; rectius videtur sen
tire paripatheticis. quod cum virtute suis
fateantur ad exercitium agendorum
egere instrumentis / ipsa quoque ista
menta. **E**t si propter aliud fatentur
expetenda. **P**ropterea tamen placet sibi
virtute sufficere ad beatitudinem. nec
ego eos erroris arguo. sed expedi
torem dico per instrumenta virtute.
Ceterum ut alias dixisse memini
cum omnis virtus graciosa sit. libera
litas gratissima est. eo quod plurimum
prodest et certe ubi facultas deest. ef
fundit viscera. id est proprium largitur
affectum. **A**lioquin quomodo iuxta apos
tolu in eo caritas manet. qui pulsa
te necessitate proximi mentis visce
ra claudit. **C**ontra ingratisimum est
et odiosissimum vitium quod necesse est pro
dest alijs. nec affectu. **H**ec est auo

ritia / latentium indagatrix / luctuorum /
manifeste prece audissima vorago.
neque habendi scilicet felix. et cupiditate
querendi miserama. **Q**uid non mortu
lium peccata cogit auri sacra fames.
herophile / vna vitium / auro distaxit.
sua philippo vendidit gratia liberta
tem. **E**t in ipsam valerius max
imus hijs exemplis inuchitur. **C**um
ad modum locupletis l. munitione ba
silio / falsum testamentum quidam
in gratia subiecit / eiusdemque con
fitemandi gratia potentissimos aui
tatis nostre viros. **M.** crassum et
quinum horensium. quibus muni
cus ignotus fuerat. tabul heredis
inseruisset. quod euidens fraudis erat
tamen uterque pecunie cupidus francozic
alieni munus non repudiavit. **Q**ua
tamen culpa quod leniter retuli. lamina as
tre. ornamenta fori quod scelus vidi
tate debuerant in honesti luctu capi
tura iustitiam auctoritatibus suis tex
erunt. **V**erum aliquanto maiores
vires in quinto cassio exhibuit. qui
in hispaniam sillium et albinu pu
tinu occidendi sui gratia / cum pug
nibus deprehensos / quinquagies
sexterium ab illo. ab hoc sexagies
partis dimisit. **A**n ne dubites si al
terum tantum daretur / iugulum quo
que suum equo animo illis fuisse pro
biturum. **C**eterum auaricia ante om
nes vicijs septimuli peccordia posse
dit. qui cum gay graeci familiaris
fuisse. caput eius abscondere et per
urbem pilo fixum fere sustinuit.
quia opimus consul auro ipsi repen
sum edixerat. **D**unt qui tradant
liquato plumbo eum cauatam prece

capitis quo ponderosius esse explesse
 fuerat ille sediciosus. bono perierit
 exemplo. diētis tñ scelestas famēs/in
 has vsq; iactis iniurias/esurire nō
 debuit **O**dijs merita septimuli aua
 ricia. tholomei autem regis cypzo
 tum pzosequēta usu. nā cum anxys
 foridib; magnas opes corripuisset.
 ppterq; eas periturū se videret. & i
 deo omī pecunia imposita nauibus
 in altum pzoessisset vt classe pfoza
 ta suo arbitrio periret & hostes pda
 carerent. nō sustinuit mergere aurū
 & argentū. sed futurū neas sue pmi
 um domū reuexit. **P**roculdubio hic
 nō possedit diuicias. sed a diuicijs
 possessus est. **T**itulo rex insule/aio
 pecunie miserabile mācipium. **H**ec
 valerius **V**ed possunt etiā nequi
 ora auaricie inueniri exempla **P**iq
 dem pphie oculos/auaritas excaui
 uit/ & pecunia corruptus apostolus
 dñm innocētem auaricē tradidit
 didit manibus impiorū. potest qui
 dem de turpi verbis: sed nō satis.
 quia deformior est & turpior. q̄ vt
 ore humano possit exponi. **I**deoq;
 & est auaricia studiosius de diuā
 da: quia tenatus inheret ab yma
 gine vtilitatis/ & perniciōsius nocet
 ab exterminio caritatis **I**nde est q̄
 ridiculam & miserandam cum seni
 bus contraxit familiaritatem. vt q̄
 minus egent auidius cōcupiscant/
 & quo rebus sunt atius caritū: eas
 partius ministrent vtilitati. **N**am
 & manus in iuuentute porrecta ad
 dandum: in senectute contrahitur. &
 que in iuuentute contracta est. aut
 nūq; aut raro in senibus dilatatur.

Cum vō eis beneficio nature/ liber
 tas viāna imineat seipos vano ti
 more miserrime subiciunt seruituti.
Niquidem diogenes ait. **I**ndi
 gena nature fortunam non timet.
Beatus quoq; iheronimus. **S**trā
 dis inquit exultatio est anime/ cum
 paruo contentus fueris. mundum
 habere sub pedibus/ & omnem eius
 potentiam. epulas libidinosas/ & ea
 pzopter que diuāc comparantur.
 vilibus mutare abis & grossiori tu
 nica cōpensare. **H**ec quidem lauda
 bilita sunt. si non fiant ad famam.
 sed ad conscientiam que omnia eq̄
 nimitē portat. **V**t enim ait veno
 phon. **C**ōscientia iusti scit maledic
 ta contempnere. vsus ergo rerum
 laudabilis aut culpabilis est/ rerum
 dumtaxat differentia **V**nde diaspe
 nis. **P**ecunia profuso deus/ auaro
 supplicium est **F**ugienda sunt inquit
 macrobius omnibus modis. & ab
 scindenda igne & ferro. totoq; artifi
 cio sepanda/ lāguor a corpe. iperici
 a ab animo. luxuria a ventre. a ci
 uitate seditio. a domo discordia & in
 cōmune a cunctis rebus intemperan
 tia. **¶**

¶ Capitulum de aium sextum.
De quatuor fluminib; q̄ de fonte
 libidinis oriuntur epycurus. faciūt
 q; diluuium quo fere mundus mer
 gatur & de aquis contrarijs & de
 vesibus esau. **¶**

¶ **Q**uidem hec vniuersa cō
 curunt vt ostendatur quie
 tum statum in rebus publi
 cis a puatis nisi a fonte sapiēcie qd
 qd sentiat epycurus puenire nō posse

Macrobius
 2

Hanc enim esse ortum deliciarum
vberimū superius dictum est de quo
quatuor virtutum flumina oriuntur
E diuerso et epyureorum ortus fonte
suum habet libidinem quod et ipse par
titur in quatuor flumina que irrigant
vniuersam hanc vallem lacrimarum et
miserie. in quam eicitur est exul. qui
quod libuit quod quod licet facere pre
elegit **E**t quod quasi unus est
amor habendi quo ad sufficientiam
reum copia queritur. in quo auaritia
laborat. propter licitum possidere vel
scire. At vero luxurie lenocinia dif
fundit. et defluit in varias volupta
tes dum ad tranquillitatis et leticie
gaudia tendens aspirat. Tertius vi
tes colligit. quibus tueatur nature li
bertate. et cuiusuis molestie propul
sare possit iniurias. et cum viribus habu
dauerit. prosilit in odibile tyranni
dis venam. Quartus ab appetitu ce
lebritatis et reuerentie. dum eminentiam
querit. fallaciter intumescit. Hec
sunt quatuor flumina que infundunt
et arant eunt orbem. et de fonte puer
se voluntatis scaturiunt. qui sedem ha
bet in imo et originem contrahit a
luto vanitatis. Cum autem excreue
rit. diuersos ex se pariunt riuos et
quasi intumescuntibus aquis diluuij
mundum obzunt. animantia perimunt
et sic omnia delent. ut terra videri
possit in solitudinem redigenda. nisi
quia paucae id est octo animas re
surrectionis scilicet filios domini
archa conseruat. Hii sunt vtiq; quos
ex omni carne dominus preelegit. Ve
tumptamē qui sunt in diluuium aqua
tum multatum ad eum non appropi

mabunt **E**t quidem amor quomodo
di de quo predictum est. has quasi
mare altum fundit aquas et inua
lescente malicia velut kataractis ce
li apertis. varias pluit dominus in
augmentum diluuij delinquendi
occasiones. permittens. ut subtrac
ta gratia. qui in sordibus est sordet
at amplius. et quem proprio com
mittit arbitrio quasi vascens fene
stron quod appetitum quomodo si tempo
ratus sit. dicam esse culpabilem. aut
copiam rerum sufficientem. aut letici
am mentis. aut naturalem libertatem
amorem. aut emendandi mentum ducam
in amine. sed nichil istorum quod pollicetur
affert. eo quidem modo quo queri
tur et tranium potius operatur effectus
Hec autem omnia bona sunt. si eis
doante gratia recte filius aduersus
carnem luctans et sanguinem. et a patre
gaudij et exultationis benedicendus
vritur et eisdem quasi florido frugife
ro et iocundo induitur indumento.
Si vero sanguinem et stater carnalis
quod contempnes matris gratie fami
liaritate. hec omnia motum indumenta
vsurpet. nec frugiat. nec decet. nec
pascendo reficiunt. Et hoc est forte
quod vestes esau placuisse scribuntur in
iacob et eis ante non vsus. aut oda
rem suauitatis dedisse patri non scri
bitur esau. nam dum bonis abutitur
sensibus integris. gratia esse non potest
Ergo vana bonorum species nes
saciat. nec letificat. nec liberat. nec
exaltat **P**orro aduersus luxuriam
auaritiam et cenodoxiam. quedam
superius dicta sunt. Vinum affecta
tio quodammodo hactenus mansit

intacta. Que si libertatis et celsitudinis videatur offerre suffragium. a veritate utriusque perniciosius abduat errantem. Hec est enim que perniciosissimam induat pestem. et tyrannidis procurans ortum. compagem quictis et pias qua nichil salubrius est molitur extinguere. **D**iquidem hec flumina caritatem extinguunt hys quibus vita negatur. In hys tantalus laborat in fabulis circa societate. et primo applicat degenam in hys aquis increpare sibi. **D**itentes igitur ad aquas inuitas oppositas. que a spiritu pfluunt absque commutatione gratis accepturus a gratia vinum et lac. Quare inquit appetit argentum non in panibus et labore vestrum non in saturitate. **A**udite audientes me et comedite bonum et delectabile in crassitudine anima vestra. non utique in illa. in qua delectationem non habet anima. sed caro. In illa in qua recalcitrauit dilectio. increpatur impinguitur. dilatat. sed in qua benedicitur filio. ut in rore supuenientis gratie et pigue dinc liberi arbitrii voluntate dei prudenter intelligat. poterit impleat. toleret pacietur. **H**ec itaque impugnantur et dulces aque sunt. et que alias omnes tempant. quia hys salugine eorum absorbit lignum cruce. et dulcorant eas. et sapientie celestis infusio. casta in salute animarum et sanctitate. fecit esse potabiles. **H**ec quoque liberat et totum tyrannidis iarsum impediunt. aut premunt. aut puniunt. **N**on ergo vane iures. sed veritas liberat. in equitate consistens. et licet vanitas promittat liberationem. vere

liberi nequaquam sunt nisi quos filius liberauerit. Tu nature gratie et glorie distingue libertate et inuenies nulla eorum de vanitate contingere. nec tibi conditio magis setuilis occurret. quam tyranni. **S**i enim ubi spiritus domini ibi libertas. miserrima profecto seruitute deprimatur quem spiritus nequa exagitat.

Capitulum decimum septimum. In quo tyrannus a principe differat et de tyrannide sacerdotum et in quo pastor. fure et mercenarius ab invicem differunt.

In quo princeps differat a tyranno dum reuolueret auctore plutarcho institutio traiani superior dictum est. et que principis sint officia aut reipublice membra diligenter expositum. **V**n factis et partibus poterit innotescere que e regione dicenda sunt de tyranno. **E**st ergo tyrannus. ut cum philosophi depinxerunt que violenta dominatione populum premit. sicut qui legibus regis princeps est. **P**orro lex donum dei est. equitate forma. norma iusticie. diuine voluntatis ymago. salutis custodia. vnio et consolidatio populorum. regula officiorum exclusio et exterminatio viciozum. violentie et totius iniurie pena. **H**ec autem aut violentia aut dolo impugnatur. et quasi aut leonis immanitate vastatur. aut draconis supplantatur in fidijs. **Q**uoamque autem modo id fiat planum est gratia oppugnari. et deum quodammodo prouocari ad prelium. **P**riniceps pugnat pro legibus et populi libertate. tyrannus nil

actum putat nisi leges euacuet et
populū deuocet in seruitutē **Y**mago
quedā diuinitatis est p̄nceps. **Y** ty
rān⁹ est aduersarie fortitudinis et
luciferiane prauitatis effigies **D**i
quidē illū mutatur q̄ affectauit se
dem ponere ad aquilonē **Y** similis
ēē al̄tissimo. bonitate tamē deduc
ta **D**i enī bonitati studeret esse con
formis. nequaquā potētie aut sapien
tie gloriā precepe moliretur. remu
nerādi tamē auctoritate aspirauit
fortasse cōsequari **Y**mago diuini
tatis p̄nceps / amād⁹. venerād⁹ est.
Y colēd⁹. tyrānus prauitatis yma
go. plerūq; etiā occidēd⁹ **O**zigo
tyrāni iniquitas est. **Y** de radice tor
cata mala ⁊ pestifera germinat et
pullulat arbor / securi qualibet succi
denda **N**isi enī iniquitas ⁊ iniusticia
caritatis exterminatur / tyrānidem
paruaſſet. pax secura ⁊ quies p̄petua
a in eū populos possedisset. nemo
q; cogitaret de si. ub⁹ p̄ducēdis **E**s
sent etiā sicut magn⁹ pater augusti
mus testis est. ita regna q̄ta ⁊ anti
ca pace gaudentia. sicut in composita
ciuitate / diuerſe familie / aut i eadē
familia / diuerſe persone **A**ut forte
qd̄ credibilius est oīno regna nō es
sent. que sicut ab antiq; liquet hyl
toris iniquitas p̄ se aut p̄sumpsit.
aut extorsit a domino. **Y** **E**t qui
dem non soli reges tyrānidem ex
ercent. **P**riuatorum plurimi ty
ranni sunt. dum id virium quod ha
bent in vitium effertunt. **N**ec mo
ueat. q; reges / tyrannis / visus sum
foāſſe. quia licet rex dicatur a rec
to. quod p̄ncipem decet / tamen

appellatio ei⁹ ab vsu cadit etiā in
tyrannum **I**nde est illud **Q**uo po
tuit populus quenq; p̄ducere liber
ascendi. supraq; nichil nisi regna re
liqui. **E**t illud **S**pes michi pacis
erit dexteram tetigisse tyranni **E**t
si officium / contra officium **Y** recte
viuendi regulam dia licet / senten
tia vnius / omnium aperit officia.
p̄mo viā tyrānozū **P**hotinus is
est / a quo **Y** ipsi possunt nō imerito
appellari photiniani. p̄m⁹ in mon
stris pelles domus id est inter alia
portenta egipti / imundicia ⁊ crude
litate insignis. qui pompeium leto
dampnari ausus. aut p̄uus mores
tyrannorum sucta p̄sumptione
exp̄imens ait **I**us **Y** fas multos
faciunt tholomee nocētes **D**at pe
nas laudata fides cum sustinet inq̄t
Quos fortuna p̄mit. satis acce
de deisq;. **E**t vole felices / miseros
fuge. s̄p̄dera terra. vt distant vt flā
ma mari. sic vtile vato **D**ceptoz
vie tota perit. si pendere iusta ⁊ in
apit. eueritq; arces / respectus ho
nesti. libertas seclerū est q̄ regna in
uisa tuetur **D**ublatus q; mod⁹ gla
di / facere oīa seue **N**ō ipune licet
nisi cū satis / exeat aula **Q**ui vult
esse pius / virtus **Y** sūma potestas
Non vident. semper metuet quem
seua p̄debūt **E**rgo respectus ho
nesti et iusti / nimus est aut nullus
in facie tyrannorum et siue ecclēsi
astica siue mundani sint. omnia pos
se volunt. contempnentes. quid po
tentiam antecēdat hanc ⁊ sequatur
Vtrūq; tamen hoc persuaderi vel
lem; diuinum nondum exp̄iāſſe

indium. quo p̄migenis ⁊ senūū
 eorū inflatū est / qđ quia noluctune
 cū possent. inflatū est / ne possint eā
 am iusticie obteperare / cū volūt. **Nā**
 ⁊ p̄zouerbio dia solet. q: qui non
 vult cū potest. nō utiq; poterit cum
 volat. **Huius** verbi ⁊ magnus basili
 us auctor est. **Rogatus** enī a mu
 lierula. vt p̄ ea p̄ncipi intercede
 ret. cartā eius accipiens sic scripsit
 p̄ncipi. pauperula hec accessit ad
 me dicens me posse apud te. **Si** er
 go possum? oñde. **Et** dedit mulieri
 cartam. **Quæ** abiens dedit eplām
 p̄ncipi. legensq; eam p̄ncipes re
 scripsit hec. p̄pter vos o pater sane
 te volui mulierule misereri. sed nō
 potui pro eo qđ erubitis subiacet.
Dāctus vero rescripsit ei siquidē vo
 lens nō potuisti bene / vt ai q; se res
 habet. **Si** autē potens noluiisti. du
 cet te xp̄s ad indigentium choꝝ /
 vt quando volēs / non possis. **De**
 organo suo quo semp̄ electis adest
 ventas / nequaquā defuit? **Nam** is
 b̄rcui p̄ncipes idē imperiali indig
 tiōe temptatus. ductus est inter cap
 tiuos vincatus. vel pena sua satisfaci
 ens iniuste opp̄ressis. **Oratione** ta
 men basilij post sextū diē. de abduc
 tione liberatus est. descendente sig
 no imperiali sicut vir sc̄s optauit
 rat. **Ita** q; ⁊ tyranni nōic rex ⁊
 ec̄ouerso interdū p̄ncipis nōie tyrā
 n̄ appellatur iuxta illud. **P̄ncipes**
 tui infideles socij furum. **Et** alibi.
 p̄ncipes sacerdotū cōsiliū fecerunt
 vt ihm dolo teneret ⁊ occiderent. qđ
 utiq; iusto legis iudicio debuerat li
 berari. **Nā** ⁊ in sacerdotio inueniū

tar qđ plures id totā agentes ambi
 tione / ⁊ omnibus artibus eius / vt
 sub pretextu officij suā possint tyzā
 nidem exercere. **Habet** enī ⁊ res
 publica impioꝝ caput ⁊ membra
 sua / ⁊ quasi aulib; institutis / legit
 time reipublice nititur esse confoꝝ
 mis. **Caput** ergo eius tyzannus est y
 mago dyaboli. **Anima** heretica. sc̄s
 matia sacilegi sacerdotes. ⁊ vt v̄
 bo plutarchi vtar / p̄fecta religio
 nū impugnantes legem dñi. **Coe**
 cōsiliarij impij quasi senat; iniq̄ta
 tis. **Oculi.** aures. lingua. man; in
 crimis. iudices ⁊ legis. officiales i
 iusti. **Man;** armata. milites violen
 ti. quos acero latroēs appellat. **Pe**
 des qui in ipsis humiliorib; nego
 cijs p̄aptis domi ⁊ legitimis in
 stitutis aduersantur. **Hec** quidem
 oia possūt a superiorib; facillime cōp̄
 hendi. **Michi** vero nō debēt idig
 ni sacerdotes. si et in eis fatear inue
 niri posse tyzannos. **Alioquin** quoz
 sum est illud p̄phetiā? **Fili** homis
 p̄pheta de pastorib; isrl. **Propheta**
 ⁊ dices ad eos. **Hec** dicit dñs
 de; **De** pastorib; isrl qui pascebant
 semetipos. **Nōne** greges pascebat
 a pastoribus? lac comedebatis. la
 me opiebami. ⁊ qđ crassū erat occi
 debatis. gregē autē meū nō pascebat
 Qđ infirmū fuit nō p̄solidas tē. ⁊ qđ
 egrotū nō sanastis. qđ fractū ē nō
 alligastis. qđ abiectū / nō reduxistis.
 qđ pierat nō requisistis. s; cū austeri
 ta te ipabatis eis ⁊ cū potētia. ⁊ dis
 p̄se sūt oues mee eo qđ nō ess; pastoe ⁊
 fā sūt in deuorationē oim bestioꝝ a
 gri. ⁊ disperse sunt. **Quid** sibi aliud

adesse docet ezechielis hec interpretatio
¶ **U** i reprobatio nisi pastoribus abesse
que adesse debuerant. et adesse que
abesse oportuit. **P**ropterea hie dicit
dominus. **E**cce ego ipse super pastores
et requiram gregem meum de manu eorum
et cessare eos faciam ut ultra non
pascant gregem meum. nec pascant ampli
us pastores semetipsos et liberabo
gregem meum de ore eorum. et non erit
ultra eis in escam. **N**onne tyrannidem
sacerdotum videtur exprime manifestam.
¶ **U** vitam illorum depingere que in omnibus que
sua sunt quecunt. et que ihesu christi sunt post tergum
faciunt. **¶** **D**iquidem non meum. sed alienum est. et profecto intemperate veritate
ora aulicorum. quo apud familiares altissimi iter
pastorum. mercenarium. et furem. differentia manifesta prescribitur.
Bonus enim pastor animam suam ponit pro
ovibus suis. **C**uius si queris officium. apud iam dictam prophetam
invenies. **E**cce ego ipse requiram oves meas. et
visitabo eas sicut pastor visitat gregem suum in die
quando fuerit in medio ovium suorum dissipatarum.
Educam eas de nube et congregabo de caligine. inducam
eas in terram suam. et pascam eas in montibus israel.
in rivis et in cunctis sedibus terre. in pascuis vberum
in montibus excelsum erunt pascua earum. requiescent
in herbis virentibus. et in pascuis pinguibus pascen
tur super montes israel pascam eas. et accubare faciam.
quod perierat requiram. quod abiectum erat reducam.
quod confectum fuerat alligabo. et quod infirmum
erat consolidabo. et quod

*Dona sup pastor
Mercenarius et furem*

pingue et forte custodiam. **H**ec enim diligentia qua gregibus debet
in vigilare pastores. **¶** **Q**uod autem subiungit. et pascam illas in iudicio
et iustitia. ei utique respondet quod promissit. sed cum austeritate im
patis eis. et cum potentia. **D**escriptum est enim quia pondus et pondus. mensura
et mensura. utriusque abominabile est apud deum. **A**pus homines tamen
qui negotiationem exercent gradibus videtur esse prudentis. sed tamen illi
cite. que calliditas et dolus est. si alio pondere vel mensura. sua distrahant
et alijs content aliena. **A**t in plato ratio exigit equitatis. ut quod alijs
imponit onus. ipse proferat. et quod docere voluerit. opere studeat
adimplere. **H**oc est enim in iudicio et iustitia pascere. et non in austeritate
et potentia imperare. **¶** **Q**uod utique faciunt qui humeris hominum alligant
onera gravia et importabilia. digno autem suo contingere recusant.
¶ **U**nde sequitur. **E**t cum purissimam aquam biberetis. reliquam pedibus
vestris turbabatis. et oves mee hijs que conculcata pedibus vestris fue
rant pascabantur. et que pedes vestri turbaverant hec bibeant. **P**ro
pterea ecce ego ipse iudico inter vos pingue et macilentum. pro eo quod lateribus
et humeris impingebatis. et cornibus vestris ventilabatis. omnia infirma
percora donec dispergerentur foras. **¶** **M**ercenarius autem oves quidem
vol speare pascat. sed quia omnia facit ad pream. si lupum videat irruentem. dimittit
oves et fugit. quia non pastor. sed

mercenarius est. nec quidem ouium. sed
 luci cura habet. **C**anis utique mu-
 tus latrare non valens. ut vel clamo-
 re et tumultu / lupum absterreat veni-
 ente. siquidem eum timet qui tempora-
 lium diripit facultate. et eum non atten-
 dit qui animam cruciaturus est in ge-
 hena. **C**ecus siquidem est ad grandi-
 a. et que nullius sunt perhorrescit.
De his inquit **D**e prophetis insi-
 pientibus qui sequuntur spiritum suum
 et nichil vident quasi vulpes in de-
 sertis prophete tui israel erunt. non
 ascendistis ex aduerso. neque opposi-
 istis murum pro domo israel. ut stare-
 tis in prelio in die domini. **N**ichil enim
 in eis libertatis est. ut mundi potes-
 tati obloquantur. nichil virtutis.
 ut veritate in periculis tucantur **I**n
 omnibus lucrum. in nullis aut pauas
 querunt salute animarum. dum in suis
 obtineant. dum ad ambitionis aut
 auaricie succedat votum. eorum que cisi-
 ti sunt iactura contempnitur **F**iat pax
 in diebus eorum. sint fetose oues. bo-
 ues crasse. promptuarum plena abies.
 et vasis onusta mensa. in amiratio-
 ne intuentium splendeat. varie et pre-
 tiose suppellectilis operosus cultus.
 abundet. honorentur et volantur a
 turbis. dicentur visitentur a subdi-
 tis. in muneribus. sit denique liberum im-
 pure et sine nota facere quicquid li-
 bido dictauerit **A**d singula dicant.
 euge euge. ut iuxta increpationem
 prophetica / luto absque palcis linisse
 pacis indurati pariete videantur / qui
 precipiente domino fuerat fodendus
 ut ueret. et abhominaciones pesti-
 me a domo domini disperirent **H**is

sunt qui consueunt puluillos sub capi-
 te vniuersae etatis cervicalia suppo-
 nentes. ut capiant animas. **E**t lac
 comedant. lanis operantur ouium.
 et quasi in sompni negligentie vel
 audacie induxerunt **F**ur autem con-
 uincatur ab operibus suis. quia non
 venit nisi ut furem **E**t occidat. et mac-
 tet **E**t perdat. **I**nimicus utique perni-
 ciosus et apertus qui nec rem pasta-
 ris habet nec speciem. et nec ad lucrum
 pascit. sed suum lucrum reputat. eam autem
 occidit **P**astori itaque debetur amor.
 quia diligit / mercenario patientia
 quia videtur amante imitari. **F**uri
 vero non debet ecclesia nisi penam
Si sciret paterfamilias qua hora
 fur veniret. vigilaret utique et non si-
 neret perfodi domum suam. **V**ocem
 pastoris audiunt oues et sequun-
 tur. vocem mercennarij interdum au-
 diunt. sed cum qua non vadit ad
 vitam. sequi contempnunt / vocem furis
 aspernantur. horrent et fugiunt.
 quia in manu eius vident **E**t in ore
 audiunt opera mortis **D**iquidem non
 modo fur est **E**t latro. sed lupus ca-
 pax. sequipeda leonis. qui rugiens
 aruit querens quem deuoret. **Q**uis
 ergo illum non repellat aut saltem
 fugiat. qui ad hoc ouile ingreditur
 ut mactet et occidat? **U** **S**i quis
 inquit episcopatum desiderat bonum
 opus desiderat. **N**ed nescio quo pac-
 to res in contrarium versa est. ut cum
 oes fere desideret episcopatum. cum quod
 appetunt adepti fuerint. ois mar-
 cent. aut quod turpius est in vani-
 tatis opibus occupatur **Q**uanta tur-
 catur ambitionis / volui quidem supius.

sed ut res se habet plene non potuit
explanare. et pfecto q̄ inutilit̄ mul-
ti videntur in gradu optato/ referre
difficilius potero. **U**num tamen
scio quia non ea auditate curat.
ut pro alijs animas ponat qui for-
tune munuscula. vel quod rectius
dixerim gratie dei temporalia do-
na. in hunc tamen concessa vsunt ut
promerentur eterna. recusant in
necessitate fratribus erogare. **H**ac
tamen eē pastoralis officij forma.
p̄mōstravit tam exemplo q̄ ver-
bo pastorum p̄ncipes. **E**rgo tanto
currentes ambitu mercenarij prope-
rant aut fures fieri. Bene tamen
agitur cū ouibus q̄ illius custodie
demandantur. q̄ eas vel ad p̄au pas-
cat. **N**ā et i ipsis mercenarijs/ gra-
dus 7 differētie sūt. **T**axat quidem
oēs retia in captivā. s̄ hij in capti-
vā reū 7 animaz/ illi res piscatur dū
taxat q̄cepto p̄ncipio animaz. **E**t sepe
turbat oīa. quo piscandi ad votū v-
berior succedat occasio. **H**abebis va-
riam supellectilē/ et cresci ut diat̄ fa-
cultates/ apud eos q̄ p̄dicat̄ paupe-
rem xp̄m. 7 qz suis nō coguntur si-
p̄dij militat̄/ euāgelizat̄ ut come-
dat̄. 7 euāgelizat̄ sup̄dij abutūē.
Calix quidē in quo ioseph angua-
ri p̄suevat̄ i sacri sui ore revoluūt.
s̄ nō descendit in manū. **I**ngua siq̄
dē sacerdotis calix ē ei⁹ q̄ in veritate
est. et p̄figuratioē noīis interp̄ta ē.
saluator mūdi. instituit̄ ut vaticine-
tur abscondita/ et fidelium mentes pa-
tet eo spū quo repleti discipuli v̄bū
fidei et salutis eructantes in iudea. e-
briz reputati sūt. disp̄sates granū

stumēt̄ qd̄ in terrā cordis sui cadē-
rat. et iam in castitate eloquij eoz
fructum plurimū domino germina-
bat. **A**lij quidem sine euangelio de
euangelio viuūt. et bene si viuunt
tantum ut non luxurientur. **H**os
vix mercenarios dixerim. qui nō la-
borant ut manducant. sed sine labo-
re nō manducare quod necessitatis
est. s̄ oīari et luxuriant de siderant.
Omnib⁹ q̄dem q̄ pastoris exer-
cent officium gratia debetur et reue-
rentia/ et qui xp̄istum quacūqz rati-
one annūciant. 7 luctum faciunt.
cum sua tamē 7 pro sua utilitate/
animarum pastorib⁹/ et salutis dis-
p̄satorib⁹ aggregētur. sintqz ami-
ci. sint et venerabiles et patū leten-
tur honore. 7 si mercenarij sūt mee-
cede sua me nūq̄ p̄uabūtur auctore.
Utinā sit i istis qui v̄bū dei loqua-
tur q̄ edificat̄ eccl̄iaz dei vel ad luctū.
Nō inuideo lucto si opa antecēdūt.
Qui vero sic inhiat̄ lucris ut q̄ xp̄i
sunt vniuersa q̄ceptat̄. et si nec he-
resim doceant. nec contentionibus
eccl̄esiam scindāt. nec pastoris. nec
mercenarij digni sunt. nec honore
nec nomine. **N**on loquor de lega-
tis. **E**ccl̄esiam romanam que p̄nc-
auctore deo et nutricula fidei et mo-
rum est. et non potest ab homine iu-
dicari. neqz argui celesti p̄uilegi-
o munita. relinquo intactam. **N**ec
enim credibile est. q̄ ea cōmittere
presumant. vel dignentur. que de
iure gentilium in presidibus p̄uoi-
q̄az et pro consulib⁹ id est legatis
cesaris constat esse illiata. **Q**ua er-
go ipudētia hoc attēptare audeat

discipulus crucifiri / vicarius petri
 pastor aiatum quod vigete in fideli
 um discipulus vicarius impatoris
 sub officio consulis rector corporum
 psumere no audebat. **V**na repe
 tendarum ex superioribus liquet et tam
 institutis legum q̄ hystoriarum exem
 plis seculo nro innotuit. et q̄ nisi
 in causa escalenti et potulenti iudicia
 a prouincialibus accipere non lice
 bat. ita tamen vt accepta nequaquam
 cederent in muneris ratione. Quis
 ergo cecidet q̄ patres eccie. iudices
 orbis: et vt dicam clarissima lumina
 mundi. diligant munera. sequatur
 retributiones. prouincias conuati
 ant. vt exantiant. loculos exinaniant
 alienos. vt suos solident. ver
 bis prediact paupertatem et criminibus
 ad diuicias propeter. bono
 rum spualium dampnet comeraa.
 vt cu eis dum taxat in talibus con
 tra here liceat. id agentes vt omni
 bus sint terrozi. amentur a nullo
 quietem doceant. vt faciant taxas.
 humilitatem indicant. et simulent.
 vt vendicent fastum. aliena pulsantes
 et suam fouentes auariciam.
 dicantes largitatem. tenacitati in
 sistentes. et vt pauca loa huius am
 fractas et volumina spaciose coplec
 tar. cu sceleratis et flagitiosis oib9
 ponentes poratione aut flagicia vendi
 cantes insolidu vt videatur conaliu
 vanitatis. iniqua gentiu synagoga
 coica malignantiu. in quoz manib9
 iniquitates sut. et dextera eozu reple
 ta est muneribus. **A**bsit vt hoc
 quis q̄ audeat suspicari. nec cadat in
 que q̄ tantu scel9. vt ponat os suu

in celu. et p̄m q̄ no sut putenda de
 nudet Omnia eoz alba sunt et de co
 ra. nichil in eis est qd canino moesu
 pateat. aut sania. vt satyriaris aut
 posticam vercatur. **S**i tamen hec
 quispiam presupserit ei vno validis
 simo respondeatur argumeto. cui re
 sistere et p̄tradicare no audebut ocs
 aduersarij nostri **Q**uo inq̄ Opera
 in q̄ que ipsi faciunt. testimoniu phi
 bent de eis **S**i locu queris. effectiu
 quo de cause sinceritate costet atten
 de **C**ui9 eni opus bonu est ipsum
 quoq̄ bonu est. **S**i auctore eu qui
 ait **A** fructibus eoz cognoscetis eos
No ei potest arbor mala fruct9 bo
 nos facere. aut couersim/arbor bo
 na malos fruct9 **P**ossitp eis / si q̄s
 tamen est. qui eis p̄sentiat detrahē
 dum plura pponi. sed in defensione
 eoz hoc vnu sufficiat. **C**ostat eni
 quia apostolorum oportet adorare
 vestigia. et illos esse vt patres hono
 randos. colendos vt dnos qui eozu
 possident sedem et imitatur vitam.
Illos poa9 hec pagina respiciat qui
 plumis vestiuntur pensilibus / in sa
 turitate disputat de ieiunijs / et qd
 verbis astruunt / operibus destituit
In arui eunuchi regine ethyopum
 clausis oculis scripturas loquuntur
 et lectitat. et eum qui sicut ouis ad
 occisionem ductus est. et os suum
 coram tondente se no aperuit respi
 cere dedignantur. aut nequeut. nec
 discipulum veritatis interpretem
 donec descendant ad aquas quib9
 mundentur ab operibus mortuis de
 dignatur colligere **V**tiq̄ licet serpa
 luntiu insideant rotis et pennatorz

animalium impetu/ perferantur. lin-
gua eorum autem de superioribus disputave-
rit. terra lingit. nec scripturas intel-
ligunt. quia cor eorum non aperit sci-
entiam domini. qui aperuit sicut in ac-
tibus apostolorum scriptum est cor ludis
purpurarie. ut audiret ea quae diceban-
tur a paulo. quae fidelium/ humili obe-
dientia mandatorum. **¶** Disputatio de
verbosa deum timentibus innotescunt
¶ Fur autem quis sit duplici ratione
colligitur. Nam ille qui de conversa-
tione terrena/ per superbiae scalam am-
bitionis et vitiorum gradibus innitente
in ovile ascendit. christo contempto id
est neglecta recta via et plana simio-
sis amfractibus luminaria suffodit.
aut parietum iuncturas irumpit.
aut per tegulas infusus illabitur.
aut profecto fur est et latro. Qui vero
christo aperiens hostium id est carce-
ra vocante ingreditur. et postmodum
sub umbra pastorem efficitur perse-
cutor id est spoliat. occidit.
et perdit. fur indubitatus est. Tu
vide in quo gradu ponendi videan-
tur quibus non sufficiat divini iuris-
dictionis tondere et de voce peccatis/ nisi
si secularium legum imploret auxilia
et officiales principum facti. ea commi-
tere non verentur quae facere alii qui
libet publicanus et tubescat. Interim
voluptati serviet aut avariae et qui
eos elegerunt. vel admiserunt in custo-
diam sui/ depopulatur et permittit. mo-
temque eorum desiderant. quos foueri
oportebat in carne et spiritu. **¶** Tenet
profecto memoriter illud prophetiam
**Ecce constitui te super gentes et regna
ut euellas et destruas et disperdas**

et edifices et plantes. **¶** Quae ergo pla-
tata iuvenant nituntur auellere. ut
edificent sibi domum domini in muniti-
bus manuum. aut linguae aut obsequii.
a eos substituatur explantatis quos
elegit affectio carnis id est aut geni-
tos a se aut sibi ab alijs carnaliter
genitos. **¶** Immensum hic aperitur opus
et via calamo dilatatur. sed subsisto
partes artificialis qui publicas aspec-
tibus ingeruntur. **¶** Si quis autem hic quip-
pam diu durus calumpniatur. si ea
quae a patribus dicta sunt legent. mi-
chi facile veniam indulget. **¶** Si enim
tyrannus secularis iure divino et hu-
mano perimit quis tyrannum in sa-
cerdotio diligendum censeat aut to-
lendum? **¶** Quod si istud videtur acer-
bum/ illum qui non nisi vera loque-
batur et dulcia/ in patrocinium aduo-
co beatum gregorium. qui acerbius
ista prosequitur. **¶** Et ut cetera tacuimus.
hoc ipsis omnibus notum est. qui
a sacre prelati debent quod cum ipsi de-
linquent tot mortibus digni sunt.
quos ad subditos perditionis exem-
pla transmittunt.

¶ Capitulum de amonitione **¶** Mi-
nistros dei esse tyrannos et quid ty-
rannus et de moribus gaj caligulae
et neronis nepotis eius et exitu v-
triusque.

¶ **M**inistros dei tamen tyran-
nos esse non abnego qui
in utroque primatu scilicet
animatum et corporum/ iusto iudicio
suo esse nolint/ per quos punien-
tur mali et corrigentur. et exercita-
rentur boni. **¶** Nam et peccata populi faci-
unt regnare propositam et sicut regum

testatur hystoria de factis sacerdotum
in populo dei tyranos induxit. **P**
quidem primi patres et patriarche/vi
uendi ducem optimam naturam secu
ti sunt. **D**ucefferunt duces a moyse
sequentes legem et iudices qui lege
auctoritate regerant populum et eos
dem fuisse legimus sacerdotes. **T**an
dem in furore domini dati sunt reges.
alii quidem boni. alii vero mali. **D**e
nuerat enim samuel. et cum filii eius
non ambularent in vijs suis. sed aua
ritiam et imundiciam sectarentur. po
pulus qui fortasse et ipse metuerat.
ut ei tales processerant sacerdotes. a
deo quem contempserat sibi regem/
extorsit. **E**lectus est ergo saul. regem
tamen iure predicto id est qui filios
eorum tolleret/ut faceret aurigas.
et filias ut panificas fieret et focarias.
et agros et predia/ut ea pro libito
distaberet seruis suis/populumque
totum seruitutis premeret iugo. **I**de
tamen christus domini dicitur est. et tyran
nidem exercens regnum non amisit
honorem. **I**ncaussit enim deus timo
rem omnibus. ut cum quasi minis
trum domini cuius quodammodo gestabat
ymaginem veneraretur. **A**mplius
quidem adiciam. etiam tyranum gen
tium reprobatum ab eterno ad mortem/
ministra dei sunt. et christi domini appella
tur. **U**nde propheta. **I**ngredietur por
tas babilonis duces. videlicet tyranus
et dicitur. **E**go enim mandavi sanc
tificationis meis. et vocavi fortes me
os in ira mea. et exultantes in glo
ria mea. **E**cce quia sanctificatos vo
cat meos. et presas. non quod sancti es
sent. sed domini aduersus babilonem im

plebant voluntatem. **A**lias quoque
Ecce ego adducam iquit nabuga
donosor seruum meum. et quia serui
uit michi bene apud thyzum. dabo
ei egiptum. **O**mnis autem potes
tas bona quonia ab eo est a quo sa
lo omnia et sola sunt bona. **P**otenti
tamen interdum bona non est aut
patientis sed mala/ licet quo ad uni
uersitatem sit bona. illo faciente qui
bene videtur malis nostris. **D**icit e
nim in pictura fuscus aut niger color
aut aliquis alius per se consideratus
indecorus est/ et tamen in tota pictu
ra decet. sic per se quedam inspecta/
indecora et mala/ relata ad vniuer
sitate bona apparent et pulchra/
eo omnia sibi adaptate cuius omnia opa
valde sunt bona. **E**rgo et tyranus potestas
bona quod est. tyranide tamen nichil est
per se. **E**st ei tyranus a deo proesse homi
nitatis abusus. **I**n hoc tamen malo/ mul
tus et magnus est bonorum usus. **P**otest
ergo non in solis principibus esse tyranide
sed omnes esse tyranos. qui commissa desup
pitate in subditis abutuntur. **P**otest
si potestas accedat sapienti. qui rerum
omnium nouit et habet usum. omnibus bo
nis grata est et omnibus utilis. **S**i
vero cadat in insipientem. et si bonis
quibus omnia cooperantur in bonum
mala esse non possit. molesta tamen
ad modicum temporis est. **N**am tam
utrisque contingere. manifestum est.
licet exigente malicia temporis nos
tri/ qui in nos flagellum domini iugiter
prouocamus. et malis id est insipien
tibus sepius concedatur. **Q**uid e
nim in rebus humanis romano imperio
potestatis potest vlla memoria recordari?

Di temporum series ab urbe condi-
ta reuoluatur. illud inueniuntur ma-
li gessisse frequenter. Quis enim
gais caligula augusti tercio succes-
sore tetrior aut immanior preter ne-
ronem. qui antecessores et successo-
res omnes turpitudine vite et inou-
ditis flagitijs superauit? **H**ic autem
caligula omnium flagitiosissimus.
tantum rexit. aut potius torisit im-
perium. ea quidem crudelitate ut
proprie inuidens felicitati. de con-
ditione suorum temporum queren-
tur. eo quod nullis insignirentur cala-
mitatibus publicis. **I**lle siquidem
ortu suo pacauerat scuta. qui dele-
re venerat conditionis et mortis im-
perium. **V**icet enim hec immensitas
pauis ascriberetur augusto. christo
tamen pauis ascribenda est. qui ci-
uis romanus iudicatione census as-
scriptus est. regnante augusto. **D**i
quidem euangeliorum et hystoria-
rum ueridica relatione constat. qui
a sub eo natus est auctor ueritatis pa-
cis. deus homo. uirginis filius
christus. cuius eterna dispositio
ad ueram pacem. et felicitissimi reg-
ni beatitudinem descripsit electos.
cuius aduentus multis pronuncia-
tus est et patefactus iudicijs. **N**am
ut orosius refert cum cesar iulio in-
terfecto. ex apollonia rediens urbem
ingrediretur. hora citater tercia / re-
pente / liquido ac puro sereno / arcus
ad speciem celestis arcus / orbis
solis ambiit. et hoc octauo idus ia-
nuarij die qui dicitur epiphaniarum
creditur accidisse. quo cesar primu-
iam portas sopitis finitibusq; omni-

bus ciuilibus bellis clausit. et au-
gusti adeptus est nomen. opicem
dedicans imperij. ut penes unum
doeretur summa rerum et potestatu
esse quam monarchiam nominat greca
Refert ite hystoriographus quod cum a si-
alia rediens receptis legionibus a po-
picio et lepido / triginta milia seruiorum
dominis restituisset. et omnia supiora
populi debita donanda. litteratum etiam
monimentis adhibitis sensuisset. **I**n
ipsis diebus fons olei largissimus de
taberna meritoria per totum diem de-
fluxit. illum manifeste utique adesse im-
perio nuncians. qui seruos dyaboli
peccatores / iusto dei dominio subde-
re uenerat / et pauperum miserem. **C**um
ergo a facie christi silerent omnia. et tan-
tas miserationes altissimi obstupes-
ceret mundus. summa rerum et potestatum
in tercia ab augusto / caligula tradite
Cuius ferocia. ut breuius liqueat / ex-
clamasse fertur. utinam populus roma-
nus unam tantum ceruicem haberet.
Et quia hostis decrat. magno et in-
credibili apparatu / profectus est hos-
tem querere otiosisq; uiribus germa-
niam galliasq; perueniens in ora occi-
danti circa prospectum britanie substi-
tit. romasq; reuersus est belli defici-
te materia. et nullo expleto negotio
nisi quod belinum britanorum regis si-
lum quem pater expulerat cum pau-
is in ditionem accepit. **I**nfes-
tissimus quidem iudeis exiit. et sa-
cra ierosolimorum loca prophana-
ti. et statuis repleti iussit. et se co-
li ut deum. **P**ilatam iudee presi-
dem tantis uarantibus angoribus.
ut sua se transuerberans manu.

malorum compediū / mortis celeritate
 quesierit. **P**ozores quas caligula
 primū stupro polluerat dampnauit
 exilio. et post omnes simul exules
 iussit occidi. Ipse autem a suis pro
 tectoribus occisus est. **I**n secreta
 eius inuenti sunt duo libelli conti
 nentes lectissimorum nomina cui
 um quos morti destinauerat. eratq;
 inscriptio alteri? gladius alteri pu
 gno. **A**rcha quoq; ingens multiplici
 um venenorum inuenta est quib; dau
 dio cesare iubente / demersis. maria
 ipsa / magno piscium exiis protestan
 te / traduntur iseta. **S**uccessit autē
 aulo caligule / daudio tamen interpo
 sito / nero cesar. rerū uiciorūq; succes
 sor / primo transgressor. petulantiam. li
 bidinem. luxuriā. auariciam. crudeli
 tateq; scelere quouis exerauit. **C**es
 te namq; orosio p̄titus petulantia /
 omnia pene italici et grecie theatra
 plustrans. assumpto etiam uarij ves
 titus de deore. census id est uornia
 nes. acharistas. tragedos. et auri
 gas sepe nisus ē supasse. **I**bidini
 bus quoq; tantis exagitatus est.
 ut ne a matre quidem vel sorore. ul
 la re cōsanguinitatis reuerentia ab
 stinuisse referatur. **D**iuū in uxorem
 duxerit. ipse a uiro ut uxor acceptus
 sit. **L**uxurie tam effrenate fuit. ut re
 tibus aureis piscaretur funib; pur
 pureis. frigidis et calidis lauaret un
 guentis. **N**ullam uestem bis indu
 it. nec unq; min; mille caruas con
 fecisse traditur iter. **D**eniq; urbis
 rome incendium / voluptatis sue
 spectaculum fecit. per sex dies sep
 temq; noctes ardens ciuitas regi

os pauit aspectus. **H**ocera quadzo
 structa lapide / magniq; ille ueterū
 insule / quas discurrens flamma ad
 ire nō poterat / magnis machinis
 quondam ad externa bella prepa
 ratis labefacte atq; inflammate
 sunt. ad abditorū mansiones bus
 tozumq; diuersoria infelici plebe cō
 pulsa. **Q**uod ille ex altissima illa
 mecenadiana turre prospectans. le
 tiff; flāme pulchritudine ut aiebat
 tragico habitu helesfeles oīa sonat.
 sacerdotales p̄nos ciuitatis in qua
 solis splendor uolitur decantabat.
Auaricie at tam p̄rupte extitit. ut
 post hoc incendiū urbis quā se augus
 tus ex latētia a marimozēā reddidit
 se iactauerat. neminem ad reliqui
 as rerum suarum adire permisit.
Cuncta que flammē quoquo modo
 superfuerat ipse abstulit. census cen
 tenamilia sexteraum annua / a sena
 tu cōferā sibi imperauit. **M**urimos
 senatorum nulla ex tante causa bo
 nis priuauit. **N**egotiorum om
 nium / sub una die / tormētis quoq;
 adhibitis / omnem penitus censum
 abstulit. **C**rudelitate autem rabie
 ita effrenatus est. ut plurimā sena
 tus partem interficeret / cquestum or
 dinem pene destitueret. **H**ec ne
 paritadijs quidem abstinuit matre.
Statrem. sorore. uxorem. ceterosq; om
 nes cognatos. et p̄p̄inuos sine he
 sitatione prostrauit. **A**nxit hāc mo
 lem facinoris eius temeritas impi
 etatis in deum. **N**am primus rome
 p̄p̄istianos supplicijs et mortibus
 affecit. ac per omnes prouincias
 p̄p̄i p̄secutione extruāri impauit.

Assumq; nomē extirpare conatus
beatissimos xpi aplos petru cruce.
paulu gladio interfecit. **N**ox acer
biffine miseram auitate/oboerte un
diq; oppressere dades. **N**a subsequē
te antipno tāta vrbī pestulencia in
cubuit. vt triginta milia funerū in
rationē libitinae venirent. **H**atā
nica deide dades e vestigio accidit.
qua duo p̄cipua oppida magna/ā
uū soaozq; dade ⁊ cede direpta s̄t
Preterea in oriente magnis arm:
nie p̄uincijs amissis romane le
gionces sub iugū parthiam misse e
greg; syria retenta est. **I**n asia tres
vrbes hoc est laodias ierapolis. co
lose. terremotu ceciderūt. **H**ec ceo
sius fere cui⁹ verbis ⁊ sensu eo libe
tus v̄oz: q; scio xpianum et mag
ni discipulū augustini. p̄pter religio
nē fidei nre/veritati diligenti⁹ inste
tisse. **H**ec quidem possunt ⁊ apud
alios hystoricos inueniri diffusius
qui tyrānoz atrocitates/⁊ exitūs
miseros/plen⁹ scribūt. **Q**ue si q̄s
diligenti⁹ recenseri voluerit. legat
ea que trogus pompeius. ioseph⁹.
egipp⁹. suetoni⁹ q̄ntus curia⁹. coz
nelius taat⁹. thitus lini⁹ seren⁹ ⁊
trāquill⁹. ⁊ alij hystoria quos enu
merare longū est. suis p̄phendeūtē
hystorijs. **E**x quib⁹ liquebit facile
quia semp tyranno licuit adulari li
cuit eū deapete ⁊ honestū fuit occide
re. si tamen aliter coerceri non pote
rat. **N**ō enim de p̄uati⁹ tyrānis
agitur. sed de hys qui republicā
p̄mūt. **N**a p̄uati legib⁹ publicis
que constingūt omniū vitas facile
coercentur. **I**n sacerdotē tamē ⁊ si ty

rannum induat. **P**pter reuerentiā sa
cramenti gladiū materialē exercere
nō licet. nisi forte cum exauctorat⁹
fuerit. in eciam dei auentiā manū
extendat. **E**o quidē perpetuo obti
nēte. vt ob eādē causā nō consue
gat in eū duplex tribulatio. **P**reter
tem tamē nō videtur si hec que dic
ta sunt aliquib⁹ astuam⁹ exēplis

Capitulum de amunnonum.
De morte iulij cesaris ⁊ aliorū gē
tilium tyrannorum

Occurrit ergo in primis de
cesare. qua nichil potē
t⁹ a glorioſi⁹ vlla etate ē
volit mūd⁹. **S**iquidem iulij cesar p̄m⁹
orbē prudētiē ⁊ rei militat⁹/vitib⁹/
acquiſiuit hō perpauc⁹ et cui nul
lum expresse similem adhuc edidit
natura mortaliū. **I**cet enī eū acero
aliarū cōminetur. q; atra omnem
utilitatis aut honestatis sp̄ciem
delectabatur iniurijs adeo vt eum
ipsum peccare iuuaret. idē tamen
tantis laudibus eundē effert. vt
deorum censeat munus ex virtuti
b⁹ temperatū romano indultū impe
rio. vt pote qui nec prosperis extol
li. nec aduersis frāgi nouerit. mag
nificus sine crudelitate. sine temeri
tate magnanim⁹. **Q**uis enī si ali⁹
ess⁹. posset temerarius videri cesar
tamen audax videri nō debet. cui⁹
volūtas/deorum aspirante fauore/
semp infra potestatem fuit. **N**emo
ferum expertus cesarem / nisi super
bia rebellaret / prouocatus iniurijs
pronus fuit ad veniam. **Q**uos vi
at vitibus. prudētiā antecessit.
Excessus eius videbantur sperare

ad iusticiam aspirate. Quod ex eo
conna p̄t. q̄ nullū temp̄ sibi volu
it esse philosophie experere. Hys vi
detur ozosiq̄ pro parte consentire

Cum enim in egipto magna po
militum eius tradisset. et ipse sicut
lucan⁹ meminit cogretur respicere
scenā. qui singulari virtute eminēs
it cesarianos/obsedit. mur⁹ calcātē
menia magnū. Insistentium egyp
tiorū vi processus cesar scapham ascē
dit. qua mox pondere sequētū gra
uata et mersa. per ducentos passus
ad nauē/vna manu elata/ qua car
tas tenebat/natādo peruenit. Hic
tamen qz tem publicam arnus oc
cupauerat tyzann⁹ reputatus est. et
magna parte senat⁹ consentiente /
stictis pugionib⁹ occisus in capito
lio. Sed et ibi honestatē memor ex
titit. Et enī animaduertit se stictē
pugionib⁹ peti: toga caput obuol
uit simul sinistra manu sinū ad inia
deduxit quo honestius cōderet.

Successor eius august⁹ felici⁹
oim. se sub intermītiōe penē dñm
est prohibitus appellare et auē ge
rens/tyzannidie rem declinauit et
notā. Tyberius autem a iulio terā
us veneno obiit/ cuius morte ita le
tatus est popul⁹: vt terram intem
et deos manes ozarent. ne mortuo
sedem vllam darent nisi inter impi
os. et licet veneficiū detestabile se
per fuerit/venenum quo ille extinc
tus est/ozbis cōsue esse vitale. Dig
num veneni certum habitum est. q̄
cor inter ossa cremati inuentum est
incozruptum. Ea enī certum estima
tur natura vt tinctū veneno/igne 2

si inqueat. Terā tyzann⁹ galy⁹
caligula occisus est a domesticis su
is. Tyberius claudius quintus a iu
lio et si tyzannidem vitauerit. ma
nifestus vt alter tyberius veneni sig
nis extinctus est. At nero sextus
a iulio/ oim inmanissim⁹ et vilissi
mus hūc exitū habuit. Postq̄ enī
desomitate veterum officiorum/et
angustijs flexurisq̄ virorum offen
sus. vt predictum est urbem inēdit
ab omni populo sicut suetoni⁹ trā
quill⁹ refert desertus est. Et cum in
gressus cubitalium querebat passozē
et non inueniret. oēs quippe disces
serant. Ergo ego iquit nec amicit
nec inimici habeo. Item paulo an
q̄ se conforteret / scrobem coram se
fieri precepit ad corporis sui modu
lum. componiqz in ea siqua inueni
rentur marmoris frusta et aqua si
mil. et lingua confert ad curādū ca
dauer/flens ad singula: atqz itidē
dicatans/qualis artifex pereo. Cū
autē audiret se a senatu ad iudiciū
supplicio: quale id esset interroga
uit. Et cum comperisset debere nu
di hominis ceruicem furcā inseri/cor
pus vero virgis ad necem cedi. con
teritus duos pugiones quos seāt
extulerat arripuit temptataqz veri
usqz adie tur sus condidit. causatus
nondū esse fatalem horam. ac mō
spoz horatabat. vt lamētari iaper.
modo ozabat. vt se aliquis ad mor
tem exemplo animaret. Interdum
segniciam suam hys versibus ince
pabat diuo deformiter. turpi⁹ pro
Iāqz equites appropinquabat qui
bus p̄ceptum erat. vt diuum

extraherent **Q**uod ut sonfit. feruū
adegit iugulo. in eoz consupta est
ois familia cesaris. **E**t ne in sola
illo familia aduersus tyzannidem
tantū licere legib9 quispiā suspicē
vitelli9 non9 a iulio galba 7 otho
ne inter neronē et vitelliū interser
tis / turpissime ptract9 est a cellula
in quam se contruserat. nudusq; de
duca9 p viā saccā / passim simū i os
ei9 cōiectatib9 alijs / et a pplō roma
no apud gemoicas scalas minutissi
mis icatib9 excarnificat9. vno trac
tus est in tyberim. **D**uodeam9 do
mian9 vespasiano 7 thyto interpo
sitis post multā et cruentā tyzāni
dem a suis crudeliter interfectus est
Ex qua causa tamē in xpianos mi
tius egerit. auctore eusebio cesanen
si / pauis aperia. cui9 verba sūt hec.
libro iij. ca. xvij. **A**pud ipm vca
domianū cū iussisset oēs perimū q̄
de genere dauid 7 regna stirpe de scē
deat sicut vet9 habet traditio dela
ti sūt quidam quasi esset de posteta
te iude quē fratē fuisse saluatoris
scdm carnem tradunt. dupliciq; vz
gebant iuidia. veluti q̄ ex dauid ge
nere. 7 ex ipsi9 xpi p̄p̄nq̄ tate de scē
deant. q̄ egisipp9 p̄ ordinem hys
verbis refert **A**dhuc autē vivebant
quidā de carnali dñi nri genere ne
potes iude / ei9 qui scdm carnē scāt
dñi dicāt / quos quidā detulerunt /
tanq̄ ex dauid stirpe veniētes **H**os
quidā reuocat9 noīc / qui in hoc mis
sus fuerat pduat ad domianū ce
sarem **N**am 7 ipse fornicabat de
aduētū xpi sicut 7 in inīcio herodes
Interrogati ergo a domianano. si es

sunt ex familia dauid. confessi sunt.
Tunc quesitū quantis possessioni
bus vel quantis facultatibus esset
prediti **A**t illi respōderunt. q̄ vtrū
q; nō amplius esset in bonis nouē
milibus denarijs ex quibus singu
lis pars media p̄portione debere.
Neq; hec sibi in pecunia subsistere
sed in estimatiōe terre que eis cēt
in xl. minus vno iugere constituta
per quam suis eam manibus exco
lentes. vel ipsi alerentur vel tribu
ta dependere. simul / 7 testes iura
lis et diurni operis manus labore
rigidas et calles obduratas p̄scere
bant **I**nterrogati vero de xpo qua
le sit regnum eius vel quis ipse aut
vnde aut quando venturus respon
derunt q̄ nō huius mundi regnum
neq; huius terre ei designetur im
perium. sed celeste ei per angelozū
ministeria p̄paretur **Q**uando sc̄
licet aduenturus in gloria de viuis
et mortuis iudicabit. et restituet v
niūq; pro factis et meritis suis.
Ad hec domiananus cum in eis ni
hil criminis inueniret 7 vilitatem
eorum q̄ maxime cōtempneret. ab
ire eos liberos iussit **H**ec illi. **E**x
quibus patet q̄ non ex māfuetudi
ne que deat p̄ncipem. sed fastu i
pio / a nōnullis fidelium / crudelita
tis sue rabiem cohibuit. **S**i ergo
ad tantam paritatem 7 paupertate
tem genus regale deductum est. vt
regnante domianano de stirpe dauid
vix duo potuerint inueniri. quis si
bi in carne et sanguine propagatē
p̄petuitate esse q̄sdit. **E**t qz eccl̄az
dei ymmo 7 totū imperiū laqueauit

domitianus eodem in se dei usus in
 diao et ipse laceratus est. cuius cada
 uer popularis sandapila. p. vispilio
 nes exportatum atq; ignominiose
 sepultum est. **S**uccessor eius ner
 ua oia acta eius in irritu reuocauit
 et ascriptis principibus non tyranis
 morbo confectus diem obiit. **T**raia
 no adoptato in regnum qui tanta
 moderatione successit. et sicut augus
 tus felicitissimus. ita et iste impatorum
 optimus diuissime habitus sit. et de
 ferunt apud seleuciam urbem isau
 re profluuium ventris extinctus est.
Et successit helius adrianus pater
 patrie / qui rempublicam iustissimis legi
 bus ordinauit / et iudeos scelerum
 suorum perturbatione exagitatos.
 ut in palestina reuerterent / vltima ce
 de perdomuit. vltusque est christianos
 quos illi excruciant. precepitque
 ne cui iudeo introeundi iherosolimam
 esset licentia / christianis tantum permis
 sa ciuitate. quam in optimu statu mu
 roz instructione repauit. precepit
 que vocari helyam de pnoie suo. **A**n
 thonius cognomēto pius tranquil
 le et sancte gubernauit imperium.
 succedens adriano cum liberis suis
 et merito pius et pater patrie nomi
 natus est et intercedente iustino pho
 se christianis benignu exhibuit. **M**arcus
 anthonius verus successor pii. cum au
 relio comodo fratre suscepit impium.
Aurelius autem casu morbi que gre
 a a pplexia vocat suffocatus interijt.
Eoq; defuncto frater solus. **R.** p. p. fia
 it. vir quem amirari et laudare si eu
 tropio creditur faalius est / a pnapia
 vita tranquillus et constans / a deo ve

ab infantia vultu nec gaudio. nec
 merore mutauerit. **P**hilosophiam
 edocuit stoice eiusque de die. vita pari
 ter et eruditione plus. **I**nstitutus est
 ad philosophiam per appollonium
 calcedoniu / ad scientiam grecarum lit
 terarum percheronensem plutarchi
 nepotem latinas autem eum sereno no
 bilissimus orator docuit. et pro quorum
 tam opinione plutarchi ne pos. in
 ter cetera bellum gessit quod pro magni
 tudine punias comparari potest. **E**t li
 cet orationibus militum christianorum / si
 cut idem impator laus suis diatur
 attestatus magna bella confecerit /
 grauis eorum exarsit persecutio multi
 que sanctorum martirio coronati sunt. **P**os
 tremo lucio comodo filio suo in reg
 num assumpto in panonia constitutus.
 repetino morbo interijt. **L**ucius autem
 nius comodus quatuordecim annis ab au
 gusto pro omnia crudelitate luxurie.
 et obscenitate de deo depraueus.
 gladiatoris quoque armis sepissime
 depugnauit. et in amphiteatro feris
 sese frequenter obiecit. **I**nterfecit e
 tiam plurimos senatores. maxime
 quos aduertit nobilitate industria
 que excellere flagitia regio pena va
 bis insequitur. nam fulmine capita
 lum itum / ex quo facta flaminatio /
 bibliothecam illam maiorum cura
 studioque compositam / edesque alias
 iuxta sitas / rapta turbine concrema
 uit. **F**ertur tamen beatus gregorius
 bibliothecam combussisse gentilem.
 quo diuine pagine gratior esset locus.
 et maior auctoritas. et diligentia stu
 diosior. **H**ec sibi nequaquam obuiat cum
 diuersis temporibus potuerit accidisse.

Comodus at auctis incomodus in
domo vestuliani stragulat⁹ est. viū⁹
autē hostis humani generis iudica
tus. Et hec quidem est descriptio
tyzani qua explicatur res que latet
in noie. **D**icit ergo dampnatum
hostem licet occidere: sic tyzanium.
Hoc tamen nō impedit supputare
veritatem hystorie. quoniā hic gal
be. othonis. ⁊ similiū ratio neglec
ta est. Nec quis quot⁹ sit imperato
rū attenditur. sed quomō oīum da
muerit tyzāidem. aut represserit
clementia dei. q̄ p̄ decreto iusticie.
quando vult flagellū induat in deli
quentiū penā. ⁊ quando vult quos
fecit penitētes admittit ad veniam.
Decreuerā hic subsistere. ⁊ ad a
lias a romanis trāsire hystorias. s̄
quia in cathalogum imperatorum
ille a quo genti mee nomē est. seue
rus occurrit. q̄ aduersus xpi nomē
tyzāidem grauem exercuit. **I**llum
adiciam adhuc solū. ne scuerie vel
scresbene nostre p̄tere videat. **P**ed
profecto hāc p̄phanam in xpianos
⁊ cāiam p̄secutionē. celestis vltio
e vestigio p̄secuta est. **E**merseuē
enī continuo bella ciuilia. quib⁹ ro
mani sanguis plurimū effusum est.
Hic quidem affer genere tripolitā
nus. ab opido lepti. natura seuus.
mult⁹ sepe bellis lacessit⁹ fortissime
quidē rep̄blicam sed laboriosissi
me rexit. **C**ongressus est cū multis
gentibus. vt de multis triūpharet.
Descenninū nigrū ad tyzannidem
aspicantem viat ⁊ interfecit. **J**ude
os et samaritas rebellantes ferro
coercuit. **P**arehos. arabas. adiate

nosq; superauit. **H**ic est seuerus gen
tum victor. qui in britānias defecit
pene oīum scōoz tractus. magnis
ibi graubusq; prelīs sepe gestis.
receptam p̄tem insule a ceteris indo
mitis gentibus vallo distinguendā
putauit. **I**taq; maximam fossam fir
missimūq; vallum crebris insup tur
rib⁹ comuniū p̄ c. xx. duo milia pas
suum a mari ad mare duxit. **I**biq;
sicut ozosius ⁊ alij hystoria referūt
apud opidum eboracum morbo ob
ijt. **D**iquidē britānia venena sem
per exhorruit. et in p̄nāpes nō no
uit. sed p̄ suis p̄nāpibus inuitos
gladios exercere. **P**refatum vero o
pidum in id vicium ⁊ temeritate.
tempozis p̄cessu excreuit. vt vrbī
bus antiq; audeat se conferre. **H**oc
ei forte tanti imperatoris contulit
sepultura. **I**psū tamen gentiliū
ritu et infidelium p̄auitate tyzā
nidem in xpianos exercuisse. et
penas sceleris luisse certum est. **N**e
mo enim a seculo se apostate tante
angeli egit ymaginem qui damp
nationis eius et confusionis nō fu
erit particeps. **C**apitulum vice si
mū. **Q**uā auctoritate diuine pagine
liatum et gloriofum sit tyzānos oc
cidere. si tamen fidelitate nō sit tyzā
no obnoxius interfectoz. aut alias
iusticiā aut honestatē nō admittat.

Longum est si gētilium ty
rannozum ad tempora nos
tra seriem voluero trahere
sed vnus hoc etatis non memora
bitur homo. **H**oc enim mentem ef
fugit ⁊ linguam vīnat. **L**ibell⁹ enī q̄
de exitu tyzannozum inscriptus est

quod de tyzannis sententiā plenius po-
 terit aperire. Diligenti tamē cōpen-
 dio. ut nec de prolixitate tedii nec
 de breuitate obscuritas generet. +
 sed ne romane hystorie vilescat auc-
 toritas que plerūq; ab infidelibus
 et de infidelibus scripta est. Hoc di-
 uine et fidelis hystorie cōprobetur
 exemplis. vndiq; enī apparet. quia
 ut ait valerius ea demū tuta est po-
 tentia que viribus suis modū impo-
 nit. Et sane nichil tam preclarum
 est aut tā magnificū quod non mo-
 deratione desideret temperari. **Pri-**
 mū ergo tyzannū nobis obiat diui-
 na pagina nemroch robustū contra
 dominū venatorē / quē et numen di-
 a nōnulle testatur hystorie. Et si ra-
 tio tyris non acquiescat eūq; fuisse
 reprobū superius dictū est. Regnare
 siq; voluit et nō a dño et sub eo tur-
 re in celū erigere conata est terra et
 dissipēda et cōfundenda mortalitas.
Progre diamur ad eū quē popu-
 lo diuina p̄ferat electio / datūq; in re-
 probā dñandi nō regnandi volūta-
 te deseruit adeoq; afflixit. ut vrgē-
 te doloris angustia morte sibi cogē-
 tur inferre. Nichil enī aut minimū
 p̄dest sana assumptio si cōsequēs vita
 dissentit. nec iūra rerū apud iudicē
 obtinet cuius sententiā pendet ex sine.
Regū et libri diei celebri hystori-
 a est. in qua auctore iheronimo isrl
 edocetur. sub tyzannis ab ināio la-
 borasse. Et iuda p̄pter dauid. iosiā
 et ezechia. reges oēs reprobos ha-
 buisse mōstratur. Salomonē tamē
 et forte aliquos aliorū in iuda cōua-
 luisse. facile credidē dño reuocāte.

Nichiq; facile persuasū debetur popu-
 lū dute certias et corde indomabi-
 li et qui semp resistit spiritui sancto.
 Et nō modo moysen famulū legis. s; dñi
 dñm legis abhominatioibus
 gentiū ad iracundiā puocauit pro-
 p̄napiibus tyzannos metuisse. **N**ā
 tyzannos quos peccata impetrant
 inducūt et engūt / penitentia delet.
 excludit et perimit. Et quidē ante
 reges suos / sicut iudiciū narrat hys-
 toria / seruierunt sepe numero filij is-
 rael sub tyzannis multis et varijs /
 pro dispensatione diuina afflictū tē-
 poribus / sepeq; sunt clamantes ad
 dominū liberati. **L**ucebatq; finitū tē-
 poris dispensationis / nec tyzanno-
 rum exatere iugū de certibus suis
 nec quisq; corū quorū virtute peni-
 tens et humiliatus populus libera-
 bat arguitur. sed iocunda posterorū
 memoria. quasi munus dñi hono-
 ratur. **Q**uod suppositis liquet exem-
 plis. **P**erueniunt ergo filij israel
 eglon regi moab decem et octo an-
 nis. Et postea clamauerunt ad do-
 minū / qui suscitauit eis saluatorē
 vocabulo aoth. iudiciū filiū gera / si-
 lij gemini. q̄ vtraq; manu utebat
 pro dextera. **D**iserūtq; filij israel p̄
 illū munera eglon regi moab. q̄ fe-
 cit sibi gladiū acipite i medio hñte
 capulū lōgitudis palme manū et ac-
 cinctus est eo subter sagū in dextro
 femore obtulitq; munera eglon re-
 gi moab. **E**rat autem eglon crassus
 nimis. **C**ūq; obtulisset ei munera
 p̄secutus est socios q̄ cū eodenerāt.
Et reuersus est de galgalis vbi erat
 ydola: dixitq; ad regem. **V**erbum

secretū hēo ad te o rex. Et ille ipera
uit silentiū. Egressisq; oibus q̄ circa
eū erant. ingressus est aoth ad eū.
Hedebat autē in estiuo cenaculo so
lus. Dixitq; ei. verbū dei ad te ha
beo. Qui statim surrexit de throno.
Extendit aoth manū sinistra. Et tu
lit sicā de dextro femore suo. infixit
q; eā in vētre ei⁹ tā valide. vt capu
lus feruū sequeatur in vulnere. ac pū
gussimo adipe stāgere. n̄ eduxit
gladiū. s; ita vt p̄asserat reliq̄e in
corpe. statiq; p̄ secreta nature alui
sterosa pruruit. Aoth at̄ clausis
diligētissime hostijs et obfirmatis
sera. p̄ postū egress⁹ ē. Et alibi
Sisara fugiēs puenit ad tentoriū
iahel vxoris abner cynei. Erat enī
pax int̄ iabin regē asoz et domū ab
ner cynei. Egressa ḡ iahel in occur
sū sisare dixit ad eū. itra ad me do
mine mi. intra ne timeas. Qui in
gressus tabernaculū ei⁹ et optus ab
ea pallio. dixit ad eā. Da m̄ obsec̄
paululū aq̄ qz valde sitio. q̄ apuit v
trē lactē. et dedit ei bibē. et opuit il
lū. Dixitq; sisara ad eā. Pta ante
hostiū tabnaaculi et cū venerit aliq̄s
interrogante et dicens nūquid est
hic aliquis? Respondebis et dices
nullus est. Tulit itaq; iahel vxor
abner clauū tabernaculi. assumēs
pariter et malleū. et igressa ē absco
dite et cū silentio. posuitq; super ty
pus capitis eius clauū percussūq;
malleo defixit in cerebrū vsq; ad ter
ram. qui soporē moeti socians dese
rit et mortuus est. Laudem ne ergo
aut vituperiū cōsecuta ē posterorū?
Benedicta inquit scriptura int̄ mu

lietēs iahel et benedicatur in taber
naculo suo. Aquā petenti lac dedit.
et in phiala pzināpū obtulit butiū
Sinistrā manū nūsit ad clauū. et
dextrā ad sabroz malleos. percus
sitq; sisarā querens in capite vulne
ris locū. et tympus valide perforās.
Et autē et ab alia constat hysto
ria iustū esse publicos occidi tyran
nos et populū ad dei obsequiū libe
rari. ipsi quoq; sacerdotes dñi/necē
corū reputant pietate. et si quid doli
videatur habere ymaginē/religione
mysterij dicūt dño consecratū. Dic
olofernes non v̄tute hostili s; suis
vicijs/gladio mulieris occubuit/et
qui vitis fornicabilis fuerat. luxu
ria et ebrietate victus/a femia inf
fectus est. Nec femie ad tyrānū pa
tuisset ingressus. nisi hostilē animū
pia simulatiōe texiss; Nō ē enī doli
q̄ seruit fidei. et militat caritati. Di
quidem fidei est/ q̄ incepat sacerdo
tes/qui diuine miserationi p̄scripse
rant tps/ ex pacto hostibus se dedi
turi et vrbē/nisi infra quiq; dies eis
dñs subueniret. Caritatis autē q̄
nulla formidauit pericula / dū frēs
et populū dñi/ab hostibus liberaret.
Nā et hoc egredietis in salute indi
cant verba. Fac inquit dñe. vt gla
dio p̄rio eius superbia amputetur
et capiatur laqueo oculoꝝ suoz in
me et percitēs eū ex labijs carita
tis mee. Da nuchi in aīo q̄standā.
vt q̄tepna illū. et virtutē/vt euerctū
eū. Erat enī memoriale noīs tui cū
manus femie deiecerit eū. Vocauit
ergo abzā suā et descēdes in domū
suam abstulit a se aliā. et exiit se

vestibus viduitate. Et lauit corpus suum. Et unxit se mirra optima. Et discriminauit crinem capitis sui. et imposuit mirram super caput suum. et induit se vestibus iocunditatis sue. tangens sandalibus pedes suos. Assumpsitque dextralia et lilia. et in aures et anulos. Et omnibus ornamentis suis ornauit se. contulitque splendorem dominum. quoniam omnis ista compositio non ex libidine. sed ex virtute pendebat. Et ideo dominus hanc in illa pulchritudine amplauit ut incomparabili deo oculis omnium appareret. Illuc ergo pueniens et publicum captans hostem. Dixit iudith oloferni. **P**ume vba analle tue. quoniam si ea secutus fueris. perfectam rem faciet dominus tecum. **V**iuat enim nabugodonosor rex terre. et uiuat virtus tua que est in te ad correptionem omnium animarum errantium. quoniam non solum homines. sed et bestie agri seruauit illi pro te. et obtulerunt illi fructum. natiua enim virtus et industria animi tui vniuersis gentibus. et indicatum est omni scilicet. quod tu solus potens et bonus es in omni regno. et disciplina tua omnibus gentibus predicatur. **E**t adiacens ait. veniens nuntiabo tibi omnia ita ut adducam te pro media iherusalem. et habebis omnem populum israhel. sicut oues quibus non est pastor. et non latrabit. vel vnus canis contra te. quoniam hec michi deus sunt pro prudentiam dei. **Q**uid quod insidiosus excogitari potest. quid captiosus diabolus hanc multam dispensatione consilij? **D**ixit itaque olofernes. non est talis mulier super terram in aspectu et pulchritudine et sensu verborum. **C**or enim eius contumeliosum ardebat in concupiscentia eius. **D**ixit

quod bibe nunc et accube in iocunditate quoniam inuenisti gratiam coram me. **I**psa vero que luxuriari non venerat. fidei et fortitudinis sue instrumentum. vasa est luxuria aliena. et crudelitate quam semel sopiuit benedictione. in populi liberatione. caritatis armis occidit. **P**erussit ergo oloferne in ceruicem. et abscondit caput eius. et tradidit illud ancille sue. ut poneretur in peram reportandum in urbem. que salute fuerat persecuta in manu fidei. **H**oc tamen cauendum docet hystorie. ne quis illius moliat in tentum. cui fidei a sacramento religionis tenet astricere. **N**am et sedechias ob neglectam fidei religionem legitur captus. (et quod in alio regum iude non meminit. erant se oculi eius quod deum iuratur. eam tamen ex iusta causa caueat tyranno. lapsus in perfidia non apposuit animum aspectum suum. **P**er veneni. liz videtur ab infidelibus aliquam usurpata nullo vnquam iure indulta legitur licentia. non quod tyrannos de medio tollentes esse non credat. sed in religionis honestatisque dispendio. **N**am et dauid eum quod legitur regum optimus. et que excepto simone vrie et heri in omnibus iactatus incessit. liz tyrannum grauissimum sustineret. et concupiscenti sepe natus fuerit occasione. ei tamen parere maluit. confisus deum. qui eum sine peccato poterat liberare. **D**ecreuit ergo expectare patienter ut ille visitaretur a domino. reddita caritate. aut in prelio caderet. aut alias iusto dei iudicio moreretur. **D**iquidem. vel ex eo potest insigniri patientia eius. quod cum eam danudis saul percussisset in spelunca. et alibi de nocte castra ingressus. custodum negligentiam

inrepasset. ipm regem cogit pft
teri. qz dauid causā agebat iustiorē
Et hic quidē mod9 delendi tyran
nos valissim9 z tutissim9 ē. si qui p
mūtur/ ad patrociniū dementie dei
humiliati cōfugiāt/ 4 puras man9
leuātes ad dñz. deuote pab9 flagel
lū quo affliguntur auertūt. **P**ā
etenī delinquentiū/ vices sūt tyranō
nū. **Q**uā achioz dux filioz oīm amō
saluberrimū hoc dedit cōsiliū olofer
ni **P**er qz inquit nūc dñe mi si est
aliq̄ iūctas ppli in aspā dei eozū 4
nscēdam9 ad illos. qm̄ tradēs tradē
illos de9 eoz tibi z subiugati erūt
sub iugo potētie tue. **S**i autē nō est
offēsiō ppli hui9 corā deo suo. nō po
team9 resistere. qm̄ dñs eoz de feri
det illos. erimus qz in opprobriū v
niuerse terre. **E**plm̄ xxi. **O**mnīū
tyrannoz finē esse miserā. z quō i
eoz vindictā de9 exeret si man9 ces
set humana z hoc in iuliano apostata
z multis sacre scripture patet ex
emplis. z.

His enī tyrannoz p̄fusio
est. ad intentū quidē si i ma
licia pseuerāt. si reuocātur
adueniā. **N**ā z ipi flagello patre
incēdium. cum in cor̄rectionem filio
tū. eo fuerit vsus p̄. **E**t inquit/a
chab reuertus est faciē meā. nō in
ducam malū hoc in dieb9 ei9. **E**t ie
zabel in seuidia pseuerās. condigno
crudelitātē exitu sanguinē suū cani
bus lincendū p̄buūt in loco vbi sā
guinē innocentis naboth lincēant
canes. **Q**z si ita innocētis nabuehe
sanguis exquiritur. nunquid tot i
nocentū sāguis irreāsitus erit? **V**i

neam iusū cōarpiuit impietas. z in
permutationem eius totius regni
iura amisit. **P**unitur autem mali
tia semp a domino. sed interdū suos
interdū quasi hoīs vttur telo in pe
nam impiozum. **A**fflixit pharao
pplm̄ dei. z ab eodem grauissimis ē
sicut i exodo legitur flagellat9 pla
gis. **Q**uas brcuter. vt fidelius te
neatur. metro p̄prehensas curauit
inserere. **P**rima tubēs vnda. rane ta
bes qz scāda. **I**nde ulcē castis. post
musca noāuioz istis. **Q**uinta pecus
strauit. vesicā sexta creauit. **B**ene s̄
it grandio/post brc9 dente nephan
da. **N**ona tegit solē / p̄mam necat
ultima plēm. **N**ec auro quis vs9
fecit/hoc solū attēdes: qz plagas
egipti sub pharaone satis cōpendi
ose cōprehendit. **I**n hīs tamen
oib9 nō est auersus furor eius a po
pulo dei. s̄ egredientem p̄sequēs cū
curab9 z cātib9 suis i mari submer
sus ē. **H**ās ergo p̄ muro ad ppli de
fensionē / z p̄ telo ad subuersionē
tyranni vs9 est domin9. **P**alma
nazar quoqz/ regnāte ezechia p̄me
bat populū dei cōuersusqz rex in pre
ces aduersus minas tyranī dīpeū
diuine protectionis opposuit. vnde
eū p̄ p̄ham cōfortauit dñs dīcēs.
Non ingredietur vrbē hāc. nec mie
tet in eā sagittā / nec occupabit eā
dīpeus / nec arcū dabit eā munitio.
Per viam qua venit reuertetur. et
ciuitatem hanc non ingredietur di
cit dominus. **P**rotegam9 hanc
urbē. et saluabo eā p̄p̄ me. z p̄p̄
dauid suū meū. **F**actū ē ergo i nocte
illapenit āgel9 dñi. z p̄ussit castra

afflictoꝝ. centū octo ginta quinq; mi
 lia. **Cūq;** diluculo surrexisset. vidit
 omnia corpꝝa mortuozꝝ. **Et** recedens
 abiit. **Et** reuersus ē sennacherib rex
 assirioꝝ. **Et** māsit ī ninīue. **Cūq;** ad
 oraret in templo nesarach deū suū.
 adzamelech **Et** sarasar filij eius p
 cesserūt eū gladio. fugerūtq; in ter
 rā armenioꝝ. **Et** regnauit eseraton
 filij eius p eo. **Nec** moueat si a
 lio nomie censeatur in diuersis hys
 torijs. qz pzo traditione hebreozū
 sicut iheronimꝝ auctor est. dem pen
 tanomꝝ. **Dicitur** est enī salmana
 zar. et sennacherib. **Et** phul. **Et** teglad
 phalosar. **Et** sargan. **Nisi** enī poli
 nomius habeatur. hystozꝝ qua
 dam pꝛarietate dissidentū quꝝ va
 sillabit auctoritas. **Hic** ergo ange
 lico gladio pꝛmū aduersus exeratū
 vsus est dñs. **deinde** aduersus im
 piū manibꝝ filioꝝ. **Ipsa** quoq; na
 tura vindicās stupet interdū / altissi
 ni / **et** hominū puocāte malicia / cre
 atozis sui legibꝝ mirabiliter acq̄es
 cit. **Hinc** ē qd aduersus deū / nabugo
 donosoz intumescēs. exacto septeni
 o bestiam egit. **et** penitens est denu
 o reuersus in hominē rebꝝ restitutis
 et regno / licet eo postmodum metu
 erit misero exitu spoliari. **Ad** tē
 pꝛa transeo xpiana. quoniā in om
 ni gente **et** populo manifesta est ne
 quicia tyranozū et euidentis pena
Julianꝝ vilis apostata **et** sordidꝝ
 imperatoꝝ dolo potꝝ qꝝ viribus pse
 cutus est xp̄m. nec tamē vmbꝝ tēpe
 rauit. **Nam** sub eo grauissima xp̄ia
 noꝝ exorta est pꝛsecutio. dum gali
 lei quem dicebat conatu ipio nomē

inolicbatur extinguere. **Unde** dū
 aduersus pꝛos infausam expediti
 onem ageret. **et** ydolīs in reditu suo
 pꝛ sacraficio. eadē deuoueret xp̄ia
 noꝝ. **magni** basilij alioꝝq; scōꝝ
 pꝛeabꝝ misertus est deꝝ. **mercuriū**
 qz martirē destinauit qꝝ tyzannū in
 castus / mandato beate virginis / lā
 ceā pꝛorauit. moꝛienteq; coegit im
 piū / qꝛiteri galileū xp̄m saluet que
 pꝛsecuebatur / esse victorem **Et** de se
 triūphasse. **Cum** enim pꝛefatꝝ eꝛ
 fideles cesare. in ecclia perpetue v
 ginis genitricis dei pꝛnotātes in o
 ratioꝝ collegissꝝ. ipsa nocte bñz
 virginē in visione sanaꝝ agnouit /
Et huus modi cōsolationem accepit
Vocate inquit illa michi mercuriū
et abibit interficere iulianū in filiū
 meum **et** deum tumide blasphemā
 tem. **Sancus** autem cum armatu
 ra sua adueniens veloater abiit.
Et aduocās que apparuerat mag
 nū basilium / dedit ei libꝛum haben
 tem in hystozia omnem mundi fac
 turam / de xꝛozsum vero hominē a
 deo plasmatum. **In** pꝛncipio autem
 libꝛi superscriptio erat. **dic** **In** fine
 homine iā plasmatoꝝ parca. **Dū** sci
 piens ita qz libꝛū legit ab inīcio vs
 qz ad parca. **Simile** quoq; visionē
 vidit eadē nocte qꝛtoꝝ iuliani in ex
 peditioꝝ libanius. **Rediens** basili
 us ad martirium sci mercurij / ip̄a
 nocte / mercurij arma nō reppit. sꝝ
 die sequēti iueit eadē nocte **et** lacꝝ
 reāti sāguie auētata. **Ozoz** tēte
 inuatio mēc nō facit mētionē. sꝝ ī ex
 peditioꝝ facit pꝛhica tyzannū **et** fert
 obuiꝝ militis telo esse peremptum.

V Eutropius quoque qui romanam
eleganti compendio describit hystori-
am. peremptum fatetur in castro. sed
nullum exprimit aedis auctorem. Per
secutionem tamen quam eodem auctore
in christianos super modum exercuit. ei
quod stat plurimum noansse. At hysto-
ria tunc perita diligentius prosecutur fla-
gitia iuliani. et quanta immanita-
te persecutus sit christum. quem galileum
nonnunquam. toto sexto volumine com-
prehendit. Ex quibus ad laudem gali-
lei nonnulla inserui. compendiose de-
cerpta ab hijs qui de eo socrates the-
odericus et sozomenus teste cassiodoro
tradiderunt. **I**ulianus ergo de san-
guine regio deiudus et ex constantio
magni constantini nepos. qui bira-
nium a suo nomine constantinopolim
appellat. ab initio extitit christianus.
crescensque in auditorijs constantino-
politane urbis exercebatur in basi-
lica ubi doctores erant. habitu pu-
erum praedens. Pedagogum habebat
noie martoniu. grammatiam melode-
lacionem. Rethoricam vero lege-
bat apud eubolium sophista. iam opa-
re diligentia magni basilij christia-
ni. Providebat enim imperator ne
apud paganam sophistam legens. ad
impietatis dogmata declinaret. Pro-
fecit ergo. ut ei fama deferretur. ut
impium gubernandi. unum in suspicionem
ducat imperatori. ab urbe regia ius-
sus est abstinere. missusque nicomedi-
am prohibitus est conuenire apud
libanum sophistam syrum paganumque
qui ibi a pedagogo constantinopolita-
nis expulsis morabatur. Utebatur
tamen lectione librorum eius. et in

rethorica proficiens maximo philo-
sopho ephesio. quem postea quasi ar-
tes magicas exercentem. valentinianus
imperator fecit occidi. familia-
ris effectus est. Cumque ab eo verba
philosophica pregustasset. cepit eius
unitam religionem. magis ac ma-
gis cupidine succensus imperij. Im-
peratorem vero timens. suspicionem
que cauens. consus monasticam simu-
labat vitam. agens proditorum in
habitu christiano. et in ecclesia nicho-
medie lectore ordinatus. sic furorem
declinavit imperatoris. In manifes-
to autem sacros christianozum li-
bros legebat. et latenter exerceba-
tur in philosophia. inualecente sem-
per ambitione imperij. unum et ipse di-
cebat amicum. felicia fore tempora. quae
hodie ipse tenuerit imperio. Et quae
dem manens non euasisset imperato-
ris. nisi eusebia imperatrix inueniens
latitantem. et pro eo intercedens
obtinisset. ut ad philosophandum
mitteretur athenas. **R**efert the-
odericus quod exinde discurrens omnem
helladam. uates quaequebat consules an
ad imperium perueniret. Inuentusque
viro qui se potentissimum fateretur in
magica. introductus est ab eo in lo-
cum ydolorum. ut in abdito euocatos
a mago demones praesens consulere. Quibus
solempnit apparere. et impulsus est iu-
lianus fronte sua auro sigillo munire.
Quo facto repente demones dispa-
ruerunt. Magus itaque cepit culpam
iulianum. At ille praeterea metu. cuius
se dixit obstupuisse. ut tunc. eo quod
signum huius demones fugerunt. Non suspice-
re huius bonae uir iquit magus. quod timu-

erant sicut aie. sed abhōiati hoc sig
nū poti9 abscesserunt **E**t ita capiēs
miserum odio xp̄iani signaculi / re
pleuit iulianū **P**et9 hoc sicut socra
tes auctor est / impator euocans iu
lianū. cū cōstituit cesarē. **E**t data so
rore qstantia in vxorem. ipm qtra
barbaros testina ad gallias **H**uc
cessit ergo ei. fecitq; sibi iniaū vincē
di barbaros q; amozē suū apud mi
lites collocauit. **F**ertur eāam q; dū
in aliquā ciuitate fuisset ingressus;
corona laurea quib9 solent ornari
ciuitates inter colūpnas pendens
supra fune casu sup caput eius tea
dit eūq; apb̄ssime coronauit **Q**uo
facto cūci clamauerūt. qz ei signū
foret imperij. **C**ongrediens deide
cū hostib9 tanta felicitate puctus
ē. vt a militib9 appellaretur augus
tus. **C**ūq; corona deess̄ imperial.
vñ9 signa portantiū / tor que quom
habebat / capita eius arcū posuit. **E**t
hoc modo fact9 est impator iulia
nus **Q**ue vero postea gesserit illa
ph̄s; iudicent audietes. **N**am in ip
so p̄ncipio oīa p libito disponebat.
signētūq; xp̄iane religionis abie
cit. et singularū vrbū templa ape
riens. ydol̄ offerebat diēs seipsum
esse p̄tificem paganoz. **I**ntestino
quoq; bello lacerass̄ impiū; nisi ei
degent in tracia fuisset mozs impa
toris qstantij nūciata. **V**t vero sa
nozē multitudinis sibi conaliaret.
ius sibi p̄ferende religionis oib9 idul
gebat. **P**ridebat ob hoc oib9 oīa
fieri **H**ic vane glorie causa larg9.
hinc affectata simulatiōe ph̄i pe9.
hinc a ciuilitate ficticia conis. **H**inc

grauis a mole impij. 7 (qđ maxie
erat) ne crudelis haberetur / māsus
tudine mētiebatur. **C**eterū qual
esset religione mōstrabat **E**pos er
go in exiliū deportatos iussit euo
cari. 7 cōfiscatas eoz sibi reddi sub
stantias. **T**ēpla quoq; paganoz
velociter suis nāarijs p̄cepit api
te 7 que eis ablata fuerāt incūcā
ter restitue re sanxiuit. **P**alacio ex
pulis eunuchos. tonsores 7 coos
Eunuchos quide eo q; vxoz ei9 obi
erat. post quā nō duxit aliā **C**oos
aūē. qz moze ph̄i abis simpliab9
vtebatur. **T**ōsores. quoniā vt ip
se ait. vñ9 suffiat multis. **P**cripto
res plurimū venera batur / auctores
qz disciplinarū. sed maxime ph̄an
tes. vñ et fama viros huiusmodi
vndiq; congregabat. circa palacia.
qui arcū amici pallijs. magē habi
tu q; magisterio p̄debatur **E**ratq;
graues vniuersis xp̄ianis seducta
res vici / 7 impatoris religione sem
per fauentes **N**octib9 vigilās q̄scri
bebat libros. quos in senatu publi
ce recitabat **V**ol9 enī impator a iu
lio cesare in curia recitauit orōnes.
Publicū cursū mularū 7 cabaloz
inhibuit. iu bens eos vtilitatibus
publicis ministrari. **H**ec eius opa
laudant pauā. plurimiq; vitupe
rant. quia remoto fastu palaciū
contemptibile videatur imp̄rium.
Apud sozomenum fertur. qz mox
in ipō p̄ncipio sic apte 7 impudēter
regauit xp̄istianā fidē vt q̄buscū sa
ēficijs 7 inuocatiōib9 / q̄s expediti
ones vocat pagani 7 sanguis imo
lato nēm baptisina studeret abluir

et abrenūciare ecclesiastice confessioni. Ex illo ei tpe tā secreta q̄ publice et in templis/pagani licēter sacrificia celebrabāt. Fere autē qz dum aliquādo sacrificaret ostensum sit ei in visceribus hostie signū crucis et corona arcū datū. Quo viso. alij quidē pteriti. vere religionis virtutem et xp̄istiani dogmatis eternitatem intellexerunt / eo q̄ corona victorie indiciū est. et ambitus arcularis in se rediens / est finis ignarus. Pr̄nceps autē confortans eos sibi prospera mōstrari assensit. et quia signū dogmatis xp̄iani coceretetur. ne ei dilatare liceret arculari termino esse conceptū. Cum autem adhuc pueri gallus et iulianus ad sepulturam mame marit̄ / opere inter se diuiso certatim basilicam fabricarent. res dictū mirabilis et forsitan incredibilis accidisse narratur. Galli namqz ps augebatur. vtiliterqz cresebat. iuliani vero labores. alij quidem fo diebantur. alij terra ip̄a euolente tudentibus implebātur. Aliquoacens terre deposita fundamenta copulari non poterant. ac si quedā violenta virtus / ab inferiore loco ea repulsiō depelleret. Res prodigiosa visa est omnibus existimantibus. quia non esset vir ille in xp̄istiana religione salubris. nec falso / quod patuit ex post factis. nam ecclesiarum et ministrorum possessionibus et priuilegijs spoliavit. et quod nimis graue et plane iuriosum est. denique iussit militibus aggregari. duā prouincias secuturos. plurimosqz eorū curie tradidit. Populum vero xp̄istianū cum

proximis et liberis inscribi precepit et tanq̄ vicaneos tributa persolueret / et galileos omnes censuit infelici dimunitioni capitis subiaceret. In initio autem xp̄istianis p̄ens mitior visus est. sciens priores persecutores nichil profecisse in pena xp̄iana. qui magis inde creuant et facti sunt gloriosi. pro vero dogmate morientes. Inuidens ergo eorū glorie abstinuit a tormentis. iudicans esse necessariū. vt sermone paucis et admonitione ad paganismum colendam populum suaderet. sperans etiam hinc se monstrare clementem. Dicitur enim quia dum constantino poli apud fortunam sacrificaret / vrbis accessit ad eum maris episcopus caledonie / et publice impiū et sine deo apostatā vocauit. At ille solā ei improperas orationes. eo q̄ senex cecus manu alterius agebatur adiecit. Neqz galileus deus tuus curare te potest respondit maris. Gracias ago deo qui hoc egit ne te videre pietate nudatū. Imperator autē silens abcessit. phm simulās. vt ostentatione pietatis paganismum roboraret. Legem autē ihibuit ne galileorum filij poetarum rethorum et phorum legerent disciplinas. Proprie inquit telus sed in puerbium vulneramur. Ex nris enī armatis / ex nostris scripturis contra nos bella suscipiunt. Posuit et aliam legem precipiens galileos expelli militibus. Adiecit et aliam. vt galileis bona auferretur. quoniam xp̄istus eos eos pauperes esse preperat. Dicitur sit appollinaris vic doctus et ingeniosus heroidas versibus per homeri

por mate hebraicam antiquitatem
 et in alio opere imitatus est et medi
 os-menandri fabulofitate deducta
Suapedis quoque tragedias et lica
 pinarii seatus est et absolute dicen
 du. quia ex diuinis scripturis argu
 uenta sumes. omnes eniadias lec
 tionee tempore quo composuit. nu
 mero. uirtute. moribus. conscrip
 tione. caradere et dispositione grecoru
 ualde pares. **R**eatque libru nobilem
 ad ipsum impatore sine contra phi
 lozophos. in quo tantis sacre scrip
 ture testimonijs illos irrefragabili
 ratione desipe pbauit. et se vera sen
 tre de deo **Q**ue leges impator da
 nis tuc scripsit episcopus. **R**egi et re
 phendi **Q**ui epi rescripserunt. **E**t si
 legisti. non agnouisti. **P**i enim agno
 uisses. nequaquam reprehendisses. **B**asi
 lii aut capadoceni creditur hcc fuis
 se epistola. **V**eniens aut antio
 chian impator eo quod esset ei barba
 ualde plixa densus est. dicentibus
 antiochenis **C**ontratur. ut ad fi
 nes barba eius pfiat. **E**t qa tan
 tum cosucuerat inolare. tauu et a
 ram suo formam pcepit in solio. **L**a
 crumates ergo dicebant **I**ste taurus
 euerit mundu. **E**t nisi eu libanius
 reuocasset. grauter afflixisset anti
 ochenos. **A**dusus quostame libru
 satz urbanu coscripsit. **D**e aut ca
 am iudeos denuo armaret in xpm.
 templu iherosolimis eos instaurare
 pcepit **C**oncurrentibus quoque quos
 de toto orbe conuocauerat. plurima
 ministrant. misitque psidem impio
 rum exeatore dignissimu pceptoz
Fuit enim quonia ad repuegiu sa

ciendu/argenteos hamos et tophi
 nos et scaphas habuerunt **C**uq; so
 dere iam cepissent. statuta quide die
 h multitudo plurima faciebat **R**oc
 te uo spontanea terra de valle cres
 cebat **D**olutis itaque pccis fundamē
 ti reliquijs. noua omnia pparabat.
Cuq; gipsi et calas multa modio
 tu nulia congregassent vis magna
 ventoz repente respicans tempsta
 tes atque pcellit sub. to face. quicquid
 congregatum fuerat disperferunt.
Ad huc autem resanientibus eis. et
 nequaquam diuina longanimitate cor
 reptis. maximus pmo terre motus
 factus est. et quisquis non fuerat
 diuinis misterijs imbutus. uoheme
 ter est attritus **C**um uero neque hoc
 terretetur iudicio/ignis ex fundamen
 tis que suffodiebantur egrediens.
 plurimos fedientiu cocremauit. ali
 ozu mebra dissoluit. nocte plurimus
 in uiana porticu dormientibus/cades
 subito ipsa porticus cu tecto dormien
 tes oppressit. **A**lia uero die in celu sig
 nu splendes salutaris cruc apparu
 it. **P**ed etiam iudeoz vestes reuas
 signaculo sunt implete. non signate
 tamen splendenti colore sed nigro.
Hec itaque dei rebelles et sicentes et
 et diuina cotremiscentes flagella.
 ad pzia sunt reuersi et sitentes esse
 deum/ qui ab eoz pgenitoribus lig
 no pbatur appensus. **I**n hijs ta
 men omnibus non est auersus furor
 ipij. sed iducato corde pcepit ut qai
 que sacrificare nollet. palanu non ita
 teret. et neque collegio. neque foro. neque
 arbitrio neque dignitate. nec qlibet
 amministrazione ptiaparetur **C**u uo

torquebantur xpiani aut spoliaba-
tur/cis patientia indicebat. qm hac
galileus eoz/ex pso verbo legis
et testimonio operis/suos docuerat
sectatores. vnde et multi xpianoz
terrosu abierunt. aut strati metu-
aut capiti dolo. et iualecebat seui-
a paganoz. **Et** aut ad ydolatriam
multes faali9 assuescerent. studuit
ad pseu scema reformare illud sig-
nu sublim9 romaoz qd constant9
in forma cruce mutauerat. **Veru**
i publicis ymaginib9 ioue qsi de ce-
lo sibi coronā deferētē et purpurā/
mercuriu quoq; et martē in se respi-
ciētes velut p tesuōnio sapientis et
fortis depigebat. **Hoc** agēs i yma-
ginib9 vt sub occasiōe impij late-
adoret dij. et hoc mō subiecti dāu-
lo fallerēt. exinde sic capti faali9
iplotur qd vellēt. **Si** vō detra-
tēt torqueēt qsi impij pceptores.
Approbat at studia xpianoz. li-
cet pseque fide. et exeraia vūtu/
quo paganoz roboraret errorē. **A-**
pud galileos nō vā mēticbat ē.
s; ficta. **Decreuit** ergo eis virtutes
papi. et paganos xpianis absq;
fide morib9 insututos. phie voluit
esse auctores. sicut arsadio pontifici
galathie scripta ab eo i hūc modū
docet epistola. **Paganoz** ut9 nōdū
agit sedm intētiōē nrām ppe aul-
tores ei9 in negligētia positos. **Na-**
deoz claritas. magnitudo atq; sub-
limitas. omni oratiōē. omniq; spe
maior est / sed propicij nobis sint
dij propter clementiam quam ha-
bemus. cum illozū prouidentia in
quo tempe tanta mutatio facta sit

ytam neq; orare aliquis pmitus
presupserat. **Cū** ergo credim9 hos
posse sufficere. nequa q respiciamus
quēadmodū supstitionē xpianozū
anxit cura pegunoz. et circa sepul-
turas et mortuos multa solacia. ho-
nesteq; quersatiois studia nō vera.
s; ficta. quastes arbitroz apud nos
de bere sub veritate gerit. **Non** itaq;
sat est te talē esse: sed omnes abso-
lute circa galaā sacerdotes. quos
aut deprecare. aut ratioē fide. aut
certe festinanter a sacerdotali munif-
terio remone. nisi dijs ai iungibus
et filijs atq; seruis colla subnūscite
non ferētēs vltimus eozum seruos
aut filios/hoc facere contempnen-
tes. aut galileos impie contra de-
os agentes. et impietates pietati-
bus preponentes. **Deinde** auctos
amone vt sacerdos neq; ad specta-
cula proceat. neq; in tabernis bi-
bat. aut aulibet arti operibusq; tur-
bibus aut impudentibus presit.
Qui obediunt honorentur. inobe-
dientes expelle. **Penodochia** consi-
tue per singulas ciuitates. vt nos-
tra perigani demēcia fruatur. nō
tantum nostri. sed et extranei pau-
nia indigentes. **Et** habeas vnde si-
at/interim decreui singulis annis
triginta milia tantia modios per v-
niuersam dāu galathiam. et lx. mi-
lia vini sextanos. **Horum** qnta pe-
pauperibus templa obseruati9 de-
bet expēdi. reliqua pegnis indigē-
tibus qz distābui. **Curpe** nāq; ē. vt
iudeos nō abiciāt. s; poā9 nutriet i-
pij galilei. et suos piter necnō etiā
nrōz. **Na** vō nrōz solacio deseratur.

Quapropter docere etiam collatio est
 facere paganos ad talia ministeria
 paganorum quod viros offerre p̄nicias
 frugum. **E**os huiusmodi b̄nfacis
 institue docens eos hoc opus olim
 fuisse nostrorum. **H**omerus enim hoc
 p̄bat. introduces emenu talia faci-
 entem. **N**os ergo neque bona nostrorum
 mutamur. sed alijs remittimus / negli-
 gentia non confusi. magis autem deorum
 reuerentiam respicientes. **H**ic igitur
 hec te facientem ego cognouero. le-
 titia plenus ero. **P**resides puincia tu
 rarius domum suscipe. **F**requenter eis
 scripta trans mitte. **I**ngredientibus
 eis ciuitatem / sacerdotum nullus oc-
 currat. **C**umque ad templum venerit deo-
 rum. intra ianuam eos nemo p̄cedat
 militum / forte aut p̄cedentium officio-
 rum. sed qui voluerit subsequatur.
Cum ad ipsum limen templi puenerit
 puatus existat. **T**u enim sicut nosti
 intus es iudex. **H**oc enim etiam sa-
 era sanctio videtur exigere. **O**bedien-
 tes igitur p̄ veritate p̄ij sunt. reluc-
 tantes vane glorie comprobant. **Q**uid
 enim patiantur. aut quod mereatur
 auxiliu qui matrem deorum habere p̄pi-
 tiam noluerint? **Q**ui ergo eam ne-
 glebant non solum sine querela non erunt
 sed etiam nostre indignationis impetum
 sustinebunt. **N**eque enim fas est ut il-
 li p̄catur qui deos habuerit inimicos.
Quade siquidem eis. ut si mea stui-
 voluit tuitione. omnes matrem deorum stu-
 deant offerre aultuam. **H**ec qui-
 dem scripsit et ad similitudinem ec-
 clesie / demonum templa constituit et
 instituit mistros in diuersis gradibus
 ad instar clericorum. ut essent qui cetera

eos docerent cultum p̄fidie. **U** penitentes
 post culpam secundum traditionem
 christianorum correctione mediocri
 reformarent. **N**ichil autem quod a
 paganis p̄mitteretur in christum enor-
 me videbat. adeo quidem. ut nec
 ferire in mortuos inhumanum aut
 crudele paganis videretur. **U**nde in
 ciuitate sebastea iohannis baptiste se-
 pulchrum aperuerunt. ignique tradi-
 derunt. ossa vero ac puluerem dis-
 seuerunt. **H**ic vel capita flagitiosorum
 eius. vel summatim / que p̄ ipsum in
 orbe aduersus ecclesiam gesta sunt.
 voluero enarrare. multis magnisque
 voluminibus tanta egebit materia.
Procedamus ad finem quem
 pius galileus intemerate virginis
 filius / impio p̄secutori suo ad conso-
 lationem ecclesie sue et ad gloriam
 maiestatis qua patri coequalis et
 consubstantialis est potenter inflig-
 it. **P**roangens ergo se ad p̄sica ex-
 peditionem. p̄ more misit delphos
 et delum. atque dodonem. consulens
 an expediret ad bella procerere. **V**a-
 tes itaque vniuersi victoriam promit-
 tebant. vno inter cetera animati re-
 sp̄so. quod pro exemplo mendacij
 ac seductionis inserere non pigebit.
Est autem huiusmodi. **N**unc omnes
 aggredimur dei victorie trophæa re-
 ferentes circa fluum ephren. **H**orum
 ergo dux ero belligerorum mars.
Quisquis ergo phiciam musarum
 principem et dominum rationis cre-
 dit. vim et mentem carmini huius iter-
 p̄tetur. **Q**uo miser aiat ommodum si
 hi victoriam sompnias / etiam galileos
 delere p̄pabat. **I** plurimisque tamē ut

oportuit vilis apostata contemptus
est. In antiochia namq; vir qui
tam optimus pedagogus adolese-
ntium habitabat. eratq; illic famo-
sissimus sophista libani9. expectas
victoriam iuliani. habes q; pze oca-
lis minas eius. **A**ic ergo veram de-
ridendo religionem. **N**unc fabri fili-
us quid putas agit? **E**t pedagog9
completus gratia dixit. **O** sophista
creator omnium quem tu fabri filium
nominasti. locellum sepulture iulia-
no pponit. **P**ost paucos dies moro-
nunciatur iuliani et in locello aduec-
tus est. minarumq; timor euacuatus.
Eodem quoq; tempore vir religio-
sissim9 iulianus / cognomento saba-
subite hylaritatis causam / a minis-
tris interrogatus. respondit. **F**erius
sacre vinee deuastator. penas exac-
tus est vastationis sue. iacetq; mor-
tuus. terrorib9 minisq; frustratus.
Ped expmendo ordo est quo de-
cessit impius persecutor. **C**um ergo
tam aues q; hostes bello persico la-
boribus q; fame multipliciter afflix-
isset. veniens tefontem ciuitatem
in tantum obsedit regem vt crebris
legationibus ei offerret parte reg-
ni dum solut9 bello discederet. **Q**d
imperator contempsit elatus. nec
attendens quide quia vincere bonum
est superuincere nimis inuidiosum.
Confidebat enim magias arab9
et arbitrat9 sedm pythagoram o-
pinionem animas diuersa corpo-
ra pagrare / se credebat possidere ani-
ma alexandri. a qd po9 in alio cor-
pore esset ali9 alexander. **Q**uerebant
ergo romani de pnapie qui bellum

finite nolebat. resistebant tamen in-
statibus pps ita vt frequenter nuc
hij nuc illi verteteretur in fugam. **P**o-
ro iulianus in equo residens exerci-
tu arcofortabat. **I**nermis quide / spe-
felicitate sue psumes / q; que iaculum te-
pate delatum / discurrens p brachium i e-
ius lat9 immersu e. **E**x h vulne susce-
pit terminu vite. **Q**ui vo iustissimu
itulit vuln9. hactenus ignorat. **P**z
alij quedam iusibiliu h itulisse ferunt.
alij vnu pastozu h maclatari. alij
militie fame q; itinere fatigatu. **P**z si
ue ho siue angel9 fuerit. patet qz diui-
nis iussionib9 obtempauit. **A**put ei
qz cu fuiss vulnecat9. mox manu co-
pleuit sanguine suo. **E**t in acie pie-
tat dicens. **V**iasu galylee viasit. q; in
eo ipo victoria confessus est q; si blas-
phem9. **D**efunct9 est aut tercio ano
imperij sui / vite tricesimo primo.
Primium tamen visus est vixisse bo-
nis / qui nomodo in calesijs. sed ca-
am in thecatis predicabat victori-
am galylei. **O**mes enim clamabant
Maxime fatue ubi vatiana tua? **V**i-
at deus. **E**t xp9 eius. **D**efuncto
impio inuenta sunt in templo simu-
lacia stupenda pzinapis / **E**t mira in-
signia sapientie codamate q; famo-
sissime pietatis. **N**am in carnis a-
perto templo qd vsq; ad reditum
suum clausum esse preceperat inuen-
ta est mulier a capillis appesa. ma-
nus extensas habens opto vtero.
in cui9 iecore cuetu pfa belli fuerat
speculat9. **I**n antiochia qz archas
in palacio plurimas / humanis ca-
pitib9 plenas inuenerunt q; dimerso
puteis / innumera corpora mortuoz

Prodigiola et scelesti illius / q̄ nec
 impatorum nec philosophū de ue
 runt. sed impiū et magnū de hos
 tem et hōim / captiua laus pandie
 hystoria // In gente quoq; britānica
 tum sicut quedam nostratū testatur
 hystoria ad cōpescendā et puniendā
 tyrānidis rabie / gloriofissime mar
 tiris et regis eadmūdi manū exee
 cut. Cum enī suau9 britānie insu
 lam quā ex magna parte occupauit
 rat vastares. spoliaret. et mēbra xp̄i
 p̄secutionibus multis affligeret. in
 ditione census quē lingua āglorū
 danageldum nominant prouinciā
 onerauit. precepitq; possessiones
 memorati martiris cōsecere in censū.
Duplicatū est ei. contēpsit preces.
Dissus est a martire religiosus fra
 ter sub interminatione inhibuit ne
 eccliam xp̄i / domū martiris et libera
 familiā eius tyrānus in debita pre
 meret seruitute. **D**ed impietas ad
 preces absurdū. intumuit ad pro
 hibitionem. ad minas induruit. et
 quicūq; et iniurijs afficiens humilē
 nūciū dei. vltimam accelēauit ma
 nū **F**lagellum puocauit et paciētia
 dei q̄cepta temeritate ceus inuenit
 in morte **N**ec in x̄a **N**ā tyrannus
 e vestigio expiāuit Inter milites ei
 agens in castris sol9 sicut ip̄e confes
 sus est. cum telo vidit adesse btūm
 eadmūdū. incespantem cū et cede
 tem ad mortē **E**t ab ea quide die /
 licet insula graues tyrānos habue
 rit. ecclia beati eadmūdi a predicta
 iudicatione fisci mansit imunis. **N**e
 mo enī eoz martirem ausus est p
 uocare. aut in opprimenda ei9 ecclia

periculum facere sui **N**ostri tamen
 temporib9 custachius filius stepha
 ni. qui in eccliam dei seuire decreue
 rat **C**ū oīa p̄ vicibus depopulat9
 esset / et terrā beati eadmūdi cui om
 nes p̄dones detulerat videret opu
 lentā. sibiq; nō esset / cōsumptis opi
 bus regni vñ semel et secdo militi
 b9 era procederet **I**am enim defec
 rant donatiua / p̄dicia iā dicte ecclie
 depopulat9 est. nōdum tamē diges
 serat abum. quē de facultatib9 loci
 acceperat **I**paq; die anteq̄ se domu
 sue reaperet que nimis viana erat
 tactus est martiris manu et letali
 passus morbo. die arāter octaua / e
 b9 cessit et vita **Q**uid moroz in pan
 cis? **V**bi sūt. ut de domestico loquar
 gaudus. nilo. rānulfus. alang.
 symō. gillibert9. non tā comites
 regni. q̄ hostes publici vbi villin9
 factes beāncis vbi marinio q̄ impel
 lente btā virgine in adit in foueam
 quā pabat. vbi alij quoz vel nōia
 conficerent librum? **H**oz vtiq; ma
 licia insignis est. infamia celebri.
 infelic exitus / et quem p̄sens etas
 ignorare non potest **S**i ergo quis
 antiquas nescit hystorias. si igno
 rat quomodo tyris cui reges terga
 prebebāt. a regina scitatum tamin
 prostratus est. si casus et precipicia
 p̄cedentium non recolit tyranno
 tum. vel ea que oculis ingeruntur
 inuitis attendat et luce claris intū
 ebitur omnes tyrānos miseros
 esse

Capitulum vice simū secundum
 De gedeone qui forma presidenti
 um est. et antiocho

Quid itaq; sibi velit qui re-
publicam id est populū dei
in debito seruitutis iugo ni-
tatur opprimere? Nō video nisi for-
te ea de causa psonam appetant vt
tormenta miserie potēter ferāt. Si
enī regere tantum appeterent. non
dñā/on⁹ officij metentes nequa-
q̄ tanta curerent auiditate. volun-
tas enim regentis de lege dei pen-
det. et non p̄iudicat libertati. At
tyranni voluntas cōcipiscentie ser-
uit. et legi reluctās. qui libertatem
fouet. conseruis iugum seruitutis.
conae iponere. Docet hec scriptura
cui cōtraire nō licet. Dixerūt oēs is-
raēlis viri ad gedeon. Dñare nr̄i tu.
et filij tu⁹. et filij filij tui. qz libeāsti
nos de manu madyan. Quib⁹ ille
dit. nō dñabor vñ. nō dñabit i vos
filij me⁹. s; dñabit dñs. Dixitq; ad
eos. Dñā petitionē postulo a vob. da-
te michi in aureas ex p̄da vestra. Vi-
deor michi in huius l̄e faac quod
dixeram intueri. Nam gedeon qui
interp̄tatur arcaneus inutile. vel
temptatio iniquitatis eorum/nomi-
ne et verbis videtur officium indiar-
re. Eius enim est arcane inutilia et
ca vel delere. vel reuocare ad frugē.
et quod iniquū deprehendit ex du-
dere a finibus suis. vt sibi aduers⁹
hostes p̄cedat victoria. defertur
honor dominij et recusat. legi tamē
subiāt quos a iugo seruitutis absol-
uit. Patri filiorum successi⁹ defer-
tur honor. at ille deum maluit ho-
norari. Quis eorum recte huic assi-
milabitur qui fas nefasq; confun-
dunt. et versantur in laboribus et

etumpnis. vt filios possint nō tam
honoris q̄ rapine. et iniquitatis ha-
bere heredes? Quis est enim qui
legem dei et iusticiam eius qui i so-
la caritate cōsistit filijs anteponat?
Qui amat inquit patrem aut ma-
trem aut filios. plus q̄ me. non est
me dignus. Et p̄fecto qui transi-
toria p̄p̄isto p̄ponūt. ipsis tran-
sitorijs atius transeunt. nec eorum
p̄petuatur gloria. apud quos p̄e-
positis alijs p̄p̄ist⁹ manet in glori-
us. Ergo casum timeat p̄nceps
qui liberoz. aut carnis motus af-
fectu/honorem diuinū minuit ime-
mor caritatis. Sed nemo est qui ē
deum se fatetur insurgere. insur-
gunt tamen plurimi. et iam ista pa-
lam fiunt. Intrauit anthiochus in
sanctificationem cum superbia. et
hoc q̄dem faciūt multi. Ozias quē
l̄e irrefragabiles iustum in multis
fuisse cōmemorant. mortuo zacha-
ria sacerdote cui cognomen fuit itel-
ligens/ordinem sacerdotalem non
tam pic q̄ audacter inuasit. et vela-
mantibus leuitis nonne tu es rex
ozias et nō sacerdos. audire contēp-
sit. Et tūq; lepra partem illam
vortoris eius inuasit quā sacerdos
ex lege auri lamina tegebat vt iux-
ta interpretationem p̄phetiam
facies eius ignominia repletur.
Rex quidē notus est. et ex coeure-
gibus et ex eo maxime q̄ āno mor-
tis eius nat⁹ est romul⁹. a quo ge-
nus est roānoz. Inuitatur plurimi
oziam sacerdotalia p̄sumentes. s;
lepram eius pauissime erubescunt.
Plures tñ sequuntur anthiochū. q̄ nō

cu deuotione ut offerat vice sacra
 tis sacra ingreditur. sed ut delectat si
 quid est in templo dñi sanctum. Cū
 enim anthioch⁹ de solationis ⁊ ab
 hominatiois ydolum fabricasset. li
 bros legis dei ⁊ bustit igni ⁊ scidit
 eos. Et apud quēcūq; inueniebāt
 libri testamēti dei. ⁊ quicūq; obser
 uabant legem dei. scdm edictum re
 gis anethiochi cruciabantur. **V**
Vidi temporibus meis nōnullos
 sacerdotali se inuiscētes officio ⁊ hu
 meros temerarie supponētes. ut ar
 cham p̄cipit ab humeris leuita
 tum/loa imemoros qui in p̄sentem
 diem diatur oze passio. alios vidi
 qui legis libros deputant igni nec
 scūde re verentur. si in manus eorū
 puenirēt iura vel canones. Tempo
 re regis stephani a regno iusse s̄ le
 ges romane quas in britāniam da
 mus venerabilis pater the. baldi
 britānicum p̄matis aseruat. Ne
 quis eā libros retineret edicto re
 gio prohibitiū est. ⁊ vicano nostra
 indiatū silēniam. sed deo facēte eo
 magis virtus legis inualuit. quo
 tam ampli⁹ nitebatur ipie tas. in fir
 mate. Quis autem in tot milibus
 regnare affectatū/esse vult similis
 geddoni? Aut quis legem sibi vult
 dñari ⁊ plō? Oib⁹ enī vnū illud de
 beret sufficere. qd geddon a subditē
 petit id ē si solas ex p̄da sibi p̄seq̄t i
 aures. Si ei q̄ lex loq̄tur idicare au
 ranerit ⁊ ei obediēsp̄lūs acq̄secat
 ut nō sit inq̄tas ⁊ cōtradictio i aui
 tate ⁊ plō cui p̄est debz p̄fecto suffi
 cere p̄sidiū. **Caplū xxiiij. Consi**
lio bzū v̄tēdū ēē adūs⁹ eos q̄p s̄

mo p̄tificatu n̄ mō certat. s̄ s̄sima
 te dimicat ⁊ q̄ tyranis nichil q̄ctū
Sed esto ut hys liceat qui
 carnales sūt cōtendere de
 p̄matis. v̄ris eccl̄iasticis hoc
 vsq; quaq; arbitroz ēē illiatū. Car
 nalū tamen exēplo sub ymagine
 religionis obrepit ipie tas ⁊ iam
 nō modo cōtēditur p̄ sacerdotio. s̄
 pugnetur. Antiq̄ quondā trahēban
 tur inuiti. ⁊ p̄zoni ad martirū p̄t
 mas cathedras carere p̄m̄s ⁊ cru
 ce fugiebant. Cōtra iam palam lo
 quūtur sacerdotes ⁊ p̄zouerbū nul
 lum dicūt. Nolum⁹ inquit marti
 res esse. sed sedū nostratū gl̄oziam
 nō tam⁹ alterat. H̄sera quidem ⁊ mi
 serabilis vox in ore sacerdotis. qui
 xp̄m sic agnoscat. ut se nolle eū sc̄q̄
 palā cōfiteatur. Dubitari poterit an
 verus morietur confessor. qui p̄sca
 tozē si opus fuerit nō expectat. Aie
 enī cypan⁹ Ep̄us si timet. actū est
 de eo. Sed liceat timere. nō stare in
 necessitate illiatū est. Fugiti⁹ inuti
 lis infamis est. Est tamē in quo vi
 dētur cōstātia martiris imitari. si p̄
 cathedra scilicet fuerit de certādū.
 fere a quibusdā. ⁊ verū est q̄ super
 romano p̄tificatu ab ab̄iōsis q̄n
 q̄ p̄mo sepe litigatū ⁊ nō sine sāguī
 ne fraterno sc̄a sc̄oz ingress⁹ sit p̄ti
 fer. Cōtata s̄ itez bella/plurē q̄ ci
 uilia. ⁊ cesare ⁊ p̄p̄iū. ⁊ q̄qd phī
 lippis leuante. mutine i egipto hys
 paniaze p̄suptū ē. q̄qd ipie gestū
 pugna sacerdotalis absoluit. **Nū**
q̄d xp̄iani sāguis parat effusiōez
 ut eis p̄re ceteris liceat p̄o grege
 quod pastozis est animas ponere.

Nūquid eciam dicunt / phantant
facta. ut sit qd edificari & sacrificari
optent? **C**ōcurunt populos regna
sollatāt. eciam rum diripiūt faul-
tes. forte ut sibi faciant materiam
pmerendi / ut componant omia / ut
pauperib9 miserendi & pueredi ali-
is cōcurrentib9 necessitate pzi-
pianē
Si ei ut plura sibi ipone liceat. ut
si pecunia cōgregent. si ut carnem &
sanguinē foucant. dilatēt. & corru-
pant si ut faniliam nobilitent. si
deniq; ut gloriā suā querant in
deco dominātes nō forma facti gre-
gis ex animo. licet labijs & simula-
tione officij / pastorem induant. ty-
cannīs q̄ pzi-
cipib9 faalib9 accedūt
Dicūt q; p̄hi & vni arbitroz **N**i-
chil in reb9 humanis vtilib9 hoie. et
in ipis hominib9 pzi-
cipib9 ecclesias-
tico vel mūdano nemo vtilior **E**ditū
so **N**ichil hōi pzi-
cipib9 hoie. & i eis
tra 19 secularis aut ecclesiastic9 pzi-
cipib9 est. **D**ed p̄fecto in veroz ge-
nere secularē ecclastic9 aūcedit **V**al-
eni infatuatum ad nichil omnino
valet. nisi ut pzi-
cipatur foras & cōul-
retur ab hominib9. **P**orro vsq; a
deo solus ferrū mortemq; timere au-
ri nescit amoz. pereunt discrimine
nullo. anuisse leges. vilissima rerū &
certamen mouistis opes. **E**rgo di-
uidatur vni-
tas. integritas scindatē.
sinceritas corumpatur. maculetur
et sanctitas. mūdi nouū iudiciū celo
brebitur. & pzi-
cipib9 ei9 qui i passioe
xpi eiect9 ē vdiēs scādala spargat.
ut beatus sit q̄ nō capitur tēdialis
ei9. **T**āto ne nouoz p̄uētū scelez
q̄rūt vtiū ipet orbi / vix tāti fuerāt

ciuilia bella mouē. ut neuter **R**ee-
tissimam emnendi viā docuit xpi-
tus qui discipulos suos regibus gē-
tium noluit conformari. ut dominē-
tur in subditis et qui potestatem ex-
ercent vñsici dicatur. **D**ed q̄ maior
est spōte minoratur. & solum pze ce-
teris vite quiete virib9 et contentio-
ne remota. sibi vendicet officium mi-
nistrandi **A**t isti aliā pretulerunt as-
cendentes ex aduerso statū & minis-
trandi humilitate reiecta / appetunt
pze regibus gentium dominari. nec
dubiū quī refrigerescēte imo extincta
caritate sede suā & ipi ponāt ad aq̄-
lonē **D**iquide p̄ducos odorē patēs
Vinam seati essēt qui ea viderūt
tempora / consilium bruti. a quo cū
imminente bello ciuili catonis aūcti-
auctoritas. **D**ecreuerat enim ma-
nus suas ab armis continere ciu-
libus quibus quanto quisq; libenti-
us & foras immiscetur. tanto ini-
quior et immanior est. **A**t ergo.
Nūc neq; pompeij brutū. nec cesa-
ris hostem. post bellum victoris ha-
bes. **S**i ergo sapiant. hij pro
quorum dominio scismatici litigāt
eos solos conarere patientur. al-
teruti metuant opem ferre. incerti
quis victor futurus sit. certiq; quan-
ta q̄ grauis ruina victis immineat
Nulla manus belli mutato iudice
pura ē **N**ā & victrix causa deo pla-
cunt. s; victa catoni **G**audet plane
mūdus cum alter solus vicerit sed
p̄pensiōzi letet gaudio. si vicerit v-
terq; vel neuter **C**onueniant er-
go si placet in insula liconia aut a-
liquo. si quis tamē loc9 bellis siue

duellis est optioꝝ. Nam aſiqui teſte
 quintiliano belloſ dicebāt. quos
 duelloſ modo appellamꝝ & ſine vꝝ
 bis & oꝝbis periculo vincant alter
 uter duelloꝝ que deꝝ. ſ. approbaue
 rit. aut victoꝝe eſſe pꝛmiſerit **V**icꝝ
 qꝝ ſi id victoꝝi placeat demergat i
 tyberā. aut ſi aſi eo mitꝝ agendum
 videat. retrudat in caueam **C**ui aſi
 abbas loca clauiſtꝝ pꝛmo carcere a
 peruerit. pꝛteſtꝝ ſe nō illud ei qꝝ dāp
 natur pꝛparaſſe. ſ. victo **D**iquidem
 nulla fides vnꝝqꝝ miſeꝝdelegit ami
 cos **Q**ui vero viciat id eſt qꝝ vic
 tioꝝ fuerit in lipatē aliam ve inſulā
 exul pꝛpetuus deportetꝝ ad marmo
 ra deportatā vel ſecāda. aut ad me
 tallā dāpnetꝝ **F**aanus enī ſaiſmaticꝝ
 quos inqꝛnat equat. niſi qꝝ pleꝝqꝝ
 qꝝ foꝛtioꝝ pꝛmo ferocioꝝ idē & iniqꝝ e
Quid pꝛiꝛioſiꝝ aut odibiliꝝ bel
 lo ciuiliꝝ? Nichil plane pꝛtꝝ cabiem
 ſaiſmaticoꝝ. aut hereticā peſtē. quo
 rū vtrū pꝛiꝛioſiꝝ ſit. nō facile dixe
 rim. ſi tꝛn in hꝝis numerꝝ eſt. vt alte
 rū recte ſegregetur ab altero **C**eſſa
 bꝛt plane bella ciuilia. ſi pꝛſūptioni
 deſit temeritatꝝ adiutoꝝ **N**ec eſt
 qui cōaues poſſit vꝝgere ad furoꝝe.
 niſi eos aliquatenꝝ ipſa delatet in
 ſania **V**icꝝqꝝ nōcitatꝝ confuꝛedi aut
 nulla oꝝino. aut vt multū ymagina
 ria eſt **H**ec quoqꝝ per multis maxi
 mis pꝛiꝛioſis patet. quozꝝ nemo ſatꝝ
 dedinat euentū. niſi pꝛcaucat ſaul
 tate **I**nnuit hoc poꝛta grauiffimus
 aut ſi iuxta qꝛntilianū rectius dicere
 malueris oratoꝝe. nō repugno dꝛi
 cōſtet pꝛcauenda eſſe etiam que poſ
 ſunt euenire pericula. et vniuerſita

tem ab vnoquoſibet cogi nō poſſe:
 vt ſceleri obſequatur inuita **A**it ei
 hic ꝑꝛiꝛioſis nullo maculatus ſangu
 ne miles **Q**ue potuit ſeſſe timet.
 quid peccata pulſas. **Q**uid veſane
 genis. quid ſletus fundis inanes.
 nec te ſponte tua ſceleri parere fate
 ris. vſqꝝ adeo ne times quem tu fa
 tis eſſe timēdum? **C**laſſida det bel
 lo. dicos tu negligē cantus **D**igna
 ferat ceſſa iam iā ciuiliberinis: **C**a
 tidet. et ceſar genecum pꝛiꝛiꝛioſis a
 mabit **D**ic ſic ſi eccleſia dei eriga
 tur in ſpiritus libertatem. ſi miniſte
 rium ſceleris ſubire detrectet. aut
 omnino ſaiſmata ſopiētꝝ. aut ma
 nente vnitatis cōpage. ſoli inter ſe
 ſaiſmatica dimicabunt **I**nterim con
 tineat eccleſia manus ſuas. quoni
 am gladius petri qui ſanguinē car
 nali ſitabat affectu. mandato domi
 ni ad pꝛeſens tegitur in vagina. et
 diſcipuli eradicate zizania propeꝛā
 tes/pꝛeꝛapiuntur miſſoꝝes āgelos
 expꝛtare **O**zet vnitatis integritas
 vt in ſe colligat diſſidentes lapis i
 niſus/i quo fundatur eccleſia. quem
 ſaiſmatica reprobant. qui ſeat vtra
 qꝝ vnum et veſtem ſuam in ſortem
 infidelium integram cedere maluit
 ꝑꝛ ſecari **O**zet iquā ne deſiciat fides
 et expꝛtens in cubꝛo ſathanas nō
 diſperdat. cōculcet et triticum. ozet
 pacem. querat pacem. et perſequatꝝ
 etiam fugientem **M**eminerit eius
 qui cum producere poſſet plusꝑꝛ le
 giones angelozum duodecim. exal
 tatus in cruce omnia acquiſiuit.
Ipſa ei exinanicio adeo meruit ex
 altatꝝ. vt ad glꝛꝝ eſſet ad oꝝe genu

Sasmatios noctes accipiunt /
sed consentientes iustos nocentes fa-
ciunt bella sacerdotalia Quiescat er-
go stantes a longe cum petro ut vi-
deant finem. Feculant illud ethni-
cum. Si celicolis furor arma dedisset-
aut si terrigene temptaret astra gy-
gantes Non tamen auderet pietas
humana. vel armis. vel vobis pro-
desse ioui. Hoc quidem videtur esse
secundum in hys ubi quod iustus indu-
it arma scire nephys. Nam si here-
ticus. sasmatiusve/catholicum im-
pugnet assistere veritati pium est. et
romano pontifici deuotissime famu-
lari. Hoc quidem cum innotuerit Na-
sasmatius se catholicum esse sepe
mentitur. Quis enim presumet su-
mum iudicare pontificem. cuius causa
dei solius reseruat ex animi? Uti-
que quisque hoc attemptauerit. labo-
rare quidem. sed proficere nequaquam
potest. nec ad unquam nomen ponti-
ficis. arto/habeat hic pontifex. cuius
cum canonica precessit electio. No-
nas ut naufragium tolleret naufragi-
um fecit. maluitque perire solus. quam
alios inuoluere suis periculis. nec ta-
men regende nauis curam susceperat.
Salomon ab eo maternum quidam
affectum. quod integram meretricis ca-
lumpnie filium cedere maluit quam patri.
At isti periditari maluit ecclesiam et
scindi. quam honorem non usurpare et
innocenti matri ecclesie non inferre
calumpniam. Hec est inquit mater
eius / quoniam ex dilectione / refugit
sectionem. Contra hic priuignus est
qui ferra rimatur viscera matris.
Quot et quotos tumultus et stra-

ges debet illa collisio quando filius
petri leonis aduersus innocentium
bone memorie quintum predecesso-
rem domini adriani. cuius vitam et
felicitatem in se in eum protendat do-
minus. conatus est ab aquilone ascen-
dere. Nonne et stellarum partem se-
cum traxit ruina eius? Quis nescit
egidium tusculanum? Quis petrum
pisanum cui nullus aut vix similis al-
ter erat in curia? Quis recenseat e-
piscopos. qui in tota fere italia cor-
ruerunt? Profecto dum ruine illius
ex tabit etate nostra memoria / irre-
dibile est quem ad deo misere ambiti-
osum esse. ut ecclesiam scindere non
formidet. Reminem ita cupidum
esse credo. qui non malit se delectum
quam ut pro eo tanta fiat turbatio.
Si delictis nostris exigentibus car-
nifici istorum quisquam ascenderit sedem pe-
tri. et ad gubernaculum nauis eius
domino indignate accesserit. plane
non in merito naufragium faciet. cum
et petrus vocatus a domino. ad va-
lidiorum territus auram mergi cepe-
rat. et nauis que dominum habebat
vix de salute desperet. donec christus
dormiens precebus exaltetur. Uti-
que qui misere ascendit rotatur mise-
rius et miserame deicietur. nec le-
tos habent exitus que malo sunt
inchoata principio. Discordia / cer-
tissimum iniquitatis et defectus indi-
cium est. Diquidem minimas rerum
discordia turbat. pacem summa te-
nent. **P**heton in fabulis dum pri-
ternos curus affectat / incidit orbem.
et tunc miseratione dei et ipse succu-
sus corruit preceps. curam disiecto.

Tunc ille diem sine sole feruit. et dum flagrat ecclia succensa scisma te/xps videtur abesse. **P**ecius quoq; dum elatus iuuenili leuitate ferit in celum. marinis fluctibus mergit. **D**icitur et dū alleuaēt. **H**uicatio siq; ipiozū grauioris tyne ppatio est. **Q**uis aut eo nequior qui ministerium pacis sacrificandi officium in iuras mittit et carnificium? **Q**uorsū queso tanta imanitas? **N**unquid ad vitam? **P**ed eoz finis interit? **A**n ad gloriā? **P**ed gloria eozū in confusione est. **A**n ad voluptatē? **E**rgo et deus eorum/venter est. **A**n ut nobilitentur in carnis et sanguine? **P**ed caro et sanguis regnum dei nō possidebunt. **N**am aduersus carnales nō ego. sed hec et grauiora hys apostolica itonat tuba. **Q**uotum inquit finis interitus. quorum deus/venter et gloria in confusione. quia terrena sapiunt. **D**i ut suam suppleant voluntatem. alijs dominant. quod tyranicum est eis nihil min9 proueniet. **T**yranno siq; dem nichil tutum est aut quietum. **I**nterroga tamodem. **N**i se hoc a tyrano sialic didiasse fatebitur. tū ei undiq; inardentes purnas tina iminet ad pmū nutum et quasi terētis liāo dependēs gladius in e regales delicias ceruia illis simil ferētū ierueret. **H**oc itē apud claudianū astruit theodosi9. **A**it enī. **Q**ui terret pl9 ipse timet. **S**ors ista tyranis. **C**ōuenit. iuideat clavis. fortes q; ematēt. **M**uniti gladijs viuāt. septiq; venenis. **A**napires habeant artes. trepidiq; minentur. **T**u autē

patremq; geras. tu consule cunctis. **N**ec tua te moucant. sed publica vota. **E**rubescit sydo ait mare qz iam carnalis loquitur. que vir spiritualis audire non potest. **D**i enī audient sacerdotes vocem hāc. ne quaē p tela per hostes current. ut primas cathedras occuparent. **P**ed licet omnes summi pontificatus apicem deserant. quātum salua religione licet fugiendum q; suscipiendū arbitroz sapiētī. **U**t enim ex conscientia verū loquat illis labori osissima. et quātū ad statū pntis seculi pntet. miserrimavideatur esse cōditio. **D**i enī auariāe seruit mors ei est. sin aut. non effugiet man9 et linguas romanorum. nisi enim habeat ut de obstruat ora eoz. manusq; cohibeat ad conuicia. ad flagitia et sacalegia pferenda. aures. oculos. dures et animū. **T**ria siq; sunt que pze ceteris ecclia pntētū omne iudicium subuertunt. amor munerū. acceptio personarum. faalitas credendi. **N**am ad ista moueri et instiaā dispēsare null9 hoim pnt. **E**rgo et ab hys immunē romanū necesse est esse pontificem. qui oim ree care debet excess9. **S**i odit vicia vel muneā. quis bñficia pferat i iuitū? **Q**uid largitur9 est/q; nō accepit. a quo si nō largit placabit rōnos? **D**i p̄s eoz non accipit. quō s̄bs̄ tee an̄ facit eoz? **V**ix ei causā i p̄dau potit p̄sae sacdotale. qn eos i p̄silitis oib9 admittere cōpellatur. **Q**uid quod cogitur dāpnare symoniam. muneā et retributiones. **D**i ea seqē nōne scipm p̄p̄a voce cōdemnat?

Di in summa potestate minima licentia est. **D**ios factus qui legibus preest/ nulli subiacitur sed ab illiatis arans roartatur. **E**rgo et romano pontifici minimū. eo ipso quo plurimū licet. **Q**uid ponderosius est sollicitudine omnium ecclesiarum? **A**postolicam priuilegiū trāsit ad successores. et plane pars priuilegiū est. quam apū ad choerthios loquitur. **Q**uis inquit infirmat et ego nō infirmat? **Q**uis scandalizatur et ego non vror? **D**i totum non vultis reuoluerē. vel istud vendicat qui de primatu contēdit. et ut puto cito faciet locum. **P**roterea qui romanus pontifex est eūdem pro conditione ecclesie que nūc est. esse seruū seruoꝝ necesse est. non equitē nūcipatiue ad gloriā. ut quidam opinantur. sed substantiue. ut pote qui seruus dei serui et vel inuitus. **O**mnis enim psona deo seruit. et dispensatrix est demētis/ vel iusticie sue. **H**eruit angelus. seruit homo. seruiūt boni. seruiunt mali. et ipse pnceps mūdi dyabolus seruit. **E**rgo et romani seruiunt deo et tyranni. quibus romanum necesse est seruire pontificem. a deo quidem ut nisi seruiat. aut ex pontificem. aut ex romanum esse necesse sit. **Q**uis ergo cum seruum seruoꝝ esse ambigit? **D**ominū adrianū cuius tempa felicia faciet deus. huius rei testem inuoco. qz romano pontifici nemo miserabilior est. conditione eius nulla miserior est. **E**t licet nichil a luto ledat. necesse est. ut atissime. vel solo labore deficiat. **F**actur enim se in ea sede tan-

tas miserias inuenisse. ut facta collatiōe pūitium/ tota precedens amaritudo/ iocūditas et vita feliciissima fuerit. **P**inosam diat cathedram romani pontificis. mācū acutissimis vsq; quaq; consertū aculeis. tāteq; mol. ut robustissimos premat. terat. et gminuat humeros. **C**oronā et frigiū dara merito videri. quonia ignea sunt. seq; nūq; a natali solo aglie malle exisse. aut i claustro beati iusti perpetuo latuisse diat. q; tātas (nisi qz diuine dispensationi reluctari non audeat) intraffe agustias. **D**ū superest ipsū interroga. et crede experto. **H**oc etiam michi sepissime adiecit. q; cū de gradu in gradu a claustrali clerico/ p omnia officia in summū pontificem ascenderit/ nichil vnq; felicitatis. aut tranquille quietis/ vite pzieci adieciū est ab ascēsu. **E**t ut vobis eius utar. nichil ei cū pns sū sui grā vult apud se esse absconditū ab oculis meis. **I**n iacide inquit et malleo semp dilatauit me dominus. **D**ed nūc oneri qd infirmitati mee imposuit si placet supponat dexteram. quonia michi impotabile ē. **N**ōne ergo miseria dignissimū est. q; p tāta pugē miseria? **H**ic sane ditissimus qui eligitur. sequenti die pauper erit. et infinitē fere creditorib; tenebitur obligat. **Q**uid ergo erit ei quē nulla vocat elāo. **D**z repugnāte in mēbzis ppo/ ābitio cca et crucenta nō sine sāguine feno intudie. **H**oc qdē ē romulo succedē i paradijs. nō pecto i pmissi dispēsatiōe ouil. **C**a^m xxiiij. **E**ppauros nūq; asseq; finē suū.

Nisi dissimulet contentiosus? **U**bi enim dissimulati ratio non permittit / ex superioribus luce clarior quae epycureos nunquam assequi sine suum. Cum enim ad tranquillam aspiciunt vitam. Et ad libidinem expleam se retrahant. Et phentur vel potius desipiant. Nemo enim quod male libet potest sapienter expleat. Nec per ista babilonis fluentia / nullum assequitur. Illos quoque epycureorum nomine censendos arbitror. qui suam voluntatem in omnibus expleat voluptate. Nam cum res libidini seruiunt in voluptatem transit officium. Si officium officium non pateat. quo magis victor quies magis. si tamen libido sit in voluntate. Alioquin interdum velle quod non potest. iocundum est et fructuosum. si forte esurias et sitias iustitiam. laboriosum tamen. **M**undus itaque epicureis plenus est. eo quod in tanta multitudinem hominum pauca sunt quae non famuletur libidini. id est corrupte voluntati. sed laboriose voluntatis nexibus non implicati / aut nulli aut pauciores sunt. De loco voluptatis exclusus est homo: ex quo libido prevaluit. eo quod vita iocunda et tranquilla frui non potest: cui ceperit libido dominari. Maluit facere quod libuit / quam quod iussus est. et proiecit in locum miserie. in terram laboris missus est ut ei et semini suo / terra spinas et tribulos germinet. et in sudore vultus sui comedat panem suum / qui in rectitudine voluntatis obediens. sine difficultate et labore plenam poterat habere voluptatem. **Q**uod ad necessitatem et voluptatem parata inueniat omnia.

Vultus autem / sicut hiis placet / qui curiosi scrutantur verborum originem dicitur a volendo / et sudor eius laborem et angustias indicat corrupte voluntatis. **S**i ergo sudatur in eo qui confirmat cor hominis et etiam in sumendo quod letificat. quid est quod sine labore sibi natura mortalis credat indutum? **A**nima sibi recollit dicitur quod matrimonium nostrum peccata sententia creatoris intorsit. **V**erit ergo in dolore filios virtutum qui sine labore parit sobolem vitiorum. **N**atura namque peccatrix ad malum praestituta est. et corrupta ab adolescentia sua. que etas origini vicinatur ut sine labore et difficultate possit labi et non possit engi ad bona sine labore. **E**t erecta sine difficultate et gratia stare non possit. **V**erit itaque vitia / filias utique / non filios sine dolore sed proculdubio ad dolorem. sed in dolore filios. sed plane ad gaudium / non dolorem. **E**rgo epicurus videtur in dolore / cuius vita filios parit aut filios. et se patres. aut futuras ingemiscit angustias. **N**am aut ut cetera tacitam presentibus non letatur. aut si ceteris non est / dum rerum metitur exitus / ea tamen abeuntia et fugientia deplorat. **L**etis etenim stare negatum est. nisi quis letetur in illis que beatum faciunt aut ad perpetuam proficiant vitam. **P**resentem namque mundum hic et omnia desiderabilia eius. quantumlibet blandiatur incautis et dulces fallacie sue propinet illecebras. nouissima eius quouis absentio amara sunt. **E**t quia ratio presentem statum eius imperfectum.

esse vsq; quaq; conuincat. nescio qd
solidum semp pollicetur in posteru.
vt in oib; amatorib; et sequacib;
suis. nec vnū ab imao duxerit ad
pfectum. aut voti compotem fecerit.
Hinc est q; auarus i medijs opib;
esuat. potens 7 presides in summo
fastigio seruit in profundo luxu/vo
luptuosum gaudij defectus angit /
et fame proaus et graue / in toto tu
more inanis glorie vilescit. **C**ui is
ta nō patent nimium ceus est. cum v
nusquisq; eoz qui versatur in hys /
sibi quod appetit / deesse fateatur
Dūt tamen quozū oculos ita per
strinxit malicia vt que p se lucēt ne
queant intueri **D**ie oculis capti tal
pe lucis beneficia non agnoscunt et
innatis gaudentes tenebris. oderūt
aerē puriorem. nec viuere queunt si
diuic; arceatur ab humo 7 latebris
suis. **N**ōne talpatū gerunt ymagi
nem. qui semp in humo versantur.
quozū tota cōuersatio in terra dep
nutur. vt nichil altū sapiāt nū diuī
nū? **P**z nec humanū quidē. cui; ē
tū cetera aialia pnaferatur in terrā
celū 7 que celestia sunt erecta digni
tate corpis 7 ai 2templari. **H**ij ta
mē suo. s; talpe quodā vicio nature
deprimūtur. **P**rofecto deterior est.
quē culpa maculat / eo qui nature la
borat impio. nec credas altū sape q
nature cōsortes nō tā virtute q; vici
is vult pite **P**ed quid in grege
isto talpatū arguo ceitate. nisi q
aliozū fos esse videtur? **A**b eo nāq;
seaturūe riuii viciaoz. vt quasi in
corpore vno videas cōfluxisse rapaci
tate leonis. seuiam tygridis. gu

lam lupi. vārietate paridi. fraudes
vulpis. tenacitatem arpie. immūdi
tiam suis. petulantiam hyzq;. super
biam equi. stoliditatem asini. obsti
nationem muli. toxicū hidre. nigre
dinem corui. **N** quicquid aliud per
uersitatis infundere potuit homini
teterima creatura. **N**am ab eoz vni
uersa hec incommoda profluerūt
dū boni 7 mali scientia et similiter
dinem dei pmittit. p rapinā **E**xide
indinata est ad malū natura hoīs
cui; quasi quedā infantia pcessit ino
cens. dum a colloquijs pueritib;
7 pueris abstinet. **P**iluit homo
7 mansit innocens. **I**mmisso sopo
re obdormiuit innocens. experge
factus et agnoscens auxilium simi
le quod ei fabricauerat deus. inno
center locutus est magnalia dei.
Ped ex quo factus verbosior p hos
tum curiositatis eductus / exerauit
cum temptatore / verbi commerci
um / quasi ab infantia adolescens /
concepto calore intumuit / 7 pceua
ricatus mandatum / cuius custodia
ad gloriā fuerat profutura cor
ruptus est. vt ex tunc mirabili 7 in
uicabili lege conditionis inflatē sibi
vniō reluctetur carnis. **N** spiritus.
vt nulla ratione componi possint /
nisi illius gracia intercedat / qui se
at vtrāq; vnū. et carnē in electozū
fine faciat a spiritu absorberi **H**i
verbis gentilium vti licet xpistia
no. qui solis electis diuinum et deo
placens per inhabitantem gracia
esse credit ingenium et si nec verba
nec sensus credam gentilium fugie
dos dummodo vitentur errores.

Hoc ipsum diuina prouidentia in
 eneide sua sub iuolucro ficticij com-
 menti inuisse visus est maro. dum
 sex etatum gradus. sex librorum
 distinctionibus prudenter expres-
 sit. Quibus conditionis humane
 dum odisseam inuitatur ortum ex-
 primere visus est. Et processum.
 ipsumque quem eduat. Et puehit p-
 duat. et eduat ad manes. Nam ene-
 as q̄ fingitur ibi animus sic dicitur
 eo q̄ est corporis habitator. Eunos
 enim ut grecis placet habitator e-
 demas corp⁹. et ab hys compositur
 eneas. ut significet animā. quasi
 carnis tugurio habitantem. sic etiā
 neptimū. ethnostigeum eo q̄ signi-
 um habitat. **P**rimus itaque liber
 eneidis sub ymagine naufragij ma-
 nifestas infantie que suis procellis
 agitur exponit. tursiones et in fi-
 ne sua habundantia abis. potius ad-
 ulta prosilit ad leticiam conuua-
 lem. **I**n confinio ergo adolescen-
 tie procedunt colloquiorum comer-
 tia. et eorum intemperies aut fabu-
 las narrat. aut veris falsa pernus-
 cet. eo q̄ multiloquio peccata dees-
 se nō possūt. Porro tercia⁹ varios iu-
 uentutis eueni⁹ / quasi suos carnis
 errores. eo q̄ illa etas fere solo gno-
 uit errores. **D**iquidē ut ait ethic⁹
Imberbis iuuenis tandem custode
 remoto. Gaudet equis canibus. Et
 apria gramine campi. **C**erens i vi-
 cū flecti. monitoribus asper. **V**tili-
 um tardus puifoz pdigus eris
Prima etas ergo nutricem. secun-
 da custodem habet. tercia quo liberi-
 or eo faali⁹ errat. nondum tamen

pcedit ad crimina. **Q**uartus illi-
 tos amatores conciliat. Et ignem
 imprudenter conceptum in peccore
 adamantis infelicē producat rogū.
Neqz enim in incoactis fatalem
 beatitudinem esse sub typo merca-
 rij ratio persuadet. docetqz illum q̄
 dum fuerat paruulus sapiebat ut p-
 uulus loquebatur ut paruulus age-
 bat ut paruulus fuga irrefragabili-
 ter apprehensa euacuate que crane
 paruuli. **V**nde ut ad memoratū
 ethiam redeamus. **C**onuersio stu-
 dijs etas animusqz virilis. **Q**ue-
 rit opes. Et amicitias. insequit hono-
 ri. **C**ommississe auet. quod mox mu-
 tare laborat. **E**rgo et virilis etas
 puerilia. et iuuenilia eubescit. et si
 a peruersa voluptate et immūdo a-
 more nauigij sui soluere non potest
 anchoram. prescidit et funem. **D**ic-
 et patriarche pudicus filius pallū
 reliquit adultere ne adulterij crimi-
 ne inuolueretur. **Q**uintus maturi-
 tatem aulem promit. Et etatem
 depingit vianam senectutis. ymmo
 que ipsam iam ingreditur senectutē
Nam Et parum/honores recolit.
 maiorum memoriam veneratur. Et
 quasi ad tumultum anchise solemp-
 nes celebrat ludos. **I**n hys ipse
 exilij sui miseriam recognoscit. **D**ū
 vo hic egredie trāsit ad sextū. Et a-
 missis palimio et miseno duce sez na-
 uigij dormitāte. et temerario filij i-
 cetoze. cū iā frigescat affāis virez
 deficiāt. nō tā senectutē sentit q̄ seni-
 um. et velut quondā descensū ad ife-
 ros. vbi quasi rebus inutiliter ges-
 sit. totius antea vite recognoscit

errores. et discat alia via inceden-
dam esse hijs qui volunt ad dulces
lamine complex9 et fatale regnū p-
talie/quasi quandā arcem beatitudi-
nis puenire. **C**onstat enī apud eos
qui mente diligentius psecutantur
auctozū/maro rem gemine doctrine
vires declarasse. dū vanitate figmē-
ti poetā. ph:ce veritatis inuoluit ae-
chana. **H**ic autē de prima corrup-
tione specialiter dictum sit. pē et de
singulis manifesta ratiōe monstra-
ti. quia natura hominis ab adoles-
cētia sua prona est ad molū. ut ex
quo libero licet depresso ceperit uti
arbitrio p se cadat spōte i culpam/
et inde merito suo pcept9 plabae
in penam. **E**rgi tamē nequaquā po-
test ad bonum nisi grācia dei suppo-
nat manū suā. **R**ata est ergo epycu-
teozū via. et haud dubiam duat ad
mortē. p spīcula tamē. p errores. p
amantudines. et p omnimodas va-
nitates. ut letū et quietū vite statū
trā. quille i ea nu'ly inueniat. vel ad
illum tantē/ca dūcēte pueniat. **N**ā
ut beatitudo possit videri. nō vanis
sed veris insistendū est bonis. **V**a-
na enim/cultozē suū pturbant in te-
nebras exteriores. ad fletū oculorū.
stridorē tētiū. tinnitū aurū
et varias ptesuras et penas infero-
rum. apud quos null9 ordo sed sem-
pitern9 horroz inhabitat. **C**apī-
tulum xxv. **Q**ue via fidelissima sit
ad sequendum quod epycuri appe-
tūt vel pollicētur.

Entētie tū nō stuo calūp-
niam q̄ bātudinē esse diffi-
nūt letū semp et quietū trā

quille vite statū. sed interpre tati-
one sinistra et viciosa executione ar-
bitroz infamata. **A**deo quidē ut cū
epycurei sint plurimi. i. vani sectato-
res voluptatis. nomē hoc pauca pfi-
trantur. **E**rubescūt enī dia qd sūt
et ppriam turpitudinem occultare
nitūtur noie alieno. dū nō boni tā
esse cupiūt q̄ videri. **S**i vero diffi-
nitioni si x lis detur interpret9 et sē-
tentie commodus executor. qui ma-
nū opponat oz. i. qui facit quod lo-
quitur nichil verū aut rectū apud
stoyā et peripatētiā esse conuincet
quos ad te ioādo grandis vie ppe-
dio cū pceptis introducā. **N**e ta-
men vllā eo quo epycuri diffinitio
tendit viam putes. eā tibi in calce
libri quasi in fine vie conabor apire
Est at ardua et arcta. plana tū et
trā diligētib9 tētiū. q̄ dūcēte. docēte et
subuchēte. nō offēdit q̄s ad lapidē
pedē suū. **I**pse nāq; lapis offēsiōis
et petra scandalī. gradīētes in se q̄s
accipit erigit et corroboret. ut hu-
miliati in se/in eo glorianter/audac-
ter et libere pconentur. quia oīa
in eo possumus qui nos confortat.
Via siquidē hęc virt9 est duob9
interiecta et arcta tā limitibus cog-
nitione saliet et exercitio boni. **P**os-
se nāq; bonū et non facere meritum
est dampnationis. nō via beatitudi-
nis. **V**n inquis hāc viā igrediar
q̄ i inuio sū et nō in via. in tanta va-
rietate viarū ignotatum aduena et
pegrin9. au9 oculi lāguēt p iopi-
a et fere iā deficiūt. **Q**uib9 eā de cer-
nā iudicijs. ut ad id tranquillitate
et gaudij pueniam qd pmittit

Est inquam via sublimis. celo mani
 festa sereno lactea nomē hēt. Vere
 na tibi celū ne turbeēt p̄ indignatio
 ne oculis aīe tue: q̄ facie lactea/hāc
 agnosces viā. **R**edi ad te patrū sus
 tīpe monimēta. 7 ibi intue diligēter
 vbi a via de flexeris gressū. 7 vbi ca
 deris in erroze. **R**e uolo at nos ab
 errasse ibi p̄mū vbi ipuls? 7 cū sus
 est hō. vt caderet p̄ uancatiōe māta
 ti. q̄n ad vetitū scie lignū suadēte dy
 abolo temerariā 7 incautā manū ex
 tendit. **A**binde enī peccatū accepta
 occasiōe per mandatū seduxit me.
 et per illud occidit. **I**p̄m namq; mā
 datū operatū est in me oēm cōcupis
 centiā. quia semp nitimur i vetitū.
 quod non licet accius vrit. **A**d arbo
 re scientie manū extendit. gulā im
 pleuit. et contra promissū fallaciis
 iuniā. et scd̄ interdicitū veracis dei
 obtenebratus est homo. et in esuri
 em p̄stratus. sedus ferens cū moe
 te et partū faciens cū inferno. **B**oni
 tamen sciens 7 mali factus est per
 experientia. et multiplici misere lo
 tū fecit in se. **E**rgo a ligno scientie
 dū phibitus illud ascenderet/a ve
 ritate. **V**itae vita cecidit et deuiavit
 homo. nec reuertetur ad vitā. nisi
 ad arborē scientie redeat. et inde ve
 ritate in cognitione. virtute in ope.
 vitā in iocūditate mutuetur. **R**atio
 nis itaq; acumen exerceat. vt dis
 cernat int̄ bonū 7 malū. 7 in ip̄is
 bonis aut malis quid cui prepōde
 ter agnoscat. **I**ugi deinde curet solli
 tudine ne parte suā faciat deterio
 re. sed toto conatu mentis 7 corpis
 preelīgendis inserniat. **I**p̄e quoq;

labor dulcescat sibi. 7 totā amaritu
 dinē reū presentū vt ait beatus gre
 gozius. spe tēpet futurozū. **N**ā 7
 p̄pha die noctuq; sub expectatione
 dei suis abatur lacrimis. 7 sic lugē
 tibus veritas ip̄a que nō fallit. nec
 fallē. verā beatitudinē repromisit.
Nec vereatur quis ad arborē
 scientie boni 7 mali manū extende
 re/prime prohibitionis exemplo.
 quia exulē et erroneū/ad illā inui
 tauit ille qui docet hoīem scientiā/
 7 iuxta promissionē p̄phetiā igna
 ro indicat quid sit bonū. **I**n arboze
 ergo scientie quasi quidā virtutē ra
 mus nascitur. ex quo tota vita p̄
 ficientis hominis consecratur. **N**e
 q; enī ad genitorē vite deū sciz ali
 ter redit. nisi qui virtutis ramū/exci
 sū de ligno scie pretendit. **D**ed q̄s
 cito auellet ramū/aī vel ip̄am arbo
 re id ē quid fieri oporteat perpauca
 nouerūt. **N**ūquid ramus facile in
 notescet. vbi pze multitudie desipi
 entū 7 male agentū ip̄a arbor oc
 culitur. **H**oc ip̄m forte sensit 7
 maro q̄ licet veritatis esset ignar9.
 7 in tenebris gentū abularet. ad
 elysios campos feliciū. 7 tan geni
 toris aspectū/eneā admittendū ēē
 nō credidit. nisi docēte sibilla/ q̄ q̄s
 sios bole consiliū iouis vel sapiā dei
 interpretatur. ramū hūc p̄serpine q̄
 p̄serpens 7 erigēte se a vicis vi
 tā innuit cōsecraret. **A**it ergo. **A**ci
 pe que peragenda p̄us latet arbo
 re opata. **A**ureus 7 folijs 7 lento
 vimi re ramus. **I**unoni inferne die
 tus sacer. hunc tegi: oīs. **I**uas/et
 obscurz claudunt quallib; vmbze

Ped non ante tactu telluris opta
subire **A**uricomos q̄ quis de corpore
ab arboze fetus **H**ic sibi pulchra su
um ferri p̄serpina munus insituit.
Primo auulso nō desiat alter / aute
us. **U** simili frondescit virga metal
lo. **P**lane quid penatū lateat in
terrenis. vel quid in h̄is possit mere
ri. solus agnoscat qui de arboze scie
tie ramū bone operationis auellit.
eoq; auulso alter nō desiat. q; quo
amplius exercentur eo magis suc
crescūt **U** p̄ficiūt scientie **U** vtutes
Non tamen catenus maronig
aut gentiū insisto vestigijs. vt queq;
creda ad scientiam aut virtutem pro
prijis arbitrij sui viribus peruenire.
Fateor gratiam in electis operari et
velle **U** p̄ficere. ipsam veneror tanq̄
viam. ymo reuera viā que sola du
cit ad vitam. **U** queq; boni voti com
potem facit **L**actea hec est / innocencie
manifesta candore **U** alimentoz se
dulitate nutritas explet officiū **U** so
la p̄parat ad perfectū. nam sine ea
profiat nullus. **C**lamat hec in vo
ce tube p̄narratoz **U** vt redant
ad coz. eisq; ad arbozem scientie / a
moto gladio versatili **U** flāneo / du
ratum in patriam p̄mittit **U** ingres
sum. **P**lus dicā. ipsam arbozem
scientie. **U** lignū vite. in quo sūt om
nes sapie **U** scientie thesauri abscondi
ti. **U** in quo habitat p̄cītudo diuini
tatis cozpaliter extraxit / insissa ta
men substantia. **U** produxit in terrā
p̄grinationis nostre. **U** plātauit in
medio ecclie. vt ab eo illustretur pe
sciaz. roboret p̄ vtutē. **U** exulter in
mīa vberū. **U** gaudiū ei9 plenū sita

gaudiū a deo **U** in deo. gaudiū q̄s
nemo tollet ab ipā **A**ccedat ergo
ad arbozē ducēte grā. q; abducēte
cōcupiscentia deliquit in arbozem.
qm̄ salus nostra ab eadem parata
est in ligno. quia mors ante p̄cessit
a ligno **A**ccedat. sed cōtrarijs passi
bus. quoniā cōtrarijs expedit cura
et contraria **E**t quia non fuerat ho
minem deicimus temptatoz. nisi
in mente eius elatio p̄cessisset. a
timore conapiat vnde humilietur
sub potēti manu dei / qui exaltari de
si erat in die visitationis. **A**bstine
at a liatis qui p̄sūpsit illiata **U** in
cendiū concupiscentie / ordinata mi
tiget caritate **P**erleatetur in h̄is. vi
deat **U** nūc. quia lignum pulchrum
est visu. **U** ad vescendum suauē. **U**
fructum vere beatitudinis. **U** semper
lectum tranquille vite statum dabit
in tempore suo **P**orro iocundus
timor qui in dilectionis reuerentiam
cadit. nō nouit oīari. aut p̄scrip
tam sibi p̄narrari legem. sed timo
ris fores nutrit oīales et ex amo
re facit bona sponte sua / adherens
iusticie **U** quasi viribus obedientie /
cum grāa quodāmodo nititur vio
lenter acquirere vitam. qui per ino
bedientiam ex leuitate arbitrij au
erit in mortem. **T**imor innocen
tiam parit. iusticiam benefaciendi.
mandatozū obedientia promouet
rectoq; calle ad verā beatitudinem
iustus p̄ducatur **N**ā et is est que de
duxit dñs p̄ vias rectas. dāns ei sci
entia scōz honestauit eū in labori
b9 **U** in oib9 cōplēs ei beatitudinem
pro qua fidelit̄ **U** vtiliter laboratur

Possem dicere quia huc tendit
 tota lex & prophete omnesque scripture ca
 nonice. quia tendit ad filium. Neque
 enim istud abiguum est. cum & infidelium
 dogmata nichil utilitatis habeant.
 nisi aliquid conferant beatitudinem. Sed
 hijs omissis aut potius premissis dico
 hec sola sunt. que sola possunt facere &
 feruare beatam. cum ab alio iusticie ra
 mo pueniat ne cui noceat ab alte
 ro. ut sibi quisque & alijs prodest. **C**
Vis tibi constare que dico? Vis ne
 beatus esse? Porro beatus vir qui timet
 dominum. Potentiam ne desideras? Non
 in omni ipse. sed potes in terra esse et se
 men eius. An fauorem sectaris. & lau
 des hominum? Generatio rectorum benedi
 ctur. An ad celebritatem dilataris.
 & ad opulentiam sinum expandis? Glo
 ria & diuicie in domo eius. An perpe
 tuitate queris operibus? In memoria
 eterna erit iustus. Vis ne securus es
 se? Ab auditioe mala non timebit.
 sed omnes despiciet inimicos. Gratia
 ne lingue affectas? Labia iustorum
 distillant gratiam. Itaque memoria iusti
 cum laudibus. nomen impiorum putrescet.
Vis tibi futura innotescere? Expec
 tatio iustorum letitia. Vis iocunditatem
 tibi progari in sepulchrum? Et iusti
 imperpetuum viuunt. et in pace sunt. licet
 mori insipientibus videantur. **E**
Ecce habes viam verissimam & fidelissimam ad
 sequendum statum quem desiderat epyau
 tus. & si eam tenueris. beatus es & beatus
 tibi erit. Hec ad bene beatusque viuendum
 potest sola sufficere / adeo quidem ut ex
 tra posita vniuersa. aut nichil aut
 minimum perfectionis adiciant. **N**ec
 inhibio quam vestibus nitras deaurat.

arcibusque varietate. quam epulere cotidie
 splendere quam primos honores ha
 beas & ut paucis multa applicat quam
 tibi. sed & pueris moribus reus ta
 men ut es ipse / in omnibus moribus geras.
 & suis lenocinis iradente iradias
 mundum. **M**aiore enim es quam ut debeas /
 aut possis. licet iam cepit sic multos
 capere tendit autis e. **R**ex illustis
 anglorum henricus secundus maximus
 regum britannie. si inijs gestorum fue
 rit exitus conuoloz circa garona. &
 ut dicit te auctore. te duce fulminat
 et tolosa felia angens obsidione. nam
 mo prouicia lex usque ad rodanum. &
 alpes terrarum. sed munitionibus diu
 tis. populis que subactis / quasi vniuersis
 presentis imincat. timore principis hys
 panos coactis & gallos. In tantis
 rerum tumultibus queso custodi inore
 tia & vide & dicta & predica eque tate.
 nec amore nec odio. timore / vel spe
 deducet a via recta. Iusti enim heredi
 tabunt terram. & ut auctoritate constat
 altissimi. semen impiorum peribit.
Si hys que tibi tam sincera deuotioe circa
 ui scribere in tanto tumultu lege non
 vacat. aut quia insipida sunt sensibus.
 verbis incultra non placent. vel ipsa
 deuotio non displiceat / que honori
 tuo studuit inseruire. **S**i probaueris
 intentione. patrocinaueris operi.
Sin autem ut volueris contempnetur.
Quid enim ad alios. ut seruum indu
 rent alienum? **L**iber enim hic ut quilibet
 suo tibi domino stat aut cadit. Mul
 titudinis impetite non formido iudi
 cia. meis tamen rogo partant opus
 culis. & si curiales sint quidem. quia
 libris eorum nunquam derogavi in aliquo

Si peccata mea audire noluerint
improbis iudicio tenebuntur ob
noxii **Q**uia ut ait marcialis. imp
be facit qui in alieno libro ingenio
suis est **Q**ue aut de curialib9 nu
gis dicta sunt. in nullo eoz. s; forte
in me aut mei similibus deprehendis
¶ plane nimis arcta lege costigoz
si me ipsum / ¶ amicos emendare ¶
castigare non licet **P**rofecto qui ad
h' rugabit nares. fronte contrahet.
aut faciem rubore vestiet. aut palle
te confundet. cui9 labia retrahentur.
aut saliet. toxicabitur lingua. genu
a tremant. manus pteruunt. seipsu
nugis nostris couincet obnoxii **I**n
quib9 fuit appositum semp a nugis ad
bona transire seria. 7 ad id quod de
cet aut prodest instituire vita **Q**ui
autem iustu reprehensio locu videtur
ea ex caritate licenter vtatur. et de
emendatione mea acqrat sibi 7 possi
deat pmiu vite **S**ao eni qz in mul
tiloquio peccatu no deest. s; iusto ¶
in caritate dei exhortoz lectore. quo
mei memor in oronib9 suis ipetret
vt filius dei viui ¶ virginis inteme
rate / deus ho / manifestet seipsum / 7
pala faciat viam qua nobis incedē
du est. in beneplacito suo / 7 dirigat
in eo gressus nros Amen.

Finit opus pdatu de nugis curiali
um ¶ vestigijs phoz cui9 iohanes
sates benefis actor fuit.